

40KR.

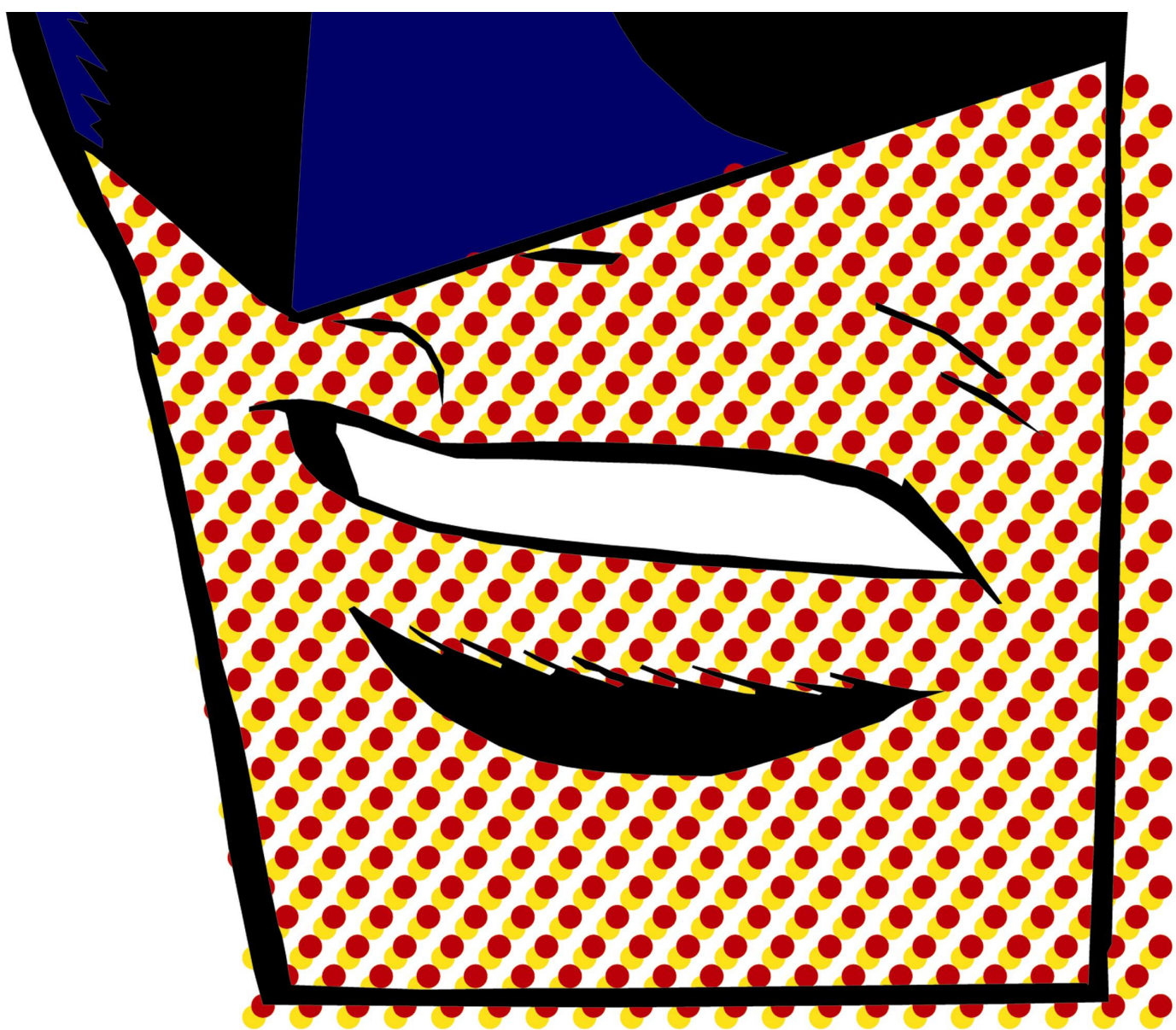
SCIENCE FICTION FANTASY HORROR

17

SOMMER
2008

HIMMELSKIBET

MAGASINET FOR FANTASTIK

FOUR COLOR COMICS

(Four Color) : A printing process in which all primary colors plus black are used. Also refers to the Four Color series published by Dell.

COMICS
SCIENCE FICTION MANGA
GAMES FANTASY
SURF THE SHOP

FANTASK SKT. PEDERSSTRÆDE 18 & 35 1453 KØBENHAVN K
GAMES: 33 93 85 38 COMICS/POSTORDRE: 33 11 85 38 FAX: 33 13 85 01
E-MAIL: FANTASK@FANTASK.DK WWW.FANTASK.DK

HIMMELSKIBET

MAGASINET FOR FANTASTIK

Nummer 17, Sommer 2008

HIMMELSKIBET udgives af foreningen Fantastik. Læs om Fantastik og Himmelskibet på www.fantastik.dk.

HIMMELSKIBET beskæftiger sig med de fantastiske genrer indenfor alle medier. Bladet bringer artikler, noveller, kunst, anmeldelser, nyheder m.v., der på den ene eller anden måde har med fantastik at gøre.

HIMMELSKIBET er et non-profit forehavende, der udelukkende bliver produceret af ulønnet arbejdskraft. Alle indlæg er © indlæggenes ophavsmænd.

Ansvarshavende redaktør:

Klaus Æ. Mogensen
Pile Allé 41, 2. tv.
DK-2000 Frederiksberg
Tlf. 32 55 04 60
himmelskibet@fantastik.dk

Dette nummers redaktør:

Thomas Winther
himmelskibet@fantastik.dk

HIMMELSKIBET udkommer ca. fire gange om året. Medlemmer af foreningen Fantastik modtager bladet gratis. Institutionsabonnement koster 150 kr. for fire numre. Medlemskab eller abonnement kan opnås ved at indbetale 150 kr. til konto i Amagerbanken 5320 0001514301. Husk at angive navn og adresse. Girokort til indbetaling kan rekvireres ved at sende et brev til ovenstående adresse eller en e-mail til: forening@fantastik.dk.

Løssalgsspris: 40 kr./stk.

Layout & montage:

Thomas Winther og
Michael Bernth

Tryk: IFF Print

ISSN-NR: 1603-5836

Deadline for # 18: 15/9-2008

Annoncpriser:

Omslag, bagside (F): 400 kr.
Omslag, inderside (F): 200 kr.
Helside inde i bladet (S/H): 150 kr.
Halvside inde i bladet (S/H): 100 kr.

INDHOLD

Redaktionelt	4
Selv drager danser	5
Novelle af Christopher Kastensmidt	
Vi kan sende et menneske til Mars	7
Novelle af Henrik Larsen	
Rumdragter	10
Artikel af Klaus Æ. Mogensen	
De Stumme	12
Tegneserie af Eric Knipper	
Anmeldelser	16
Fantasticon 2008 - reportage	29
TegneserieBRAG!!	31
Komiks.dk-festivallen, som oplevet af Tue Sørensen	
Et univers af farver og striber	35
Artikel af Maria Kohinoor Larsen	
T. H. White og the Once and Future King – En klassiker	36
Artikel af Knud Larn	
Nuttet	41
Novelle af Manfred Christiansen	
Korte nyheder	43
Ved Maria Kohinoor Larsen	
Nyt om fantastik	45
Ved Klaus Æ. Mogensen	
Nyt fantastik på dansk	46
Ved Janus Andersen	
Foreningen Fantastik	50
Forside:	
Billede: Flemming Bjørn (www.galleribjorn.dk)	
Grafik: Michael Bernth	
Illustrationer:	
Illustration side 6 af Paulo "Arrhenius" Italo	
Foto side 29, fotograf: Henrik Conradsen	
Foto side 30, fotograf: Lars Boyer	
Foto side 31, fotograf: Tue Sørensen	
Illustration side 32 af Jean-Claude Mézières	
Darth Vader illustration side 33 af Doug Wheatley	
Illustration side 41 af Manfred Christiansen	
Korrekturlæsning:	
Klaus Æ. Mogensen, Tue Sørensen, Henrik Larsen og Niels Gjerløff	

Dette forår har været en god periode for fandommen. Der har været en lang række arrangementer hvor man har kunnet komme ud og dele sine interesser med andre. SFC afholdt en mindre Dancon i forbindelse med deres generalforsamling. En con med 4 punkter på programmet, hvoraf det mest interessante var Niels Dalgaard der fortalte om deres udgivelser af gamle danske science fiction bøger. Jeg havde ikke rigtigt sat mig ind i hvilke bøger det var de havde udgivet, og jeg troede egentligt at det "blot" var gamle bøger der ikke længere var omfattet af copyright som de havde fundet frem og trykt. Det viste sig dog at der er lidt mere i dem end som så. Bøgerne er nogle som har kørt som følgetoner i dagblade, og de har derfor ikke før været ude på bogform, og den eneste måde man ville kunne finde dem på i dag, ville være ved at lave et opsporende stykke arbejde og finde dem i mikrofilmene på det kongelige bibliotek. Det er dette stykke arbejde Niels Dalgaard her har gjort, således at historierne er blevet tilgængelige for os alle.

Næste arrangement var vor egen Fantasticon, der endnu engang i kraft af Flemming Rash's store stykke arbejde og styring var blevet stablet på bennene. Jeg selv havde kun mulighed for at være der kort, da jeg også er indblandet i andet frivilligt arbejde, men jeg nåede derud og fik interviewet forfatteren Palle Vibe, som har skrevet bogen *Ofailes bog*, en bog som jeg længe har betragtet som en af de bedste danske horrorfortællinger. Der var derfor interessant at foretage dette interview og høre mere om baggrunden og arbejdet med bogen. Natfilmsfestivalen havde sin sidste sæson i år, da den nu er blevet lagt sammen med Copenhagen Film Festival. Dette vil jeg mene er en skam, da der generelt altid har været flere film der har været interessante for vore genrer på Natfilmsfestivalen, men vi kan da kun håbe at

disse nu vil komme op i forbindelse med Film Festivalen.

Sidste weekend i maj var der to arrangementer der var sammenfaldende. Lørdag var der *Star Wars*-dag i Taastrup, stablet på benene af nogle af de "gamle" i dansk *Star Wars*-fandom. Arrangementet var rettet mod børnefamilierne mere end mod fandommen, hvilket viste sig at være en god ide, for i de par timer jeg var derude, var der masser af folk. Masser af besøgende er også noget man kan sige gældende om Komiks.dk som forløb over hele den samme weekend. Fantastik havde vanen tro en stand på festivalen, for selvom vi nok er lidt skæve i forhold til målgruppen, så vil der være mange af de besøgende som ville falde inden for vores målgruppe. Ligeledes er det en god måde at få lavet noget mere opmærksomhed omkring vores forening, at troppe op til de arrangementer der finder sted.

Det med mere opmærksomhed og flere arrangementer er også fokus for en ny interessegruppe der er ved at blive oprettet. Arbejdesnavnet for gruppen, er Aktiv-gruppen, og det er en gruppe der skal prøve at samle de medlemmer der gerne vil gøre et aktivt stykke arbejde i forbindelse med afholdelse af arrangementer, og produktion af PR-materiale. Dette er aktiviteter der lige er spredt i forskellige grupper, samt på bestyrelsen, men ved oprettelsen af en sådan gruppe, skulle det gerne kunne give et forum hvor nye ideer kan blive diskuteret og sat i søen.

Himmelskibet denne gang

Bladet bærer præg af det materiale der bliver skrevet til det. Denne gang har vi modtaget mange noveller, også flere end der umiddelbart er plads til, så nogle har måttet ligge til næste nummer. En af de noveller der er at finde i bladet er en oversat novelle af Christopher Kastensmidt. Som udgangspunkt så er det hovedsa-

geligt danske noveller vi giver plads til i bladet, men da Christopher selv henvendte sig, gøres der en undtagelse, denne gang (det er undtagelser der bekræfter reglerne). Artikler og reportager har det på trods af de mange arrangementer der har været den sidste tid været lidt tyndt med, og hvad der er mere overraskende er at der faktisk kun er blevet leveret få anmeldelser. For at bladet ikke skal udvikle sig til et rent novell magasin vil jeg opfordre folk der har lyst til at sætte sig til tastene og skrive løs. Dermed ikke sagt at vi ikke stadig gerne vil modtage noveller, vi håber blot på at ende med samme luksusproblem i forhold til artikler og anmeldelser hvor der kommer mere end hvad der umiddelbart er plads til.

For en (alt for) sjælden gangs skyld er der også en tegneserie i bladet denne gang. Det er *Nørrebrox*-tegneren Eric Knipper, som jeg for tiden er kollega med, som en dag fortalte om et science fiction-projekt han har gang i. Dette er dog ikke langt nok fremme til at noget af det vil kunne offentliggøres, men derimod havde han en gammel sag liggende, som vi gerne måtte bruge.

Husk at næste nummer har superhelte som tema, så hvis du gerne vil dele din viden om dette emne, så skriv endeligt til redaktøren på:

himmelskibet@fantastik.dk (du er selvfølgelig også velkommen med andre bidrag).

Thomas Winther
Redaktør

SELV DRAGER DANSER

Christopher Kastensmidt

En vase smadrede ned for fødderne af Sir Gillard. Skårene sprang op fra kammerets stengulv og snertede hans hånd, mens de klang på benskinnen han bandt om læggen.

"Deres Højhed," råbte han og så op, "hvad i alle fem underværder skulle det gøre godt for?"

Prinsesse Adelaide stod foran ham i sin dueblå, krøllede morgenkjole, med armene over kors. Hendes lange kastanjebrune hår der faldt ned til livet, stod i en sky om hende og var hverken redt eller flettet.

"Du hørte ikke et ord af, hvad jeg sagde," råbte hun tilbage.

Sir Gillard trak vejret dybt, så hans lette rustning markerede konturerne på hans brede skuldre og brystkasse. Mere afdæmpet svarede han, "Jeg forsøger at gøre mig klar til kamp, Deres højhed. Jeg rider straks af sted." "Jamen, vi har ikke snakket ordentligt sammen i flere uger. Jeg vil bare tale med dig og høre mere end et mumlet svar, mens du tænker på din næste opgave."

"Der har været travlt, rundt omkring på slottet, det ved du godt." Han bøjede sig ned og justerede benskinneerne igen. "Vi havde den delegation fra Went i sidste uge, bagefter blev jeg nødt til at hjælpe godsforvalteren med de nye forrådsrum. Du ved godt at din far venter sig meget af mig."

"Og hvad skal jeg så vente mig af dig? Et kys på kinden, når du rider bort til kamp og endnu et når du dejser udmattet om i sengen om natten?"

"Deres Højhed, vær nu fornuftig. Det klæder ikke en dame at smadre vaser."

"Hvordan skal en herre så opføre sig? Hvordan bør han behandle sin kone?"

Sir Gillard svarede ikke.

"Da du først gjorde haneben til mig," fortsatte prinsessen, "sagde du sådan nogle smukke ting. Du sagde du ville gøre alt for mig. Nu har du ikke engang tid til at tale med mig."

"Jeg opfylder mine pligter som din gemal. Jeg er altid ved din side til vigtige sociale begivenheder og," fortsatte han en smule rød i hovedet, "jeg gør min pligt for at holde slægten i live i endnu en generation."

"Er det, det eneste det handler om, pligter? Hvad med romantik? Kærlighed?"

"Jeg elsker Dem, Deres Højhed. Jeg elsker dig lige så meget som første gang jeg så dig."

"Hvorfor viser du det så ikke? Hvad med blomster, sange, digte? Eller endnu bedre, bare tal med mig."

"Helt ærligt kvinde, jeg er en kriger, ikke en eller anden blegstotig troubadour."

Prinsessen begyndte at græde.

Sir Gillard stod i fuld rustning, bortset fra sin hjelm og handskerne, som han holdt under den ene arm.

"Prinsesse," sagde han, "Der er en drage løs ude på landet. Som kongens forkæmper bliver jeg nødt til at bekæmpe den."

Han vendte sig resolut mod døren. Da han passerede prinsessen stoppede han. Hun bøjede hovedet. Han rakte en arm ud, rørte næsten ved hende, men efter et øjeblik tøven stoppede han og fortsatte ud, mens de harniskklædte fødder trampede i gulvet.

#

Sir Gillard stoppede sin hest og så ud over landskabet. Efter et øjeblik satte han sporene i hestens sider igen. Han gentog processen i stilhed i flere timer.

Til sidst, mens han stoppede, mumlede han, "Kvinden forventer at jeg går ud og plukker roser, når der er en drage løs. Ved hun ikke; at jeg bliver nødt til at koncentrere mig, ellers bliver jeg slået ihjel?"

"Sagde du noget om roser?"

Gillard rev straks sin lanse i retning af lyden, og lod den hvile blot et par centimeter væk fra en mands ansigt.

"Hvor i alle fem underværder kommer du fra?"

Manden reagerede ikke på den pludselige bevægelse. "Jeg bor her", svarede han.

Den midaldrende mand bar lappet tøj fra ufarvet uld. Hans glatte hår lå på hans skuldre og ned langs ryggen, og hans skæg gik næsten ned til navlen. Hans hud var næsten som læder, og så ud som om den var blevet stegt langsomt igennem årtier.

Gillard sænkede sin lanse. Han fjernede sin hjelm og så sig omkring. "Bor du her? Jeg kan ikke se nogen hytte."

"Her," svarede manden, og slog ud med armen, "ude på landet."

"Jaså. Hvad er dit metier? Hvorfor sneg du dig ind på mig?"

"Det var ikke min mening. Jeg hørte dig nævne roser og jeg ville fortælle dig, at jeg kendte et sted hvor du kan finde de mest vidunderlige eksemplarer, ikke ret langt herfra."

"Jeg er ikke på udkig efter roser," fnøs Sir Gillard, "jeg er på udkig efter en drage."

"Nå, ja, sådan een ved jeg også hvor du kan finde, selvom roseme altså er ret pæne. Du burde virkelig overveje at se på dem."

"Sig mig, gør De nar mand?"

"Nej ikke spor. Roseme er virkelig smukke."

"Jeg mente, med hensyn til dragen."

"Nå, ja, dragen er også smuk. Der er ikke så langt, har du lyst til at se den?"

"Mit formål er at nedkæmpe den. Jeg er Sir Gillard gemal til prinsesse Adelaide, tredje datter af den store kong Himber. Jeg er også den assisterende kongelige godsforvalter, dragebekæmper og den ypperste ridder til rigets forsvar."

"Nå. Det var da noget af et navn. Så skal jeg vel sige M'Lord."

"Det ville være passende for en af Deres sociale lag."

"Hvis jeg må introducere mig selv til M'Lord, så bliver jeg kaldt Rendell, og min eneste titel er eneboer, ikke givet mig af kongen, men af de lokale bønder."

"Altså Rendell. Jeg har intet ønske om at se dine roser, men hvis du vil være så venlig at vise mig denne drage?"

"Hvis M'Lord insisterer."

Rendell ledte Sir Gillard i en time, til sidst ankom de til en klippetop som strakte sig som en hestesko rundt om en enorm dal. På den anden side af dalen var der et kæmpe hul i klippen. Store klippeblokke med skarpe kanter, der ikke viste nogen tegn på erosion, lå spredt rundt omkring hulen sammen med bjerge af jord.

"Det ser ud som om den hule er blevet gravet for nylig," noterede Sir Gillard sig. "Jeg formoder at det er dragens hule?"

"Ja, mon ikke."

Lyden af småsten, der skurrede mod hinanden, ekkoede frem fra hulen og et øjeblik senere tittede et dragehoved ud. To smalle, sorte horn

kurvede bagud fra dens skovgrønne hoved, og to kortere, mere ru horn stak op fra dens snude. Spidse, gulnede tænder fra folden ved overlæben, stak som spyd ned forbi dens underkæbe. Den snusede til luften, mens den kiggede ud over himlen.

Sir Gillard tog sin hjelm på. "Jaså, det var jo ikke så svært. Rendell, hvis du vil være så venlig at fortælle mig hvordan jeg kan stige ned i denne dal, så vil jeg straks forlade dig."

Rendell sagde ikke noget, men stirrede ud mod øst.

Sir Gillard fulgte hans blik og så en sort plet på himlen. "Hvad er det?"

"Vent, bare et øjeblik."

Pletten voksede langsomt og formede snart en silhuet af en drage.

"To drager?" Spurgte Sir Gillard.

"Skræmmer det dig hr. Ridder?"

"Ikke spor. At bekæmpe to drager på en gang vil kun forøge min ære. Jeg er blot forbavset over at se to drager sammen. Jeg har aldrig hørt om noget lignende."

"Ja. Det er skam sjældent og virkelig værd at se." Rendell satte sig ned.

"Hvad mener du med: 'værd at se'?"

Da drage nummer to kom tættere på, forlod den første drage hulen og lettede. De cirklede om hinanden og i løbet af et øjeblik begyndte deres vinger at slå i takt.

"Hvad i alle fem underverdner laver de? Skal de til at kæmpe?"

"Kan du ikke se det? De danser."

"Det har jeg aldrig hørt om før."

"Det virker som om hr. Ridder, efter hvad du siger, at der er en hel masse ting i denne verden du aldrig har hørt om. Jeg har oplevet at ved at tie stille og udvise opmærksomhed, så plejer man at opdage mere om verden rundt omkring én. Det er derfor jeg blev eneboer, det kan jeg kun anbefale varmt."

Sir Gillard hævdede en rustningsbeklædt knytnæve imod Rendell og trak vejret dybt. "Hvordan vover du at tale sådan til en ridder?" Råbte han. "Når jeg har bekæmpet de drager, kommer jeg tilbage og banker dig indtil..."

Et brat skift i dragernes bevægelsesmønster fangede Gillards opmærksomhed. Han vendte sig brat rundt imod dem, med lansen hævet i forsvaret.

Dragerne fløj i et ternet mønster. De svævede let, uden besvær. Efter et par minutter, fjernede Sir Gillard sin hjelm.

Dragerne vævede rundt om hinanden, lavede sløjfer og kurver i et kompliceret mønster. Nogen gange hurtigt, andre gange langsomt. Undertiden rullede en af dem rundt i luften, eller pustede en røgsky af sted.

Sir Gillard stod af sin hest.

Dragerne fløj side om side, så hver sin vej, lavede en halvcirkel, drejede indefter og fulgtes ad et stykke tid, før de begyndte endnu et mønster.

Ridderen placerede sin lanse på jorden og satte sig ned ved siden af Rendell. Efter flere minutters stilhed sagde han. "Jeg har set drager flå både mennesker og dyr fra hinanden. Jeg har set dem brænde huse ned uden nåde. Jeg så engang en, der væltede en 13 meter tyk væg. Hvordan kan et væsen så kraftfuldt, så livsfarligt være så elegant?"

"Ligesom en østers, en grov, grim

skal gemmer ofte på et blidt indre, måske endda på en perle." Rendell vendte sig imod ridderen. "Men skallen skal åbnes, før man kan se skønheden inde i."

De sad der – i stilhed – resten af dagen, og så dragerne danse.

#

Ved solnedgang steg de to drager opad i en spiral, så højt at deres silhuetter blev utydelige på himlen. Da de kun lignede to små firben mødtes de i luften bryst mod bryst og greb efter hinanden. Låst fast i den stilling faldt de tungt mod jorden.

"Hvad gør de dog?" Gispede Sir Gillard.

"Jeg tror, du er gammel nok til at kende svaret på det spørgsmål." Klukkede Rendell.

Ridderen rødmede.

Dragerne faldt hele tiden hurtigere. Blot et øjeblik før de ramte jorden skiltes de og fløj i forskellige retninger. De landede i dalen og gnubbede ømt hinandens halse, før de forsvandt ind i hulen en af gangen.

Sir Gillard rejste sig. Da han havde samlet sit udstyr sammen, steg han langsomt op på sin hest.

"Nå, skal du så ud efter dem? Spurgte eneboeren. "Det er formodentligt den bedste chance du får; de må være trætte."

"Nej, jeg har indset at jeg må vende opmærksomheden andetsteds. Jeg håbede, du kunne vise mig vej til de roser, du talte om før."

Eneboeren pegede. "Det er blot ti minutters ridt mod sydvest, lige forbi en lund af rød træer. Må jeg spørge, hvad der fik M'Lord til at ændre mening?"

"Jeg mente, at jeg kunne plukke et par stykker, på min vej tilbage. Jeg skal hjem til Adelaide." Sir Gillard vendte hesten bort fra klippetoppen.

"Mener du ikke, prinsesse Adelaide, tredje datter af den store kong Himber?"

"Nej, kun Adelaide—min kone." Han sagde ordene blidt, uden spor af hovmod.

Rendell smilede da han så ridderen ride bort.

Oversat af Lea Thume

VI KAN SENDE ET MENNESKE TIL MARS

Henrik Larsen

Han sidder i et næsten tomt lokale med hvide vægge. Stolen er umagelig, bordet lille og smalt ligesom lokalet. Der er ingen vinduer. Foran sig på bordet har han en sort arkivkasse af (gætter han) rustfrit metal. Låget er taget af, og han betragter nysgerrigt, uden at røre ved noget endnu, kassens indhold: Gamle notesbøger, et par trykte bøger, breve og avisudklip – alt sammen tydeligvis af ægte papir. En tegnebog i imiteret skind, med forskellige identitetskort, betalingskort, kvitteringer for restaurantbesøg, kasseboner, busbilletter, lidt skillemønt, en enkelt pengeseddel. Et helt liv i glimt og tværsnit.

Det var en stille dag i museums-parken. Takket være afskærmerne som isolerede for lyd og visuelle udtryk fra den omkransende milli-onby, var hver dag en stille dag. Men i dag (denne dag) var også i overført betydning stille. Der var kun to besøgende; gæsteskiltene identificerede dem som henholdsvis Maxxx4420 og Brittt2201.

Kirkegårdens grønne plæner syntes at strække sig uendeligt til alle sider, en sideeffekt af den audiovisuelle afskærmning. Den lå som en grøn plet, oase i et hav af sten og metal.

- Hvad synes du om stedet, Brittt?

- Bedre end den dyrepark du slæbte mig til forrige måned. En dyrepark uden dyr!

- Der var da hologrammer, digitale gengivelser, endda fysiske befølingsmodeller.

- De kunne have haft rigtige, ægte, levende dyr i den park, kunne de ikke?

- Hvilke dyr? Rotter? Vilde hunde? Desuden ville Dyrenes Hævnbrigade have brændt stedet ned til grunden, så snart de fik færten af en sådan skandale.

- Nå ja. Men de her grave, Maxxx, er de så ægte? Jeg mener, hvis vi gravede ned, ville vi så finde gammeldags kister med døde mennesker i?

- Formodentlig. Det som er tilbage af dem, i hvert tilfælde. Selvom nogle måske blev brændt.

- Her er så fredfyldt. Brittt sukke-

- En interessant måde at håndtere døden på, at stedbinde de døde og lade de efterlevende komme til dem. Interessant, men upraktisk.

Hun fingererede ved noget i en diskret rem om halsen.

- Åh, der er vist stadig nogle indvidder som lader deres aske placere i en permanent lokalitet. Præsidenten f.eks.; jeg mener bestemt, at der er en lov om at præsidenten skal sættes til hvile i en foreskrevet mindebygning. Enten af hensyn til historien eller bare for at være sikker på, at han vitterlig er død. Hvad det er for en bygning, har jeg ingen anelse om. Sikker en med vanvittig høj sikkerheds-clearing.

- Det lyder skummelt, Maxxx. Som en ægyptisk kongegrav fra Eventyrkanalen. Mon præsidentens forbandelse vil ramme de som trænger ind?

Brittt stoppede pludselig op.

De var nået til en række af mindeplader sat for personer fra begyndelsen til midten af det 20. århundrede. Brittt læste inskriptionerne med rynkede bryn.

- Hvor pudsigt. Hør lige: Den og den født og jordet... "jordet"? Man plejede da at skrive "død" i det århundrede, gjorde man ikke? Og jeg var ikke klar over at deres lægevidenskab var så fremskreden.

- Det var den da heller ikke.

- Jamen, hvordan forklarer du så de nærmest absurd lange liv? Se selv, de fleste ligger på mellem 120 og 200, nej, 250 år!

- Ingen anelse! Jeg ved ikke andet om stedet her end at det skulle være "underligt" og det gjorde mig nysgerrig. Kan ikke engang huske hvem som sagde det. En på jobbet, tror jeg.

Han læser på må og få i dagbøgerne. Sproget er det han blev

undervist i på skolen. Han ved ikke hvad det hedder, andet end at det er hans sprog. Der er en del trivielle notater om indkøb, besøg og aftaler. Men også små tekstpassager, hvor dagbøgernes forfatter tydeligvis har været optaget af tendenser i tiden.

"Virtual reality: En luksus, når myrderierne fortsætter. De sultende kan ikke trække i totaldragten og undslippe deres knoglede kroppe. Læste for nylig om døds-hospitaler, refugier, hvor man kunne dø i virtuel reality. Når sangerne fader, skrues der op for stimuli; det sidste som forsvinder, er hørelsen; fælles billede til de døde: en stor, glødende solnedgang, dødsrummet. Men igen: VR er et luksusfænomen. Den rige mand går ind i sit flugtkammer, alene med sine frustrerede drømme, og efterlader jorden til de fattige. Barbarerne kommer, og vi går i eksil i vores teknologi-refugier. Vi kan skabe en syntetisk virkelighed. Udenfor, i den eksisterende, det konventionelle rum, dør mennesker stadig af sult, krig og pest."

"Det siges, at verden er blevet mere kompliceret at leve i. Men det at leve har altid været ret ukompliceret. Man skal trække vejret af og til. Man skal have noget at spise af og til. Man skal have et sted at sove. Man skal kunne beherske et sprog, så man kan skaffe sig noget at spise og et sted at sove. Resten er bonus."

"Vi lever altså i en dekonstrueret virkelighed. Og hvad så? Gælder det ikke stadigvæk om at trække vejret og holde sig i live? Vi kan hverken afskaffe døden eller arbejdsløsheden. Er alt som det hele tiden har været? Vi lever – som os selv og for os selv, og alt andet er detaljer. Så betyder det kun lidet at historien måske gentager sig. Vi har jo gennemskuet det hele."

Maxxx konsulterede sin armbånds-pc. - Hm, ingen detaljer på

den offentlige museumsside. Øjeblik. Han kaldte sin personlige nyhedsredaktør op.

- Hej, Maxxx og Brittt, hilste redaktøren, på én gang indforstået venlig og tørt forretningsmæssig som altid. - I vil vide noget om seværdighed 00877143, Det er en ret speciel seværdighed, så I må have lidt tålmodighed; jeg skal have fat i mange kilder.

Armbåndsskærmen flimrede et sekund eller to.

- Ok, det her er hvad jeg har skrabet sammen, fortsatte redaktøren. - Hold på hat og briller, for det er noget af en historie. Ser I, i virkeligheden "døde" disse individer allerede lidt før eller i begyndelsen af det 21. århundrede. Men i troen, håbet, tilliden, hvilket vel kommer ud på det samme (her lød det næsten som om redaktøren trak på sine virtuelle skuldre, hvilket selvfølgelig var fjollet, i betragtning af at han var en bot) til den fremtidige lægevidenskabs formåen, lod de sig fryse ned ved dødens komme, "til bedre tider" som man sagde dengang.

- Altså ligesom vores langtursastronauter, bemærkede Maxxx.

- Ikke helt, for de ligger i en slags dvaletilstand og er klar til at springe op, tage støvlerne på og tage fat, så snart de er tøet op. De er astronauter, ikke patienter! Og disse "patienter", ja, det blev de kaldt for nemheds skyld, men de var vitterlig døde – de måtte nødvendigvis være det, af mange årsager. De juridiske så som personlovene, arvelovene og så videre, men også hensyn til religion og offentlig anstændighed. Jeg skal ikke kede jer med detaljerne. Nå, de var altså døde. Nedfrosne lig. Det kostede selvfølgelig en hulens masse penge, men folk ville gøre alt for leve igen, og projektet havde dygtige sælgere. Man kaldte det "Kryo-drømmen", måske lidt ironisk, for drømmen var hos de som stadig levede. Ingen lang, drømmeløs søvn hos de frosne, faktisk ingenting overhovedet.

- Hvad gik galt, spurgte Brittt. - Jeg mener, noget gik galt, når du fortæller det på den måde, ikke?

- Jo, noget gik galt, svarede redaktøren.

Noget som især interesserede ham, var forfatterens overvejelser om minder, om at forsøge at fastholde fortiden eller i det mindste dens fysiske spor. Det løb som en rød tråd igennem de mange år som dagbogsnotaterne spændte over.

Ved forældrenes død: "Jeg har flyttet mange gange, både selv og med familien, men aldrig før har jeg været så bevidst om flytningens betydning. Der vil ikke være noget at vende tilbage til, ikke flere skabe, skuffer, loftsrum at afsøge for skjulte skatte. Jeg vil kun have det som nu engang befinder sig på min bopæl. Som en slags kompensation er jeg travlt optaget af at opbygge eller genopbygge et erindringsbibliotek, en samling af især bøger fra min barndom. Nogen har grinet af min insisteren på at genleve fortiden, andre har rystet bekymret på hovedet. Men det er for pokker en evne jeg har optrænet over mange år. En evne vi alle har. Jeg høster sådan set bare de investeringer, de oplevelser jeg har gjort i min fortid. Der er så mange gode oplevelser, minder, der ikke fortjener at gå tabt. Lever jeg livet baglæns? Kan hænde, men det må så blive min sag."

"Min sidste overnat i barndomshjemmet. Jeg sad og så en gammel film sammen med min søster, efter at have tilbragt det meste af dagen med at stå på hovedet i støvede, fedtede skabe og gennemgå de sidste stykker inventar. Ældgammelt bestik, kaffekopper, skruetrækkere, kagebøger, knapper... Jeg rager til mig hvad jeg kan, ud fra et håb om at det på en eller anden måde bringer mig tilfredsstillelse, at det faktisk betyder noget at fastholde disse relikvier fra barndommen. Men hvis jeg ikke gjorde, ville tanken om disse "skatte" jeg overlod til containeren, plage mig resten af livet. Jeg kommer til at savne denne knirkende seng, denne væg med det tåbelige, blomstrede tapet og de indbyggede skab som nu omsider er tomme, plyndret for indhold. Jeg kommer til at savne stilheden. Redningsbåden, tømmerflåden er lastet, og jeg sejler ud med min bagage. Bag mig synker skibet. Den overlevende

retter blikket fremad, mod horisonten. Minderne er med."

Også hans egen, kommende død optog ham:

"Hvis jeg skulle vælge mellem "kødets opstandelse" og "sjælevandring" ville jeg vælge sjælens vandring. Sværere at tro på at tankerne ("jeg") forsvinder end kødet. For kød – det rådner jo. Men når jeg ikke er... Jeg er stadig ikke i stand til at tænke det helt ud. ... Jeg lever jo. Men jeg tænker ikke nok over at jeg lever. Jeg spiser usundt, mine tænder løsnes, jeg ryger, for – jeg lever jo. Men krop, nå, ja, den bevæger sig omkring. Jeg skal være glad for at leve. Det er godt at leve."

"Jeg tror vi fascineres af dinosaurerne, fordi de regerede så længe. Og det skøre var, at de tumlede blindt af sted. Uden at vide hvorfor. Og de forsvandt sikkert også uden at forstå, hvorfor deres tid pludselig var forbi. Ligesom mennesket suser af sted, skal udrette så mange vigtige ting – og med ét er væk. Væk!"

Sådan lød redaktørens rapport i sammendrag: De nedfrosne havde satset deres sparepenge, satset alt på at en senere lægevidenskab ville kunne udrette mirakler. Og de havde vundet. De perfekt præserverede kroppe var blevet repareret; sygdomme, kroniske skader kureret, udbedret; organer, knogler, sener osv. udskiftet, som reservedelene til en maskine. Døden havde alligevel ikke været andet end en lang søvn, da det kom til stykket.

Men de sovende som slog øjnene op i den ny tid gjorde det med tomme, uforstående øjne. Ganske vist var kødet levende, men sjælen? bevidstheden? var ikke mere. Tavlen var vasket ren. Logisk set burde personens data stadig ligge i hjernevindingerne. Men en gang slukket kunne de elektroniske processer som havde udgjort "jeg'et" ikke genvækkes, den gamle personlighed ej genetableres.

Det kunne have været værre. De vækkede var trods alt ingen "grøntsager" uden højere hjerneaktivitet; de var snarere spædbørn i voksnes kroppe. Men selv spæd-

børn gennemgår i den sidste tid inden fødslen en vis mental udvikling. Fostre drømmer – om hvad vides ikke. Disse hjerner var totalt blanke og ubrugte.

Naturligvis kunne lægerne have genoptrænet alle disse voksne menneskebabyer ud fra den arkiverede viden om deres gamle liv. Der var bare ikke rigtig noget formål med øvelsen. Langt nemmere at lade dem starte forfra, finde et nyt liv – men også dette virkede formålsløst. Overbefolkningskrisen var stadig i frisk erindring og selvom det samlede antal af "patienter" formodentlig ikke oversteg ti tusind, var sagen politisk radioaktiv. Desuden krævede projektet (som for længst var opført med at være privat drevet) uhyrlige ressourcer som sagtens kunne gå til bedre, mere presserende samfundsformål.

Han sidder med sit gamle liv i hænderne. Han ved det med sin sunde fornuft og alligevel kan det ikke helt bundfælde sig. Hver patient har haft ret til at deponere et nøje afmålt udvalg af personlige effekter i klinikkens arkiv. En slags ekstra forsikring, hvis noget skulle gå galt ved genetableringen. Men spildte anstrengelser, ligesom alt andet, for broen kan ikke krydses. Han synes, at han er kommet til at kende den person som døde og blev frosset ned temmelig godt. Han kan sagtens sætte sig ind i den andens tankegang. Der er

tanker i disse dagbøger som han selv kunne have tænkt og formuleret. Men det er ikke hans. Det er ikke ham. Det er noget som den anden har efterladt sig.

I dag skal han tage en beslutning. Vælger han, trods alt det han ved, alt det han føler af modstand overfor ideen, at anerkende sit navn, sin gamle identitet? I så fald kan han tage dagbøgerne, brevene og de andre ting med ud af bygningen, når han forlader stedet i morgen. Hvis ikke, så bliver bøgerne brændt og alt andet, persondata med videre om den han var, tilintetgjort, og han vil få en administrativt tildelt ny identitet, en beskedent bolig og pension, en anonym tilværelse. Det har de lovet ham.

Man behandlede de få hundrede som nåede at blive genkaldt før fiaskoen var erkendt, skånsomt. De fik enten lov at leve og dø igen i deres hospitalssenge eller blev diskret sluset ud samfundet som almindelige borgere. Det afhang af hvor robust psyken var hos den enkelte, når undervisningen var overstået. Resten slukkede man for. Kryo-drømmen var ikke blot blevet universelt diskrediteret, den var så død som de, der lagde lagt kroppe til drømmen.

Der forelå planer om oprettelsen af et slags museum, at udstille de frosne døde for en nysgerrig offentlighed. Andre ville anvende dem til videre forskning. Men så

kom vedtagelsen af de nye etiske love og satte en permanent stopper for den slags ideer. I stedet anlagde man kirkegården for det, der var tilbage af patienternes opsparingskonti, dels som et mindested til ære for de efterkommere (få og med årene stadig færre) som følte tilknytning til de frosne, dels som et slags vagt udtryk for kollektiv dårlig samvittighed.

Rapporten var til ende. Maxxx satte sin pc på standby.

- Hvor synd for de stakkels mennesker, Brittt.

- Ja, det var synd, Synd, også selvom det burde have været til at forudse. Vi kan sende et menneske til Mars, men døden kan vi ikke overvinde. Intet har forandret sig, vel? Vi vil altid være underlagt biologiens love; vi kan modificere, indsætte, udskyde det uundgåelige – det er alt.

Ikke en vind rørte sig på kirkegården; ingen hørte de to besøgendes samtale. Over dem, langt oppe, susede raketterne uanfægtet af sted, mod Månen, Mars og de nye rumhulkolonier.

- Men livet går videre, Maxxx. Livet går stadig videre.

- Ja.

Han har truffet sit valg. Han tager kassen under armen og banker på døren som åbnes udefra. Han går. Døren lukkes i efter ham og lyset slukkes. Absolut mørke. Slut.

We Want YOU For FANTASTICON 2009!

Vores årlige fantastiske festival finder sted sidst i august '09, og vi mangler lige netop *dig* og dine evner som enten med-planlægger, foredragsholder, paneldebattør eller blot menig frivillig!

Kom og vær med til at lave en sjov og varieret Fantasticon – bare du medbringer lysten, så kommer con'en næsten af sig selv!

Er du frisk, så meld dig på vores fantasticon-mailing-liste (du tilmelder dig via www.fantastik.dk/fantasticon.shtml), eller smid en mail efter Fantasticon-kontaktperson Flemming Rasch på: 2009@fantasticon.dk.

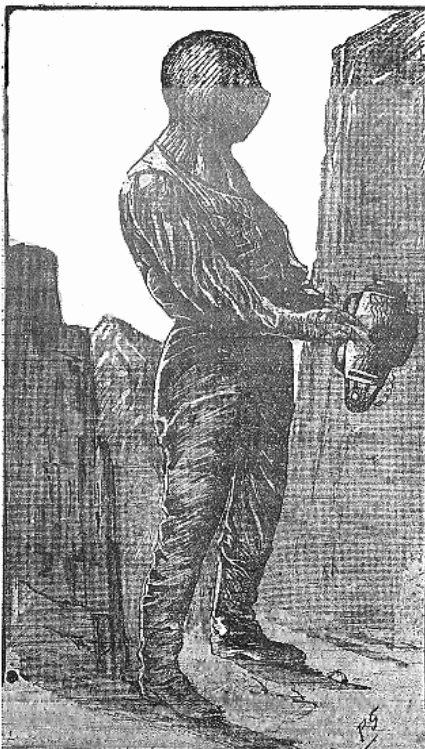
Glem heller ikke at tjekke vores kalender på www.fantastik.dk/kalenderen.shtml - der ser du hvornår næste møde i Fantasticon-arbejdsgruppen holdes. Vel mødt!

RUMDRAGTER

Klaus Æ. Mogensen

12. juni i år vandt firmaet Oceaneering, der normalt laver udstyr til olieplatforme retten til at udvikle og fremstille rumdragterne til den næste generation af amerikanske rumfartøjer, kaldet Orion. Det virker som en passende lejlighed til at kigge lidt på rumdragter i fiktion og virkelighed.

The Air-Tight Suit.

Edison-dragten

Fiktionelle rumdragter

Den sandsynligvis første beskrivelse af rumdragter i skønlitteraturen er i Garret P. Serviss' roman *Edison's Conquest of Mars* fra 1898. Bogen var en uautoriseret fortsættelse af H.G. Wells' *Klodernes Kamp* og handler om hvordan Thomas Edison opfinder 'rumvogne' med disintegratorkanoner og tager til Mars, hvor han ødelægger marsboernes krigsmaskiner. Hvor Wells' roman beskriver englændernes hjælpeløshed og kan ses som en kritisk kommentar til europæernes imperialism, handler Serviss' historie om hvordan amerikansk snilde og teknologi kan

overvinde alle fjender. I romanen opfinder Edison blandt andet en rumdragt:

"Since it was probable that necessity would arise for occasionally quitting the interior of the electrical ships, Mr. Edison had provided for this emergency by inventing an air-tight dress constructed somewhat after the manner of a diver's suit, but of much lighter material. Each ship was provided with several of these suits, by wearing which one could venture outside the car even when it was beyond the atmosphere of the Earth."

De fleste tidlige rumdragter lignede til forveksling dykkerdragter, men det ændrede sig efterhånden. I tegneserien *Buck Rogers* fra 1928 er rumdragterne kropsnære og har hjelme som omvendte guldfiskebowler, og dette look optræder senere i mange illustrationer i science fiction-magasinerne. Umiddelbart virker den slags rumdragter ikke særligt realistiske, men som vi skal se senere, er de lige så sandsynlige som dykkerdragterne.

Robert Heinlein bliver fremhævet for at beskrive den første detaljerede og realistiske, fiktive rumdragt i sin roman *Have Space Suit, Will Travel* fra 1958. Heinlein havde under Anden Verdenskrig været med til at udvikle trykdragter til jægerpiloter, og disse erfaringer brugte han til designet af bogens rumdragter, der blandt andet har led med konstant rumfang og ikke-drejelige hjelme.

Rumdragterne i filmens verden har været af stærkt varieret troværdighed, men dem fra *Rumrejsen år 2001* (1968) og *Alien* (1979) er blandt de mere realistiske. Et generelt problem med dem er dog, at man kan se astronauternes ansigter - det vil ikke være muligt i en realistisk rumdragt, der skal beskytte mod stråling og kraftigt lys.

2001

Krav til en rumdragt

At lave en ordentlig rumdragt har vist sig at være et af de største problemer for NASA. En rumdragt skal opfylde en mængde krav:

Dragten skal beskytte brugeren mod vakuum. Problemet er ikke bare at forsyne astronauten med luft at ånde, men også at vakuum vil få blodet i årerne til at koge. Det er derfor nødvendigt at hver eneste kvadratcentimeter af astronautens hud er under tryk.

Dragten skal beskytte mod stråling. Én ting er den radioaktive stråling uden for Jordens beskyttende atmosfære, en anden ting er sollyset selv. Uden for atmosfæren er den mere blændende end på den klareste sommerdag hernede. Derfor er rumdragternes hjelme ofte belagt med guld, der absorberer og reflekterer den værste indstråling.

Dragten skal sikre en nogenlunde normal temperatur. Her er problemet ikke, som man nemt kunne komme til at tro, at forhindre nedkøling i det kolde rum, men tværtimod at forhindre for meget opvarmning. Der er ingen luft til at bære varme væk fra en rumdragt, så den eneste måde,

den kan blive kølet ned, er gennem strålevarme. Det er ikke nogen særlig effektiv afkølingsform, så derfor bliver rumdragterne generelt farvet hvide for at reflektere mest muligt lys.

Sidst men ikke mindst skal det være muligt for astronauten at bevæge sig frit nok til at kunne løse de opgaver, der nu er at løse. Det er faktisk ikke helt nemt, for en dragt under tryk i vakuum vil, lige som en ballon, søge at indtage den form, der har størst rumfang. Det gør det vanskeligt at bøje arme og ben, fordi rumfanget af en dragt normalt er mindre når armen eller benet er bøjet. Det er ganske svært at kæmpe mod en atmosfæres trykforskel, så man er nødt til at designe alle leddene i en rumdragt, så de har det samme rumfang uanset hvor meget de er bukket.

Et særligt problem er rumdragtens handsker. Hvis fingrene bliver for tykke, kan astronauten ikke udføre sit arbejde ordentligt, og hvis de bliver for tynde, beskytter de ikke godt nok.

Metoder til at lave rumdragter

Der er tre filosofier inden for design af rumdragter. Den metode, der hidtil har været benyttet, kan kaldes 'Michelin-mand-metoden'. Rumdragter fra Apollo og frem til nu er alle blevet lavet med en blanding af hårde metalplader på ryg, bryst og hjelm og så bløde, bøjelige materialer på arme og

ben. Det er en metode, der fungerer godt, men den har det problem at dragterne er meget tunge og derfor ikke vil kunne bruges når astronauter i fremtiden skal gå på Månen og Mars. Den rumdragt som p.t. bruges til rumvandring, vejer således hele 88 kg.

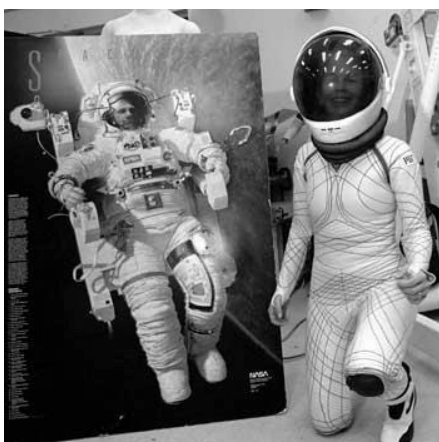
Et andet problem med denne type dragt er, at det ikke er lykkedes at lave leddene så de har helt konstant rumfang. For at lette brugen af dragten, bliver den så pumpet op til mindre end normal atmosfærisk tryk for at gøre trykforskellen til vakuum mindre. Det betyder at astronauterne skal bruge noget tid til at akklimatisere sig til det lavere tryk for at undgå dykkersyge - ikke særlig smart, hvis der er noget der skal laves lige her og nu.

En anden måde er at lave hårde dragter, lidt lige som ridderens rustning. Hårde dragter af metal og kompositmaterialer kan laves lettere end bløde dragter, og det er nemmere at sikre konstant rumfang i leddene. Ulempen er at de er svære at bevæge sig i, da leddene skal dreje rundt på kuglelejer i stedet for at bukke naturligt, og det er svært at designe leddene så man kan bukke armen helt sammen. Disse problemer har afholdt NASA fra at bruge metoden, selvom der blev lavet forsøg med typen i 1980'erne.

En tredje metode, der har været en del forhåbninger til, men som har vist sig særdeles vanske-

lig at realisere i praksis, er elastiske dragter. Elastiske dragter er ikke fyldt med luft; istedet trykker dragtens elastiske overflade på huden og modvirker derfor problemet med vakuum. De kan laves meget lettere end med de andre metoder og har ikke problemet med oppustede led. Nedkøling kan ske ved fordampning af astronautens sved gennem materialet. Kun dragtens hjelm er under tryk. Problemet er at dragten skal sidde stramt over det hele, og det er svært at sikre i fx armhuler, knæhaser og skridt. Man kan ikke fylde de problematiske hulninger med trykluft, for så har man igen problemet med at bukke leddene. Et andet problem er at det er besværligt at få de elastiske dragter på, netop fordi de sidder så stramt. MIT arbejder i øjeblikket på at lave en sådan type rumdragt, som de kalder Biosuit. Dragten blander elastisk materiale med et fleksibelt 'skelet' af tråde, der kan bøjes, men ikke strækkes. Der går dog ti år før MIT er klar med en fungerende prototype af en hel dragt.

De nye rumdragter til Orion ser ifølge koncepttegningerne ud til at være lavet efter den traditionelle metode, men med flere hårde plader. Kun omkring armled, knæ og liv er de lavet af bøjelige materialer. Det virker som et kompromis mellem let vægt og let brug.

Biosuit4

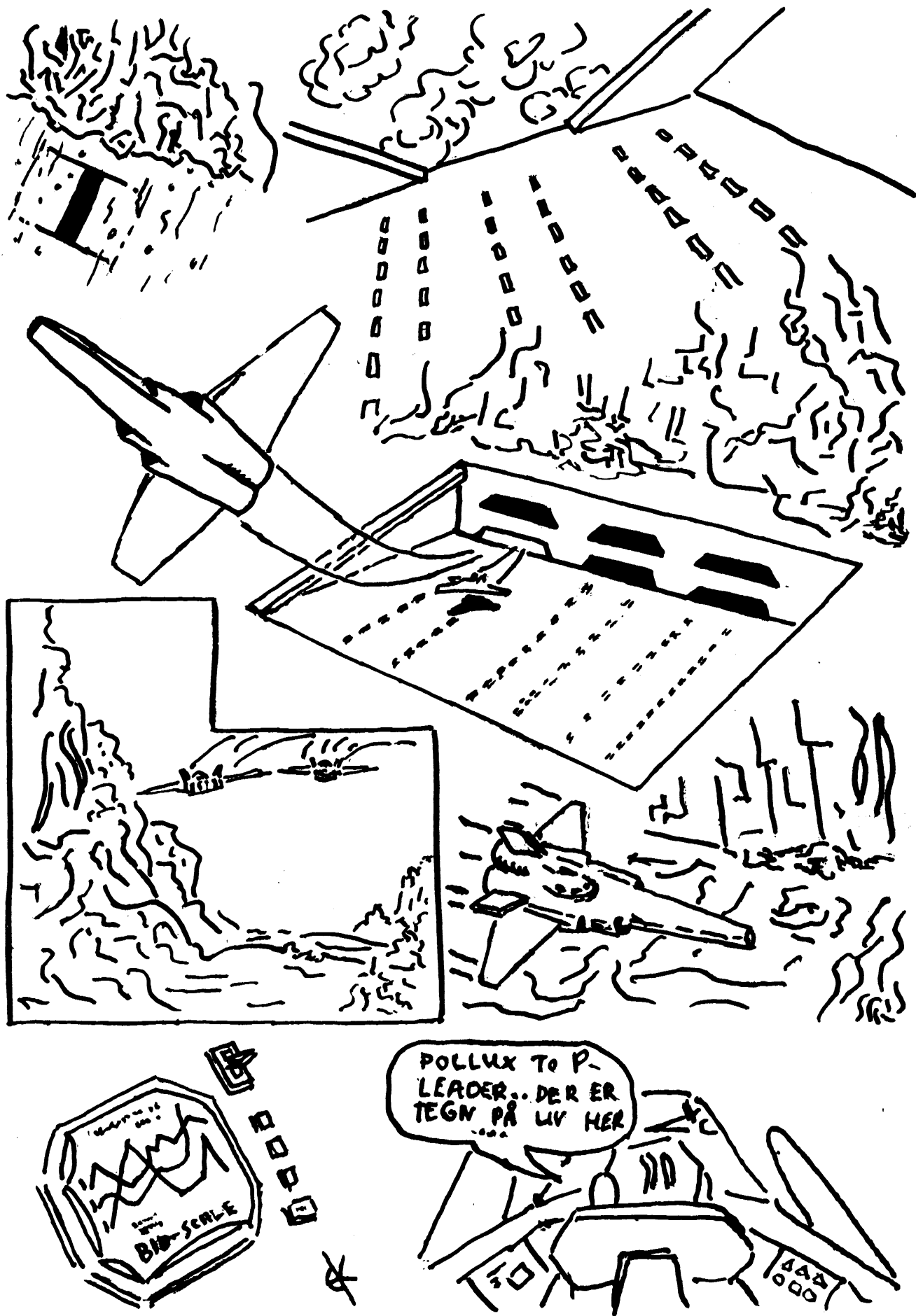
ax5-hardsuit

Orion 1

Orion 2

POLLUX LEADER HERE...
HAR FUNDET TEGN PÅ
LIV I SEKTOR Σ 011010.
GÅR NED OG UNDER-
SØGER OMRÅDET.

LIV?
UMULIGT,
IKKE HER.

SIDEN KURYLERNES
VENOM-STRÅLEAN-
GREB FOR 127 ÅR
SIDEN HAR DENNE
PLANETS ØKO-
SYSTEM VÆRET ØDE-
LAGT, SIMPELTEN
FORDI ALLE LE-
VENDE ORGANIS-
MER BRÆNDE OP.

ENTEN PÅ DEN U-
BESKYTTEDE OVER-
FLADE...

ELLER I DENNE BASES MINDRE BESKYTTEDE SEKTIONER
BLEV DE FLESTE AF VORES ARBEJDERE, KOLONISTER,
SOLDATER OG TEKNIKERE DRÆBT. SÅDAN ER KRIGEN.

SOM UNG HAR JEG OF-
TE UDFORSKET DE GAMLE
SEKTIONERS HALLER OG
KORRIDORER...

© ERIC Knipper 1989

POLLUX HER. ER LANDET OG KOMMET
I KONTAKT MED UKENDTE HOMANOI-
DE, UTVIVLSOMT INTELLIGENTE...

VÆSNER
SOM SER UDIL
AT VÆRE STUMME.
DE LEVER
UNDERJORDISKE
HULER...

OG PRØVER PÅ AT
OPDYRKE JORDEN.

TÆNKER DE
DET SAMME SOM
JEG?

HVIS DET ER
MANDSKABSMANG-
LENS LØSNING?

LIGESOM OS,
HA HA.

TAKKET
VÆRE
"DE STUMME."

TJA, DER ER
VIRKELIG KOMMET
GANG I STATIONEN.

ILMELDING

UGER
SENERE
...

DE STUMME BLIVER
SKYNDTIL UDANNET
I VÅBENBRUG...

IL MELDING

EFTERRETNINGS-
TJENESTEN, DER ER EN MINDE
KORRLISK KRØDER IL

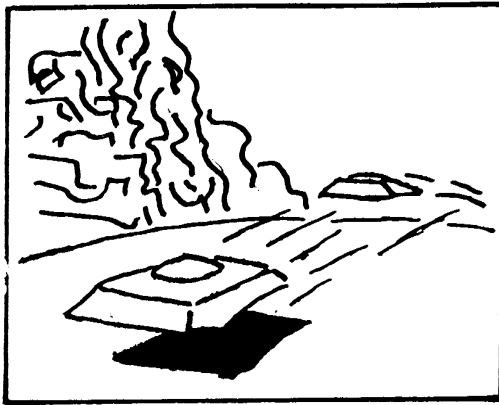
PÅ VETIL DEM

LANDINGSFÆHEDER

GOOD LUCK

SIG IL JAG

SLAGET BEGYNDER..
FARTØJERNE BEVÆGER SIG
MOD HINANDEN...

KAMPEN
STARTER

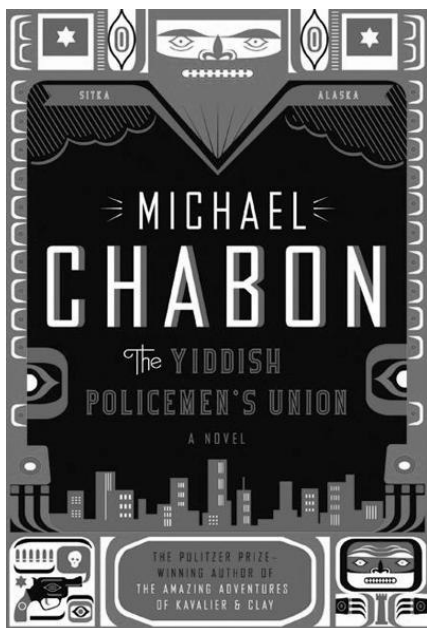
DA DEN FØRSTE AF "DE STUMME"
BLIVER RAMT, BRUSTE HAN

SIN SIDSTE
ENERGI PÅ ET
ALTIGENNEM-
TRÆNGENDE SKRIG. ○
SKRIGET MULLIG-
GJØRDE TELEPATISK
FORBINDELSE IMEL-
LEM ALLE MENNES-
KER, KURYLERE OG
"STUMME" INDENFOR
DETTE SOLSYSTEMS
GRÆNSER.

SAMMEN
VIL DE
GÅ I GANG
MED AT
○ GRUNDLÆGGE
○ EN FREDELIG
KULTUR-ENESTÅ-
ENDE I GALAKSEN
○ -BASERET PÅ FRED
OG HARMONI EN
○ KULTUR BESTÅENDE
AF TRE RACER, HVOR
ETHVERT INDIVID ALTID VED
HYV ALLE ANDRE TÆNKER
OG FØLER. *ERT KAPPE*

ANMELDELSER

The Yiddish Policemen's Union

Roman af Michael Chabon
Harper Collins 2007 (pb 2008)
418+21 sider, \$7,99

Det er tilsyneladende kommet på mode blandt Pulitzer-vindere at skrive kontrafaktisk historie, eller alternate history, som det normalt hedder i skønlitterær form. I 2004 skrev Philip Roth *The Plot Against America* om den fascistiske præsident Charles Lindbergh, og nu har Michael Chabon (der vandt Pulitzer-prisen for *The Amazing Adventures of Kavalier & Clay*) begået kontrafaktum.

The Yiddish Policemen's Union tager udgangspunkt i en idé, der var oppe og vende i det amerikanske senat lidt før Anden Verdenskrig, om at gøre øen Sitka i Alaska til et midlertidigt refugium for forfulgte jøder. Planen blev nedstemt, men i bogen blev den vedtaget, og som følge deraf døde der kun to millioner jøder i Nazityskland. Der bliver også hentydet til andre forandringer, der mere eller mindre følger af dette: Tyskerne besejrer russerne, og krigen slutter først da Berlin bliver atombombet i 1946. Staten Israel bliver stadig stiftet i 1948, men bliver udslettet i den efterfølgende arabisk-

israelske krig.

Det er dog kun i sidebemærkninger, man får afdækket hvordan verden ser ud, for handlingen udspiller sig på Sitka, få måneder før området, 60 år efter at jøderne fik stillet det til rådighed, igen skal overtages af USA. Jøderne skal væk, men der er ikke mange lande der vil have dem. Naturligt nok fører dette til en ret trykket stemning på Sitka.

Vores 'helt' er den fordrukne, fraskilte politimand Meyer Landsman. En mand bliver myrdet på det lurvede hotel, Landsman bor på, og han begynder at grave i sagen, selvom de fleste faktisk er ret ligeglade. Der er dømt noir-krimi, og som det passer sig og bør i den slags, viser det sig efterhånden at mordet er en del af en meget større sag, der fletter sammen med Sitka-jødernes fortsatte skæbne.

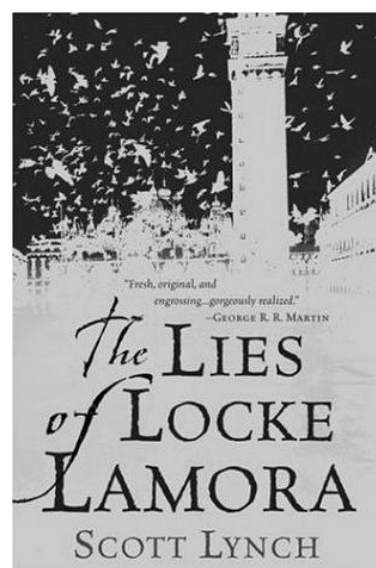
Bogen er velskrevet, og krimi-plottet er udmærket udtænkt, men det der virkelig bærer romanen, er beskrivelsen af det sære "Jiddischland" højt mod nord. Det er ikke just et utopisk samfund. Fortidens forhåbninger er forlængst blegnet, og den reelle magt er delt mellem den russiske mafia og den jødiske ditto. Indbyggerne søger at holde trøstesløsheden tilbage med en blanding af slivovitz og skak (et spil der har en central rolle i fortællingen). Magten og rigdommen ligger især hos en klan af ortodokse jøder, og det ortodokse samfund virker på mange måder mere bizart og fremmedartet end de underligste udenjordiske samfund fra science fiction-romaner. Specielt begrebet *eruv* er mærkeligt. Det er for kompliceret til at forklare her, men man kan slå det op i Wikipedia - det eksisterer skam i virkeligheden.

Sproget i romanen er krydret med en del jiddisch slang, meget af det opfundet af Chabon selv. Heldigvis er der en ordliste bagi bogen, og den benyttede jeg flittigt da jeg læste romanen. Der er også

en snes sider med bonusmateriale, heraf mest interessant et essay af Chabon fra 1997 om hans fund af en gammel yiddish-engelsk parlør, der blev den væsentligste inspirationskilde til *The Yiddish Policemen's Union*.

Bogen er kommet på dansk som *Det jiddische politiforbund* (Gyldendal 2007), og Coenbrødrene er på vej med en filmatisering.

Klaus Æ. Mogensen

The Lies of Locke Lamora

Roman af Scott Lynch
Gollancz 2006
530 sider, £7,99

Fantasymarkedet bliver i disse år oversvømmet af serier af murstensromaner, der desværre alt for ofte viser sig at være mere gasbeton end mursten: Fulde af luft og med en tendens til at smuldre i kanterne. Der er heldigvis undtagelser, og denne debutroman af Scott Lynch er en af dem.

The Lies of Locke Lamora undgår fælden med at lave episke Tolkien-deriveret fantasy og vælger i stedet for at fokusere på én by og en lille håndfuld unge gentlementyve, der kalder sig selv "The Gentlemen Bastards" og lever af at stjæle fra de rige og give

til sig selv. Lederen af disse er den anarkistiske og sympatiske Locke Lamora, der har svindel i blodet og indviklede planer i hovedet, men mangler ambitioner, der strækker længere end til det næste kup.

Den unge, forældreløse Locke blev taget under vingerne af en Fagin-type, der organiserede kriminelle børn, og senere af præsten for røvernes gud. Nu er han selv steget i graderne og er blevet chef for den dygtigste røverbande i byen Camorr - langt mere dygtige end Camorrs røverkonge *the Capa* er klar over. Men Capa'ens nye udfordrer *The Grey King* opdager kvaliteterne hos Locke & Co. og tvinger dem ind i sine planer ved hjælp af en ret grim troldmænd.

Troldmænd som sådan er ellers et sjældent syn i Lynch's verden - der er faktisk kun et enkelt laug, og de er ikke særligt søde. Det meste magi er alkymistisk, og man kan få alle mulige mystiske salver, pulvere og trylledrikke, hvis man ellers har råd. Byen Camorr er også magisk i sig selv, for den er bygget op omkring resterne af en oldgammel by bygget af en forlængst uddød race. Denne race mestrede et byggemateriale kaldet elderglass, der ud over at være stærkt nok til at lave tårne flere hundrede meter høje, også har den egenskab at det lyser om natten.

The Lies of Locke Lamora er en af den slags fantasyromaner, jeg kalder *metropolitan fantasy*, hvor en by spiller en central rolle og hvor heltene ikke skal rejse rundt på et landkort og samle plotkuponer ind. Meget inspiration synes at være kommet fra Fritz Leibers by Lankmar, og Locke Lamora og hans ven Jean Tannen minder da også en smule om Leibers helte Fafhrd og The Gray Mouser. Der er dog ikke tale om simple derivater, og der er en del originale - eller i hvert fald sjældent sete - ideer i bogen, blandt andet en del inspiration fra spansk renæssance. Jeg fornemmer også noget indflydelse fra Alexandre Dumas, især den blanding af humor, action og nervepirrende spænding, som man ser i fx *De tre musketerer*.

At i alt synes jeg der er tale om en rigtig vellykket debut. Hvis man skal kritisere den for noget, er det at Lynch nogle gange fylder for meget på, måske af frygt for ikke at være underholdende hele tiden. Det gør bogen tykkere end strengt nødvendigt, men det vil næppe genere ret mange.

Lynch har allerede skrevet en fortsættelse, *Red Seas Under Red Skies*. Den har jeg ikke læst endnu, men har fået at vide i min øresnegl at den er udmærket, men ikke helt på højde med den første. Det skal dog ikke afskrække nogen fra at læse *Lies*, der er afrundet nok til at kunne stå alene.

Klaus Æ. Mogensen

Little Miss Nobody

**Tegneserieroman af Oskar K og Rasmus Bregnhøj
Branner og Korch 2008
92 sider (hardcover), 179 kr.**

Der er gået mode i 'graphic novels', tegneserier der i format og indhold tenderer mod de mere anerkendte og litterære romaner i ren tekst. En af de første danske er *Little Miss Nobody*, skrevet af Oskar K (et pseudonym for Ole Dalgaard) og tegnet af Rasmus Bregnhøj, der har en fortid som børnebogsillustrator.

Historien foregår i bunden af samfundet, blandt narkomaner, drankere og hjemløse. Hovedpersonerne er gadedrengen Schniff, hvis primære fornøjelse er at sniffe lighergas, og den blinde frelserpi-

ge Lilith, hvis førerhund bliver kørt over af en mystisk ambulance med slukkede lygter. Schniff tilbyder sig selv som førerhund for den kønne Lilith, og da de tager til et nedlagt baneområde for at begrave hunden, finder de et skelet af en ung pige (titlens lille frøken ingenting), der tilsyneladende er myrdet og skaffet af vejen. Det korrupte politi synes ikke særligt interesseret i drabet, så det umage par tager på sig selv at løse gåden, godt hjulpet af Liliths synske evner. Deres jagt på sandheden fører dem godt omkring i byens skyggesider, blandt andet til Fagin, hentet direkte fra *Oliver Twist*.

I lighed med mange amerikanske graphic novels er denne tegnet i sort/hvid med gråblå skygger. Det virker som et signal om at dette altså ikke er kulørt, men skal tages alvorligt. Dette signal understøttes af tegnestilen med grove og grimt karikerede figurer og klaustrofobiske miljøer, der virker som en blanding af mange europæiske storbyer. Stilen minder en smule om ting, man har set hos andre danske tegnere som Teddy Kristiansen og Ole Comoll, men (synes jeg) en del mindre vellykket.

Jeg har det lidt sådan, at hvis nogle prøver alt for meget at komme til at virke seriøse, så er det måske fordi deres historie er for tynd og uinteressant til at fungere som underholdning. Det er desværre tilfældet her. De 92 sider er hurtigt læst, da der er ganske få tegninger på en side, nærmest som i en Jumbobog. Drabsmysteriet er i virkeligheden ret uinteressant, og sideplottet med gangstere og en korrupt politikommisær kommer ikke rigtig nogen vegne. I hvert fald ikke i dette bind, men der er planlagt to mere i serien, der bærer fællestitlen *Lilith i underverdenen*.

Bogen er trykt rigtig flot, på kraftigt papir og med stift omslag. Det er desværre omtrent det eneste pæne, jeg kan sige om *Little Miss Nobody*, der bedst kan karakteriseres med tre ord: Prætentios, uskøn og uinteressant.

Klaus Æ. Mogensen

Weneetryhl år 25.060

Tegneserie af Paul A. Kring
Forlaget Forlæns 2008
48 sider, 120 kr.

Figuren Weneetryhl (dengang med efternavnet Axtryhl) så først dagens lys i midten af 1970'erne i det danske undergroundtegneserieblad *Sejd*, der blev redigeret af Freddy Milton og blandt andet bød på tidlige striber af Peter Madsen, Henning Kure og Milton selv.

Weneetryhl bar tydeligt præg af at være inspireret af Jean-Claude Forests tegneserie *Barbarella* fra 1962 eller måske mere sandsynligt filmatiseringen af samme fra 1968 med Jane Fonda i hovedrollen. Den skiftevis afklædte og letpåklædte Weneetryhls eventyr foregik i surreale miljøer på fremmede planeter og involverede sære monstre og sexede mænd og kvinder. Det blev til en kort historie i nr. 5 og en længere der fyldte hele nr. 13 (der fik undertitlen *Weneetryhl 1*). En aldrig udgivet fortsættelse kan læses her: www.freddymilton.dk/weneetryhl/intro.htm

I slutningen af 1980'erne udgav Paul A. Kring sin første professionelle tegneserie om detektiven Bolette Hansen i 1920'ernes København, først med albummet *Manden på stranden* (1988) og senere som føljeton i Ekstra Bladet 1989-90 (genoptrykt i albumform).

Der har været stille omkring Kring i næsten 20 år, men nu er så kommet det første af tre planlagte album med Weneetryhl. Figuren og tegningerne har udviklet sig en

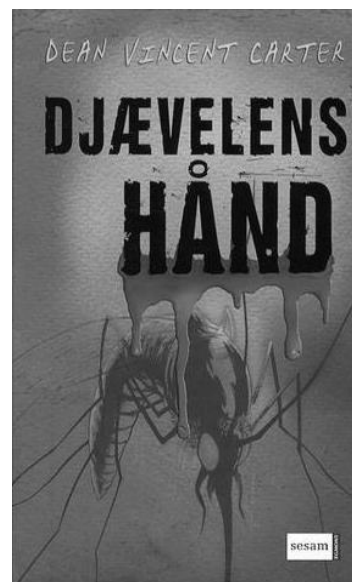
del i mellemtiden. Væk er hippie-miljøerne, og Weneetryhl selv er blevet en anderledes barsk og bister figur end den bløde Barbarella-klon. De sort-hvide tegninger er meget sikre i stregen, i en stil der nærmest kan beskrives som en mellemting mellem J.C. Mézières (*Linda og Valentin*) og Ian Gibson (*Judge Dredd*, *Halo Jones*).

Historien er ret enkel: Weneetryhl er på jagt efter en skummel fyr ved navn Gosli Zley. Ham får hun hurtigt fat på, men det viser sig at være ret besværligt at få ham med tilbage. Omvejen går blandt andet forbi et samfund af menneskeædende aliens og et andet, hvor fede og ulækre mænd undertrykker kvinderne. Weneetryhl finder sig ikke i ret meget (hun skyder gladeligt hovedet af dem, der gør grin med hende), så hun får sat rav i den hvorhen hun kommer. Hendes vigtigste udstyr er et armsmykke, der indeholder et våbenarsenal, et transportabelt ormehus og en meget stor garderobe af tøj og sko.

Det er ikke nogen dyb eller kompliceret historie, men den er fantasifuld og til tider også ganske morsom - og først og fremmest er tegningerne en fryd for øjet. Weneetryhl er viljestærk og ultrafeminist, men der er så meget for 'husarerne' i tegningerne at man godt kan mistænke Kring for at være en lille smule mandschauvinistisk. Det er dog helt befriende at se en heltinde med naturlige (omend overdådige) proportioner og selv et par deller.

120 kr. for et sort-hvidt album på 48 sider kan virke lidt overdrevet, og det virker som om udgivelsen primært henvender sig til bibliotekerne. Men da det er en af den slags serier, der har det med lige så stille at forsvinde fra bibliotekerne, er det muligvis en god idé at købe den selv trods prisen. En lille kuriosum til sidst: Den første Weneetryhl-historie fra 1974 foregik i år 25.025, så der er gået 35 år i Weneetryhl's univers i mellemtiden. Det ses ikke på figuren - hun holder sig godt!

Klaus Æ. Mogensen

Djævelens Hånd

Roman af Dean Vincent Carter
Sesam 2006
252 sider, 279 kr.

Ashley arbejder på magasinet *Missing Link*, et magasin der skriver om naturens særheder og vanskabninger. Han er blevet kontaktet af Mather der påstår han har en helt unik kæmpemyg. Mather bor alene på en ø med sin myg, og Ashley tager af sted for at dække historien. Myggen er et monster med et vingefang på 20 cm og en krop på størrelse med en knytnæve. Det viser sig dog snart at Mather blot brugte myggen for at lokke Ashley ud til øen, hvor han har makabre planer med ham.

Bogen lægger ud med at handle om en asiatisk myte om en kvinde der er blevet forvandlet til en kæmpemyg med en umådelig blodtørst på jagt efter blodet fra den der forbandede hende. Bogen indledes med et Lovecraft-citat (fra "The Call of Cthulhu"), der handler om at der er ting i verden vi ikke formår at fatte, hvilket passer godt med den myte bogen i starten handler om. Hovedparten af bogen handler dog mere om Ashleys forsøg på at undslippe Mathers morbide og drabelige eksperimenter. Eksperimenterne får det til at virke som om den inspiration der er hentet hos Lovecraft er fra novellen "Re-Animator" (en bygning hvor Mather bor, var også tidligere beboet af en Hr. West).

Bogen henvender sig mere til fans af film som *Hostel* end til

Weird Fiction fans. Bort set fra stilskeft fra mytologi til morbiditet er handlingen meget forudsigelig og ret uinteressant.

Thomas Winther

Indiana Jones og krystalkraniets kongerige

Film.USA, 2008, 123 min.

Instr: Steven Spielberg

Medvrk: Harrison Ford, Cate Blanchett, Karen Allen, Shia LaBouef, Ray Winston og John Hurt.

Selvom det er 19 år siden, at vi sidst så Dr. Henry Jones (Harrison Ford), afholder det ham ikke fra at være i fin form. Og der er gang i den lige fra starten, hvor den kidnappede Indiana Jones er havnet i kløerne på de onde. Vi er i 50ernes mccarthyisme, og nazisterne er nu erstattet af sindssyge sovjetter. Men Jones er ikke helt for ingenting og flygter fra den farlige videnskabskvinde Irina Spalko (Cate Blanchett) og hendes kumpaner efter utallige nærkampe og en atomprøvesprængning. Russerne er dog ikke så lette at ryste af, og da Jones pludselig bliver opøgt af den unge 'læderjakke' Mud (Shia LaBouef), giver det anledning til endnu et hæsbæsende eventyr for vor arkæolog. Muds mor, den temperamentsfulde Marion (Karen Allen), som var Indys kvindelige sidekick i

den første film, er blevet bortført. Denne gang må han en tur til Sydamerika og på jagt efter det sagnomspundne Eldorado. Her skal et meget specielt krystalkranium sættes på plads, og den bedrift vil Irina Spalko gerne tegne sig for, så hun er lige i hælene på Indy. Den der sætter kraniet på plads får nemlig en skat.

Underholdningsværdien er der intet at udsætte på, og tiden flyver fra man sætter sig i sædet til tæpefald. Humor, action, effekter og stunts er på plads, og der leveres glimrende præstationer af skuespillerne. Selvom Harrison Ford har passeret de 65 år, uddeler han fortsat smæk i verdensklasse for skillingerne. Cate Blanchett er overbevisende som den karikerede videnskabskvinde, og Karen Allen er ikke blevet mindre bidsk med årene.

Krystalkraniets kongerige kan dog ikke helt stå mål med de tre foregående: *Jagten på den forsvundne skat* (1981), *Templets forbandelse* (1984) og *Det sidste korstog* (1989). Nok er kriterierne for et Indiana Jones actionbrag opfyldt, men der er lidt for mange sproglige udfordringer af handlingen, og så er Ray Winstons karakter, som Indianas makker, der måske/måske ikke er dobbeltagent, ret uopfindsom med sine radikale krumspring, der må forekomme fornærmende på ethvert tænkende publikum. Men charmerende, det er den, og den er afgjort en biografbillet værd.

Karakter: 8 ud af 10

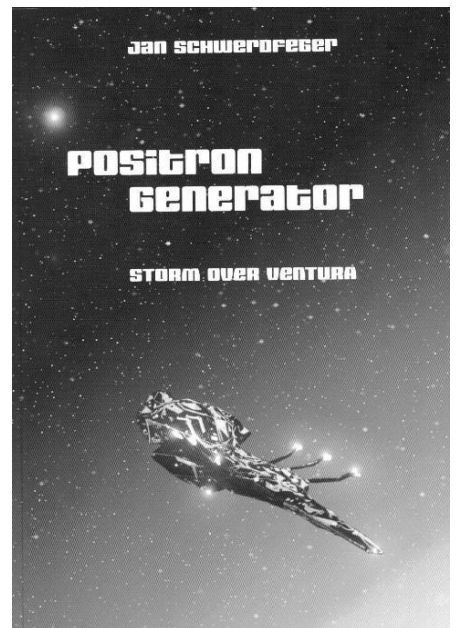
Maria Kohinoor Larsen

Positron Generator – Storm over Ventura

Roman af Jan Schwerdfeger
Ørnens Forlag, 2008
174 sider, 248 kr.

Ventura er en fredelig verden der i hundreder af år hverken har oplevet krige internt imellem planetens beboere eller med folkeslag fra andre planeter. Freden bliver dog brudt da en fremmed race kommer fra rummet og angriber bl.a. ved at skabe altødelæggende uverjrstorme på planetens overflade. Angriberne er racen Ixolit-

ter, der hele tiden er på jagt efter planter hvor de kan udvinde metaller til brug i deres rumfartsindustri. Det viser sig dog at der ligger lidt mere bag end blot jagten på metaller. Ixolitterne har fanget en af beboerne fra Ventura, og ved at have undersøgt hendes hjerne, har de fundet ud af at der er en af venturerne der kan være en seriøs trussel mod dem, en forudsigelse der viser at kunne have noget på sig. Med hjælp fra en mystisk kraft gemt i nogle krystaller, lykkedes det da også de våbenløse Venturene at tage kampen op imod angriberne.

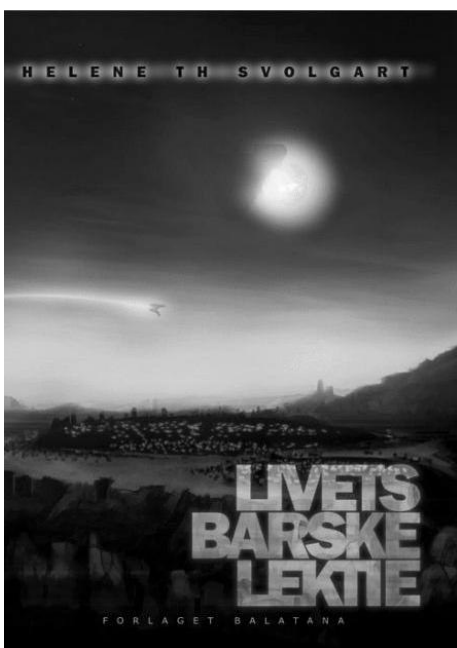
Bogen er en science fiction-historie med flere fantasyelementer. Metafysik spiller en større rolle i bogen end de klassiske science fiction- og fantasyelementer, hvilket giver denne bog sit eget særpræg. Personerne i bogen er humanoide dyrevæsner, noget der dog ikke spiller den store rolle i bogen, da de eneste tidspunkter hvor dette spiller ind er når der fra tid til anden beskrives personernes snuder, og pels, men ellers får man ikke meget at vide om væsnernes fysiologi og evner.

Der er masser af illustrationer i bogen. Disse er bygget op omkring modeller forfatteren har bygget og modeleret. Fotos af disse er så blevet redigeret i en computer, og der er således flere ens billeder i bogen hvor der blot

er blevet leget med forskellige farvekompositioner.

Bogens appendiks indeholder beskrivelser af flere teknologier der ikke beskrives yderligere i bogen. Historien er dog også bind 1 i en kommende serie, og således skal den ud over at fortælle historien om angrebet fra Ixolitterne, også præsentere en verden og nogle personer som der vil komme mere om i de næste bøger. Bogen er således en kort introduktion til en fremmed verden, men den bliver heller ikke meget mere end en introduktion.

Thomas Winther

Livets barske lektie

Roman af Helene Th. Svolgart
Balatana, 2008, 172 sider,

Mike er på vej til en fængselsplanet. Han kender udmærket turen, og kender til de ubehageligheder nedstigningen til planeten kan give. Det skyldes dog ikke at han tidligere har beboet fængslet, men derimod at han er lejesoldat, hvilket i denne verden betyder han tager de job som dusørjægerne ikke vil eller tør tage. Han har således afleveret en række fanger i fængslet. Dette kan dog komme til at blive kritisk for ham nu da han er på vej til fængslet som fange, efter han er blevet dømt for mord. Han vælger at holde lav profil, da han tror det vil give ham de største overlevelseschancer. Han finder

sig derfor i at blive tævet, voldtaget og ydmyget på andre måder. Det der dog knækker ham er da den medfange han stoler på svigter og efterlader ham. For at overleve, gør han sig selv til slave for Lægen, en yderst speciel person, der bl.a. gør det i tortur.

Alt i fængslet er dog en handel, og det viser sig da også at Lægen har en god grund til tage sig af Mike.

Bogen er velskrevet, selvom handlingen kan virke noget usammenhængende, men kernen i historien er heller ikke om fængselsflugt, eller det at vende tilbage efter et fængselsophold. Kernen er omkring den udvikling der sker med Mike efter alt bliver taget fra ham, og han derefter begynder at få lidt styr på sig selv igen. Det svigt som Mike dog har sværest ved at bearbejde, er ikke det der er blevet gjort mod ham af en han stolede på, men derimod det at han svigtede en som stolede på ham.

Bogen kan anbefales, selvom det kan være svært at sige hvem den kan anbefales til. Den indeholder mange actionscener, voldelige tortursekvenser, fremmede væsner og rejser igennem rummet, mens den samtidig gør meget ud af at beskrive de personlige konflikter Mike gennemlever. Hovedtemaet er svigt, uden at det er en bog der vil komme med løsningen på hvordan man bearbejder et sådant.

Thomas Winther

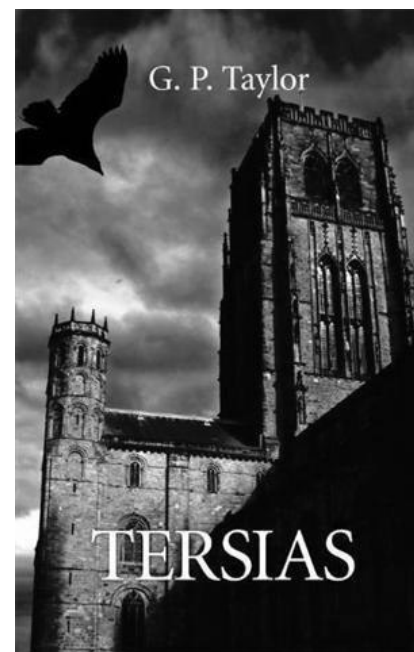
Tersias

Roman af G.P. Taylor
Fokal 2007 (org. 2003). 366 s.
På dansk ved Helge Hoffmann.

Bogen er sat i Dickens-agtigt, kulsort London, hvor en "fed tysker" regerer over England (sådan set en meget god karakteristik af George II). En komet-sværme er slået ned i London, hvilket indikerer at det er en efterfølger til *Malurt* (anmeldt i *Himmelskibet* nr. 15), som er sat i 1756.

Tersias er ikke en god bog. Så er det sagt. Den er heller ikke dårlig – den fungerer bare ikke rigtigt.

For nu at starte ud med det gode, så er persongalleriet stort og varieret, og alligevel er personerne så godt beskrevet at man ikke bliver forvirret. Der er den blinde, alt for tidligt voksne dreng, Tersias, hvis evne til at blive besat og derved få syn, bogen kredser om. Der er også fupmageren af en troldmand, Malachi, Jonas Ketch – en dreng der tror at han er en farlig bandit – og hans kumpaner (en sød, rødhåret pige ved navn Tara og en gadedreng med det charmerende navn "maddik"), den forbandede lord Malpas og hans følge, en godhjertet troldkvinde (eller er hun?) ved navn Griselda, den lede løgne-messias/gale videnskabsmand Solomon og hans farverige disciple, demonerne "Elendigheden" og Lycaon, samt nogle andre. Jeg kan især godt lide at magiske genstande som daggerten Adamant og den mystiske "alabaster" har deres egne agendaer, selv om de er stumme ting.

Taylor har et stort talent for at finde på finurlige personligheder, og man læser om dem med stor fornøjelse. Der skiftes jævnligt perspektiv på denne måde: der dukker en mystisk person op som læseren godt kender, men som først får sit navn efterhånden som de andre personer lærer det. Og det fungerer overraskende godt.

Taylor har ikke kunnet nære sig for at bruge det klassiske hu-

manistiske trick med at fremstille modstandere som tosser uden bare tilnærmelsesvis fornuftige motiver – Solomon manipulerer med skaberværket som en anden Frankenstein – men det er så at sige holdt i ligevægt af at han også er en falsk profet der stjæler med arme og ben fra kristendommen, og ikke mindst af at "de gode" aldeles ikke er Guds bedste børn, men tværtimod lige præcis den slags mennesker som Jesus ville have yndet at omgås...

Bogen er godt skrevet, men desværre ret dårligt oversat. Der er manglende skelnen mellem "du" og "man" (den klassiske "you"-fejl), og der er dumme formuleringer som "feste over dit kød" (der må vel have stået "feast on your flesh").

Bogen falder til jorden pga. handlingen. Der bliver lovet så meget, og indfriet alt for lidt. Det er ironisk nok fordi det i bund og grund er en fortælling om skyldige mennesker og deres frelse, og *ikke* om det gode mod det onde. Det lyder jo fint, *men netop* derfor kommer hoved-plottet om opgøret med de to menneskelige skurke (Malpas og Solomon) og deres onde planer til at virke som et subplot – som noget der bare skal overstås i løbet af sidste kapitel. Det forbliver i øvrigt uklart hvad de overhovedet håbede på at opnå, hvad lord Malpas' forbandelse overhovedet var, hvorfor han er separeret fra sin kone, hvorfor hun hjælper "de gode" etc. Noget af det allerbedst skildrede, er dæmonerne. Først kender man dem kun som en fornemmelse, et navn, en skygge, så får de efterhånden mere og mere kød på. Taylor ved hvordan man bruger gyser-genrens atmosfære. Men det er lige meget, for man finder aldrig ud af hvad de ville! Selv Tersias og hans profetier kommer aldrig rigtigt til deres ret.

Handlingen er ret dårligt skruet sammen. Røveren Jonas stjæler nogle magiske genstande fra lord Malpas (hvorfor havde han ikke alle sine vagter med? Han er omgivet af "henchmen" i resten af bogen!), han møder de øvrige hovedpersoner gennem nok et røveri – og derefter veksler hand-

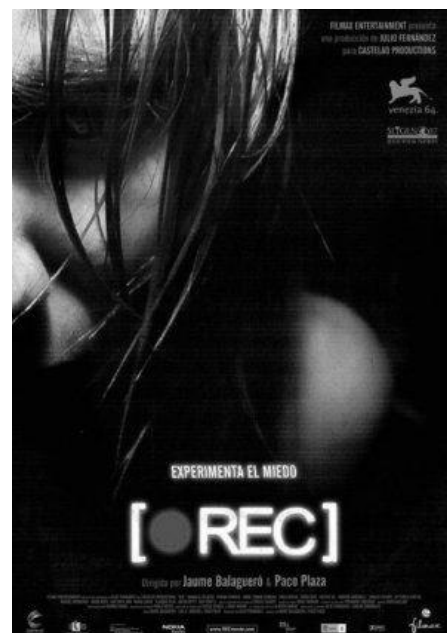
lingen mellem at de forskellige personer skiftevis bliver taget til fange og undslipper. Dette giver bogen en rigtig dårlig "pacing". Et af de værste tricks der bruges til at forlænge film, er når personerne undslipper, dalrer rundt uden rigtigt at opnå noget, og så bliver fanget igen. Jeg skal hilse og sige at det virker endnu mere trættende i en bog.

Når alt kommer til alt, er det en skuffende læseoplevelse.

Jeg vil lige tage noget op, netop fænomenet "kristne" bøger. På sin vis lykkes det Taylor at kommunikere nogle budskaber ud, selv om de er nogenlunde lige så "diskrete" som de sociale "undertoner" i en film af George A. Romero. For at være lidt anglofil (det må man godt, når bogen er britisk): "the sub-text is the main-text". Måske virker det mindre kluntet på vort lands teologisk set analfabetiske befolkning, men ærligt talt: hvis ikke Taylor havde følt et behov for at pakke sine budskaber ind, så havde det kristne sub-plot kunnet træde frem i fuldt flor, og så var der måske kommet en helstøbt bog ud af det. Det værste ved det her er, at folk med *overlagt anti-religiøse budskaber* (Neutsky-Wulff, Pullman) endda bliver rost for at ville konfrontere, og deres bøger opfattes *stadig* som noget alle kan læse, medens kristne forfatteres bøger mageligt kan parkeres i en genre kaldet "christian fantasy", så de tolerante, åbent-sindede ateister kan slippe for læse noget som de ikke er enige i.

Jeg kan godt se at den her slags bøger kommer af et behov for tilpasning. Men præster, stik hellere hovederne sammen og find nye måder at få folk til at vove sig ind i kirkerne længe nok til at de kan høre hvad præsten har at sige, eller flyt for Guds skyld kirken ud fra selve kirke-rummet, lidt oftere. Taylor har i hvert fald bekræftet min fordom om at præster bør holde sig tættere til deres prædike-stol, end skomagere til deres læster. Det er valgfrit om i vil tilføje et "desværre".

Rasmus Wichmann

[•REC]

Film, Spanien, 2007, 80 min

Instruktør: Jaume Balagueró & Paco Plaza

Medv.: Manuela Velasco, Pablo Rosso m.fl.

En lokal TV station har en udsendelsesrække med titlen "Mens du sover", som handler om de mennesker der er på arbejde mens de fleste af os ligger i vores senge. Denne dag er journalisten og hendes kameramand ude på en brandstation og skal følge en nattevagt. De første par timer af vagten er dræbende kedelige, og de forsøger at finde noget spændende at filme, og da der endelig går en alarm, er det hverken til storbrand eller andet "spændende", men derimod til en indespærret kvinde. TV-holdet tager med på udrykningen og går med to brandfolk ind i bygningen hvor de skal hjælpe politiet med at komme ind i en ældre dames lejlighed, hvorfra naboerne har hørt støj og skrig. Politiet er ikke meget for at have kameraet med i ryggen, men giver til sidst lov. I lejligheden finder de den ældre kvinde stående i en nærmest apatisk tilstand, med blod på tøjet, og da de prøver at nærme sig hende, springer hun på den ene betjent og bider ham. Panik bryder ud, og imens der gøres et forsøg på at pacificere den ældre kvinde, får de den sårede betjent flyttet ud i etageejendommens forhal igen. Ambulan-

cer og assistance bliver bestilt, men pludselig går det op for folkene i ejendommen, at der faktisk allerede er ankommet masser af politi. De kommer dog ikke til hjælp, men afspærrer og forsegler bygningen, da man frygter en NBC-situation (nuklear, biologisk eller kemisk uheld).

Scenen er nu sat til en zombie film, vi har de smittede, et begrænset område med få muligheder for flugt og forskansning, og endeligt en flok meget forskellige folk der skal forsøge at arbejde sammen for at overleve.

Vi oplever filmen igennem linsen på journalisternes kamera, og for en gangs skyld er dette faktisk noget der virker. Man sidder ikke og tænker, hvorfor bliver han ved med at filme, eller hvorfor lægger han ikke kameraet væk. I den første tid er fokus på at de vil dokumentere hvad der sker, og at myndighederne ikke hjælper, mens lyset på kameraet i andre perioder er det eneste lys de har.

Filmen lægger flere gange op til at ville benytte klassiske gyserfilms elementer som *Now-you-see-me-now-you-don't*, men mens man sidder og holder øje med disse kommer chokelementerne fra anden side, hvilket får dem til at fungere endnu bedre.

3 gode råd, se denne film, se den alene og se den i mørke, så har du en skræmmende god oplevelse foran dig.

Thomas Winther

The Happening

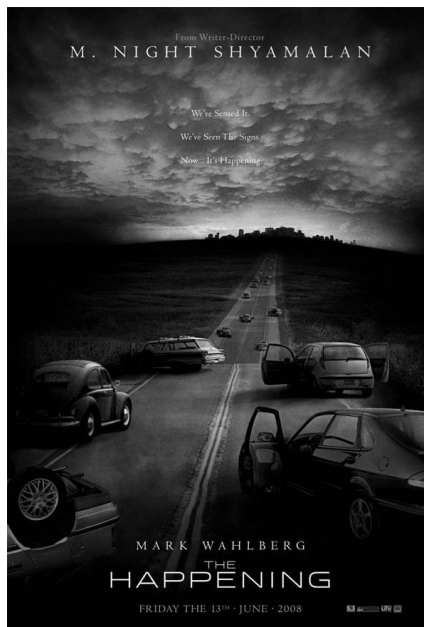
Film, USA 2008

Instruktør: M. Night Shyamalan

Medv. Mark Wahlberg, Zooey Deschanel m.fl.

En anmelder mente at Shyamalan denne gang havde begået en skuffende omgang science fiction-pladder. Og at der er store huller i plottet. Det er nu ikke tilfældet. Problemet er at det simpelthen bare er en kedelig film. Jeg så filmen i en biografsal hvor jeg sad helt alene, nogle få dage efter premieren. Ikke noget godt tegn. Ideen i filmen er den at et eller andet luftbåren stof påvirker menneskers hjerner, så de føler et akut

behov for at begå selvmord. Det er jo velkendt at niveauet af signalstoffer i hjernen har meget at gøre med depression og selvmord. Så at der findes et stof som virker på den måde det virker i filmen, er ikke nogen urimelig antagelse, selv om det måske er en anelse overdrevet af hensyn til den dramatiske effekt. Forklaringen på hvor det stof kommer fra, efter en række teorier om det bliver antydnet i løbet af filmen, er måske en smule langt fra hvad videnskaben mener kan lade sig gøre, men alligevel inden for den gråzone der er mellem det absolut mulige og det usandsynlige, som er det stof god science fiction er gjort af. for dens succes.

Her er altså tale om en i forhold til Hollywoods sædvanlige sub-standard ganske acceptabel science fiction-film. Plottet er ret simpelt: Vores helt er lærer i naturvidenskab, dvs. han også er den der kan forklare os lidt om hvad der sker, i mangel på den fortæller-stemme man kan bruge i bøger, som sammen med sin kone og en vens datter forsøger at undslippe dræber-stoffet. Det går fra New York til længere og længere ud på landet, hvor de møder forskellige andre flygtninge og lokale beboere.

To andre film som det er ret nærliggende at sammenligne *The Happening* med er hhv. Hitch-

cocks *Fuglene* og Thomas Vinterbergs *It's all about love*. I *Fuglene* møder vi den sædvanligvis venlige og forudsigelige natur som noget farligt og uforklarligt. Her er der skruet så meget op for handlingen at vi næsten ikke bemærker at der faktisk ikke er nogen rimelig grund til at fuglene opfører sig som de gør. I forhold til *Fuglene* gives der faktisk mulige forklaringer på hvad der sker i *The Happening*, men på den anden side har Shyamalan ikke lært noget af Hitchcocks filmiske teknik: Specielt i starten af filmen er der nogle steder hvor spændingen ryger et stykke op, men ellers virker de ting der sker ret forudsigelige og mindst et sted temmelig klicheagtige. En eller anden skulle simpelthen havde sendt Shyamalan tilbage til skrivebordet med røde streger under adskillige afsnit i manuskriptet. For manden har jo en utrolig fantasi, så det undrer mig at han laver den slags sjusk. (Der går rygter om at det var hvad de gjorde, så det kan jo tænkes at det var den der satte de røde streger som begik fejlen, og ikke Shyamalan.)

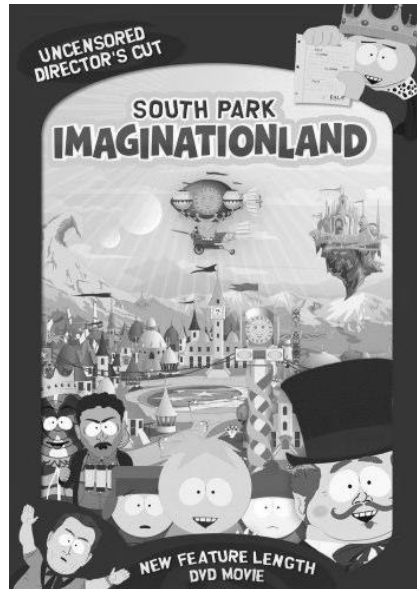
Nu er *Fuglene* jo en af de bedste film der er lavet, så lad os springe videre til den anden film jeg nævnte. Thomas Vinterberg var for nogle år siden en ung, lovende instruktør, der ikke kunne gøre noget forkert, efter at have lavet den geniale *Festen*. Indtil *It's all about love*. Denne film er en science fiction, der foregår i en fremtid hvor verden er ved at bryde sammen, både som civilisation, men sandelig også i kraft af at naturlovene ikke mere virker som de skal. Det blev en alt for stor mundfuld for Vinterberg at skruer sammen, specielt da han ikke havde nogen erfaring med science fiction og troede at det bare gjaldt om at rode en masse ideer sammen og se hvad der kom ud af det. I forhold til det er *The Happening* meget mere vellykket: Der rodes ikke rundt i alle mulige ideer om hvordan fremtiden vil være, men tages udgangspunkt i vores verden, hvortil der tilsættes en enkelt ny ide. Ligesom i Vinterbergs film skildres der også en verden i sammenbrud, noget der

blev eksperimenteret meget med i The New Wave fra 1970ernes science fiction. Men i modsætning til hos Vinterberg, fungerer det faktisk hos Shyamalan.

En ting de tre film har til fælles, er den indbyggede kærlighedshistorie. Hos Hitchcock er det en mere eller mindre standard Hollywood-ting, med de to der kører et spil som på overfladen er lidt drillerier og flirt, men i kraft af to rigtig gode skuespillere i rollerne antyder mange nuancer og dybder. Måske kliche, men ganske effektivt. Hos Vinterberg var det mere kærlighed af weltschmerz-aftapning, med den tabte kærlighed og den ene af de to som valgte karrieren, for i løbet af filmen at vælge om, men det fører blot til ny ulykke. Også kliche, som kunne have fungeret, men ikke gør det, fordi resten af filmen også består af klicheer og usammenhængende ideer. I *The Happening* har vi to løjerlige ægtefolk, der har problemer med at få forholdet til at fungere, men på et meget humoristisk og antydet plan, ligesom hos Hitchcock. Men hvad enten der er manuskriptet, skuespillerne eller instruktøren der ikke har held med det, så fungerer det bare ikke særligt godt.

Hvis man ser bort fra at spændingskurven til tider er ganske slap og skuespillet ikke helt i top, synes jeg filmen fungerer. Den har en historie at fortælle og gør det på en sammenhængende måde. Men desværre er den ret langt fra mainstream Hollywood – den udnytter for eksempel slet ikke alle de muligheder der er for billige gys og spektakulære special effects, og kombineret med de mangler den har, tror jeg desværre at M. Night Shyamalan har begået sit hidtil største flop. Det er ret synd, ikke mindst for os science fiction-fans, da den faktisk er et ærligt forsøg på at lave en original science fiction-film, uden alt det ramasjang som de film der med rette kan kaldes science fiction-pladder, ofte er fyldt med.

Flemming R.P. Rasch

Imaginationland

South Park Feature-Length DVD movie (65 min)

Comedy Central 2008, US\$ 19.99

Jeg elsker den amerikanske tegneserie South Park og benytter enhver lejlighed til at se den, lige fra jeg første gang så den på de tyske kanaler, over de første videobånd med afsnit, til nu hvor de dels kan ses online (de første 10 sæsoner er lagt ud i fuld længde her), og kan købes sæsonvis på DVD. Da jeg derfor faldt over en ny-udgivet feature, kaldet *Imaginationland*, i Malmøs science fiction-boghandel, måtte jeg bare have den med hjem til samlingen.

Som regel har folkene bag serien een eller flere aktuelle pointer og personer med ind i det lille minisamfund, men i denne feature (episode 10, 11, og 12 i årgang 11 af South Park TV-serien) er de bare gået helt over gevind! Det er en three-parter, egentlig kaldet *Kyle sucks Cartmans Balls – The Trilogy*, men det kan man nok ikke markedsføre i USA, så derfor det mere neutrale *Imaginationland* på omslaget. Her er porten til selve fantasiens land, summen af alle vore forestillinger samlet på eet anakronistisk sted, blevet åbnet, og vore venner Stan, Kyle, Butters, Cartman, Kenny og alle de andre, kommer på deres største eventyr nogensinde.

I åbningsscenen forbereder Cartman et bagholdsangreb på en lille irsk gnom ude i skoven. Hele

klassen er aktiveret med at holde udkig, sikre fælder, etc. Cartman har nemlig væddet med Kyle om at han kan bevise eksistensen af sådanne småfyre. I de forløbne dage har Cartman observeret den i skoven, og nu skal eksemplaret blot indfanges som bevis. Kyle tror ikke på eksistensen af gnomer, og har underskrevet en kontrakt om at han vil *suck Cartmans balls* hvis gnomen rent faktisk findes. Hvis ikke, skal Cartman til gengæld betale 10\$ til Kyle, en – for dem der kender serien – mental umulighed for Cartman. Gnomen kommer faktisk – men for at advare alle om at terrorister har planlagt et nyt angreb på amerikanerne.

Cartman står fast på kontrakten, og da Kyle værger sig, går Cartman til domstolene for at få sin ret. Kyle dømmes til at opfylde kontrakten, men inden dette kan ske, transporteres Stan, Kyle, Butters, og Kenny på magisk vis ind i Imaginationland. På et fartøj der er hentet fra proto-sf dagene, både skib, bil, ballonskib, flyvemaskine, og udklædt i et spraglet cirkustelt flyver de vha en i særlig grad enerverende melodi ind i Imaginationland. Her møder de og vi alskens væsner, steder, og figurer fra den menneskelige fantasi: Svævende øer, eventyrslotte, ægyptiske guder, søslangen Nessie, Robin Hood, smølfer, romerske helte, kentaure, klovnen fra McDonald, animeret tetøj, alt sammen placeret side om side i denne lykkelige dal.

Landet er desværre allerede indtaget af al-qaida terrorister, retssagen har holdt dem fra at fortælle nogen om terroristangrebet (og hvem skulle man også sige det til?). I kampens hede lykkes det vores knægte at undslippe, undtagen Butters som tages til fange og senere optræder i terroristernes video.

De to sideløbende historier – om kontrakten (og om gnomer er ægte eller imaginære – rent juridisk set), og om besættelsen af fantasiens land – kører parallelt med stor krydsklipningseffekt. Undervejs får vi mikset stort set alle science fiction, fantasy og horror film og fortællinger ind i

denne intense feature. Vi møder dem alle, fra Aslan, over Luke Skywalker, den gode fe, Wonder Woman, Merlin, osv – til det særligt effektfulde i at fx også Jesus er i fantasilandet. For igen – er de blot indbildte eller er disse personer mon mere virkelige end de almindelige mennesker i verden der jo ikke påvirker os i samme grad?

I anden episode, *The Drying of the Balls*, der åbner som en Ringenes Herre tegnefilm, må FBI jo gribe ind og åbner det hemmelige projekt der siden 1962 faktisk har haft en port til fantasien (Stargate) for derigennem at redde fantasien hos os alle fra terroristernes angreb. De (terroristerne) er også ganske intelligente (for en gangs skyld i amerikansk film!) og der er jo ikke kun søde eventyr i vores fantasi, der er også alle de grumme ting, fra Lovecraft-ting, over H.G.Wells' væsner fra Mars, til den fra South Park så kendte *man-bearpig*, halvt menneske, halvt bjørn, og halvt gris. Og ingen havde regnet med Kyles mareridtsagtige fantasier – det er utroligt hvad et lille egern kan afstedkomme i den forkvaklede drengs fantasi!

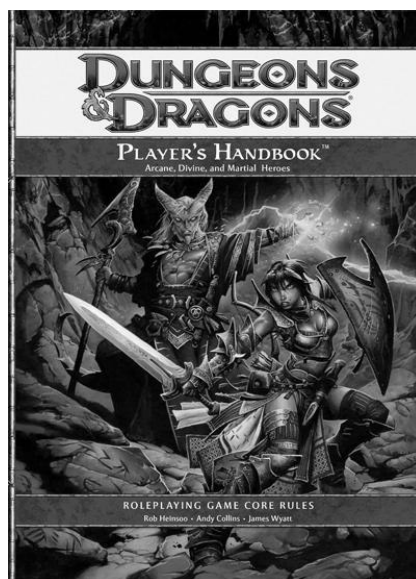
Noget må gøres, og FBI inviterer derfor eksperterne, Hollywood-instruktører, til at komme med kreative ideer til terroristbekæmpelsen i vores fantasi. Først M. Night Shyamalah, så Michael Bay, der begge leverer hysterisk morsomme parodier på deres egen kreativitet, indtil Mel Gibson kommer til og redder vores storyline tilbage på sporet.

Det er hysterisk morsomt, og genreferencerne er ganske enkelt proppet ind i hvert billede og baggrund, det bliver bare ved og ved. Jeg skal på ingen måde afsløre hvad sidste episode, *Moistening of the Scrotum*, ender med, blot nævne at Al Gore får en fremtrædende rolle at spille i dette klimaks af grin.

Jeg ved godt at South Park er en *acquired taste*, sådan var det jo også i sin tid med Monty Python som vi også var få der begyndte at se, men som alle nu kender. Jeg tror South Park bliver stående som sindbillede på disse årtiers mere politisk orienterede humor også

om mange år, samtidig med at den rummer almengyldige elementer nok til at alle (vesterlændinge) kan identificere sig med pointerne. Kender man ikke South Park, men er science fiction / fantasy / horror fan, er denne feature så bestemt det rigtige valg. Man er velkommen til at hjælpe mig i mit private projekt med at finde flest mulige genre-referencer (jeg er på over 100 nu, men er ikke så stærk i horrorgenren). ER man allerede South Park fan, skal man bare se den, man kan ikke forestille sig andet!

Knud Larn

Dungeons & Dragons 4th edition

Wizards of the Coast / Hasbro,
2008

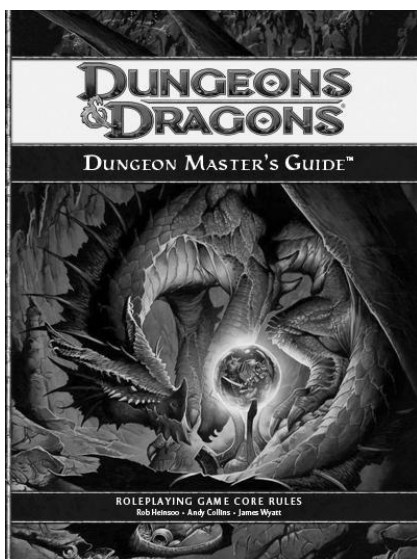
Dungeons & Dragons er nok det mest kendte af alle rollespilssystemer. Det udspringer af krigsspil med hære af små blyfigurer, spillet i en gruppe af spillere som talte blandt andet nyligt afdøde Gary Gygax. Og med den seneste udgave af D&D er der taget et skridt tilbage mod figurkrigsspillet, selv om D&D stadig er et rollespil, hvor historien bag kampene og interaktion mellem personer også spiller en stor rolle. Nogle fans vil måske ærgre sig over at man har valgt dette, i stedet for at gøre spillet mere "realistisk". Andre ser det som en god nyhed at D&D omsider er blevet udstyret med et

sæt regler der understøtter det der altid har været essensen i spillet.

Siden AD&D-udgaven fra omkring 1980 har D&D været delt op i tre grundbøger: En "Player's Handbook" med det som alle spillere har brug for at vide, en "Dungeon Master's Guide" med det som dungeonmasteren (spillederen) har brug for ekstra at kunne køre spillet samt en række gode råd til at køre spillet, og endelig "Monster's Manual" som indeholder beskrivelser af hundredvis af forskellige monstre man kan bruge i spillet. Med de tre bøger kan man spille D&D, selv om man selvfølgelig også kan købe sig fattig i de bunker af supplementer der altid er kommet med hver ny udgave af spillet. I princippet kan det også lade sig gøre at spille med kun "Player's Handbook", selv om man da må undvære både monstre (og nøjes med mennesker, elverfolk o.s.v) og en hel del nyttige råd og ekstraregler.

Det meste af "Player's Handbook" handler om at skabe sig en helt man kan spille med. Andre rollespilssystemer lægger vægt på for eksempel at det skal være hurtigt og enkelt at skabe spilpersonerne eller at der skal være så mange muligheder at man kan skabe næsten alt man kan tænke sig. D&D har et system hvor man vælger en klasse at spille, kriger, troldmand o.s.v. – det system som online computerspillene i øvrigt har taget fra D&D. Et klassesystem er ikke særligt fleksibelt – alle krigere er stort set ens, som udgangspunkt. Det har man forsøgt at råde bod på i D&D på forskellig vis. For det første har man udvidet antallet af klasser i forskellige udvidelser til spillet, i det officielle magasin, og (senest) i artikler på nettet. Fans af spillet har også været meget produktive med at lave deres egne nye klasser. Men man kan spørge hvorfor spillet fra starten af er lavet sådan at det er nødvendigt hele tiden at udvide på det. Og selvfølgelig få svaret at det giver penge i kassen til producenten. På den anden side ville det formentlig være nemmere at sælge spillet, hvis det ikke lignede en smart sælgers drøm af et produkt.

Den anden ting man har gjort for at gøre D&D mere fleksibelt er dobbelt-klasser og multi-klasser. Begge udtryk dækker over at man kan kombinere klasser og derved opnå et stort udvalg af blandings-klasser. I AD&D fra 1978 – den udgave af spillet der for alvor slog igennem – var der ti forskellige klasser i grundspillet. I D&D 3rd edition tyve år senere var der elleve klasser, men dertil syv prestige-klasser, som var specielle klasser man ikke kunne spille for sig, men var beregnet som overbygninger på de andre klasser. Med de tillæg der kom voksede antal prestige-klasser til et næsten astronomisk antal. Hvilket gjorde det meget svært at gennemskue alle kombinationer. I et spil som D&D, der fokuserer meget på kamp, betød det at de spillere der brugte meget tid på at nærstudere regler, kunne lave sig meget effektive kampmaskiner. Det som i online computerspil hedder at lave et godt build.

I 4th edition D&D har de valgt mere eller mindre at skrotte multiklasserne. I stedet er der indført en lang række valg man kan foretage sig med den klasse man har valgt. Som i stort set alle andre rollespil bliver ens helt bedre efterhånden som man spiller. I D&D foregår det i et antal spring, eller levels. AD&D havde i princippet ikke nogen grænse for hvor højt level man kunne blive, men i praksis fungerede systemet ikke særligt godt efter level ca. 15 – troldmænds-typer blev da uhyggeligt effektive i forhold til de andre

klasser. I 3rd edition havde man sat et øvre loft på level 20, med en glidende skala hele vejen op. I 4th edition har man øget det til level 30, men har delt levels op i tre grupper. Fra level 1-10 er man "heroic", fra 11-20 "paragon" og fra 21-30 "epic". Betydningen i spillet er at man fra level 11 skal vælge sig en "paragon path" inden for sin klasse, og fra level 21 skal vælge en "epic path", der i mange tilfælde er uafhængig af klasse. Disse valg giver både nogle ekstra evner og udvider antallet af nye evner man har at vælge mellem.

En ting som er delvist bevaret fra 3rd edition er feats – evner som man kan bruge til at individualisere sin helt med. Men mange af de evner der før var feats er nu "powers", evner som er knyttet til en bestemt klasse, men som man også kan vælge mellem. Og her kommer så også en af de helt store ændringer fra de tidligere versioner af D&D: Powers er noget alle klasser har, og efter omtrent samme system, og det inkluderer nu troldmænds-typernes magi. I stedet for at have bunker af forskellig magi at vælge mellem, må de nu tage sig til takke med et langt mindre udvalg, men til gengæld kan de bruge det oftere – alle har to powers de kan bruge når som helst. Der findes så også en type magi som alle i princippet kan bruge (hvis de har den rigtige feat og adgang til den rigtige magiske bog) – rituel magi. Det er magi som er for langsom til at kunne bruges i en kamp – nogle af ritualerne tager det meste af en dag.

En lille rest af multi-klasserne er dog bevaret: Man har mulighed for med feats at købe enkelte af de andre klassers evner. Men det må så være nok om klasser. Som i de forgående udgaver er der mulighed for at give lidt kolorit til ens helt ved at vælge forskellige racer. Der er tilføjet en række nye og ryddet lidt op i de gamle. Blandt andet er Gagax' gamle dværgstørrelse elverfolk, som kunne leve mange hundrede år uden at få noget ud af det, erstattet med nogle mere rimelige som er ca. menneske-størrelse og "kun" kan blive omkring 200. Gygax' hobitter, her kaldet halflings, er bevaret.

Det samme er halv-elverne, mens halv-orke er røget ud. Til gengæld kan du spille nogle racer med hhv. drageblod og dæmonblod i årerne.

Kamp-systemet er omtrent det samme som i 3rd edition. Dvs. det er et kompliceret taktisk kampsystem, men så længe du spiller på de lave levels, er det ikke vanvittigt svært at finde ud af. Grundstammen i det er at du har et tal som du lægger til resultatet af et rul med en 20-sidet terning. Hvis du kommer op på modstanderens forsvarsværdi (AC) har du ramt, ellers er det en forbier. Hvis du rammer, ruller du flere terninger for skade. Skaden trækkes fra modstanderens hitpoints. Har man ikke flere hitpoints, er man død, eller i hvert fald ude af kampen. Der har i de tidligere udgaver af D&D været en del problemer med at definere hvad hitpoint egentlig repræsenterer. Er det hvor mange sår man kan tåle at få eller er det ens "held i kamp", "modstandskraft" eller lignende? Med 4th edition er det blevet helt klart at hitpoint ikke repræsenterer sår, men noget mere abstrakt: Det vil som regel være muligt at få sine hitpoint helt op på max igen efter en kamp, uden at bruge magi eller hvile sig i dagevis, som i de gamle udgaver.

Af andre ændringer kan nævnes skill-systemet – altså de færdigheder man har, som ikke direkte er relateret til kamp eller magi. Tilbage i AD&D var den slags noget man havde som en ekstraregel, for dem der havde lyst til at bruge det: Man kunne rulle på en tabel og blive f.eks. tømrer eller fisker (21 muligheder). Og det var så det. I 3rd edition havde man, inspireret af den generelle udvikling i rollespil, indført et langt mere komplekst system med hele 45 færdigheder. Man skulle da fordele nogle point på forskellige færdigheder. I 4th edition har de skåret antal færdigheder ned til 17. Og alle har disse færdigheder! Dog er det sådan, at man skal vælge nogle af dem at være ekstra god til. Der kan siges både for og imod denne ændring: Det er selvfølgelig en forsimpel af reglerne, som gør D&D til endnu mere et kamp-

system og mindre et rollespil. Men for det taler det som er problemet med alle systemer der har mange regler for færdigheder: Det kan hæmme mulighederne for rollespil, fordi man ikke kan foretage sig ting uden at have den relevante færdighed. Et andet argument er at i praksis spiller man ofte kun med et lille udvalg af de færdigheder der findes, så hvorfor lave en masse regler for noget der stort set ikke bruges? Det var også argumentet tilbage i AD&D: Du er nu en helt, som er udset til noget større end at høvle brædder og tømme ruser.

På grund af de mange taktiske muligheder man har i en kamp, anbefales det at man bruger figurer til at spille med i 4th edition. Her er vi altså også tilbage ved rødderne. Men i forhold til et figurkrigsspil får man ret meget mere med D&D 4th edition: Først og fremmest fleksibilitet: Der følger et meget stort antal muligheder for at lave helte med og er en meget stor samling monstre som kan varieres på mange måder, så de bliver gode modstandere for vores helte. I forhold til de tidligere udgaver af D&D er vejledningerne til dungeonmasteren også ganske udtømmende – der er alt fra hvordan man hurtigt laver skurke og bipersoner, overvejelser over sammensætning af grupper af spillere, forskellige metoder at lave kampagner (serier af sammenhængende eventyr) på og ikke mindst en grundig vejledning i hvordan man designer gode kampe for spillerne. Hvad der mangler, er måske lidt mere om hvordan man bygger en verden op. Men på den anden side er fokus i D&D med denne udgave skiftet fra at handle om at opsoge eventyret i en stor velordnet verden, til at handle om eventyr i en kaotisk, overvejende uciviliseret verden. Man kunne sige at det er gået fra episk fantasy a la Tolkien til en mere rå form for fantasy a la Robert E. Howard.

Er det så godt? De ændringer, jeg har set, har indtil nu kun været til det bedre. Men når jeg har prøvet at spille spillet, dukker der sikkert nogle negative ting op. Apropos det: Hvis du vil spille

D&D, så arrangerer Fantastik noget rollespil her i efteråret, hvor vi bl.a. spiller D&D 4th edition. Det er for både gamle og nye D&D spillere. Ellers kan man, hvis man aldrig har prøvet at spille rollespil før, starte med det første eventyr til D&D 4th: Keep On the Shadowfell. Ikke noget ekseptionelt godt eventyr, men ok til at prøve at spille D&D med, og der følger en simpel udgave af reglerne med, så man kan vente med at købe sig fattig i grundbøgerne.

Flemming R.P. Rasch

Vikaren

Film, Danmark, 2007, 93 min

Instruktør: Ole Bornedal

Medv.: Paprika Steen, Ulrich Thomsen m.fl.

Ole Bornedal har haft en lidt broget karriere siden gyserhittet *Nattevagten*. De ting han har lavet, har ofte været interessante, men ikke altid lige vellykkede. Nu har han så fundet på at han vil lave film i de fantastiske genrer. Det var jo en interessant nyhed. Men i første omgang valgte jeg at vente med at se filmen til den var tilgængelig til en rimelig pris på DVD. Første forsøg er *Vikaren*, med Paprika Steen i rollen som vikaren fra det ydre rum. Filmen blev lanceret som en humoristisk science fiction-film for børn. Det er der på ingen måde tale om. Det er vaskægte horror, dog med børn i de fleste roller. At børnenes nye vikar ikke er et menneske, er et af

præmisserne man får serveret fra starten. Det er så ikke nogen overraskelse at en del af filmen går med at de kvikke børn regner den ud og at deres forældre ikke lader sig overbevise om det. Undervejs gør filmen brug af en lang række klassiske gysertricks. Forvarsler om det uhyggelige. Den onde vikars manipulation med forældrene. Demonstration af hvor hjælpeløse eleverne er over for den almægtige vikar. Men jeg tøver med at kalde det blot en vellykket genrefilm. Bornedal formår nemlig at forstærke følelsen af det fremmede til et godt stykke over den gennemsnitlige genrefilm ved hjælp af det meget ekspressionistiske billedsprog, og Paprika Steen formår at spille sin vikar som en ganske diabolisk blanding af misforstået alien, almægtigt væsen og sjov lærerinde. Hvis man forventer dansk folkekomedie a la science fiction, vil man blive slemt skuffet over filmen her. Hvis man til gengæld forventer et interessant bud på hvordan en dansk horrorfilm af international format kunne se ud, er der en hel del at komme efter. Jeg hører i hvert fald til dem der venter spændt på Bornedals næste udspil indenfor fantastikken. Det bliver nok i biografen næste gang.

Flemming R.P. Rasch

Marskens Hemmelighed

Roman af Alex Uth

Phabel 2007, 199s.

Heirik bor sammen med sin far og lillesøster i en landsby nær en stor marsk. Hen står for at skulle blive voksen. Det foregår ved en ceremoni, hvor hans tén bliver sænket ned i Krabbedybet, et bundløst vandhul, der ligger nær landsbyen og som har sit navn efter de mange krabber der lever der. Men noget går galt. Efter ceremonien tager Heirik tilbage til Krabbedybet, hvor vandet er blevet meget uroligt. Og noget kommer op fra dybet: Heiriks tén. Aldrig før er det sket at dem dernede har sendt et tén op igen. Spørgsmålet er nu hvorfor de har afvist Heirik og hvad det vil betyde?

Landsbyen hvor Heirik bor, lever efter nogle meget strenge regler. Hele tiden er der angsten for at Det Stille Folk, Tenur, skal se sig onde på dem og ikke mere lade sig formilde af gaver. Omverdenen, bortset fra marsken, eksisterer nærmest ikke. Men Heiriks mor, der døde mange år tidligere, kom faktisk udefra. Man taler bare ikke om hende mere. Heirik er dog ikke en type som nemt lader sig underlægge regler. Han er for eksempel ude på tidspunkter, hvor man burde være inde. Og her møder han en af Det Stille Folk. Eller det tror han i det mindste, for det viser sig at være pigen Karre, der lever et sted ude i marsken og somme tider tager til landsbyen for at stjæle ting, når indbyggerne holder sig inde af frygt for Tenur.

Det viser sig at Heiriks far Aske har fusket med ceremonien. Det var en anden dreng, Veik, som skulle være blevet gjort til voksen før Heirik. Det skaber et voldsomt fjendskab mellem de to, og Veik udspionerer Heirik. Det går helt galt for Heirik, da Veik ser Heirik begå omtrent den alvorligste overtrædelse af reglerne man kan begå. Heirik er dødsens, hvis Heik sladrer. Og det udnytter Heik naturligvis.

Et langt stykke af romanen optræder det overnaturlige kun som antydninger. Det gør det kun ekstra uhyggeligt, da det omsider manifesterer sig på en utvetydig måde. Og landsbyen er skrækslagen. Hvordan skal de nu formilde Tenur? På et tidspunkt finder de

ud af at der skal ofres en i Krabbedyb, og Heiriks lillesøster er den "heldige". Så banen er da kridtet op til at Heirik skal optræde som helt og redde sin søster, med assistance fra den mystiske Karre ude fra marsken.

Marskens Hemmelighed er en meget velskrevet fantasy-roman, og specielt personbeskrivelserne og beskrivelsen af det meget lukkede lille samfund, er så fremragende, at alene det gør bogen værd at læse. Men der er da også ting jeg er mindre tilfreds med: Da vi først er blevet præsenteret for det overnaturlige i kød og blod (eller hvad sådan noget nu består af), må fortællingen nødvendigvis ændre karakter. Så hvor vi før var inde i hovedet på personer i landsbyen, gælder det nu om at følge med i et plot, hvor der jongleres med forskellige fantasybegreber. Og her synes jeg at tingene forceres for meget. Plottet skifter gear og kører pludselig meget hurtigt. De små ting, der tidligt i historien virkede meget mystiske, erstattes af store ting, der trods deres størrelse virker langt mindre fortryllende. Jeg synes det er synd for en roman, der startede med at være så original og velgennemtænkt, at munde ud i noget der langt mere ligner hyldevare-fantasy. Eller sagt på en anden måde: Hvor personer og deres motivationer er fantastisk godt beskrevet, kan det samme ikke siges om de overnaturlige. Det er ikke noget problem i starten, hvor de skal være mystiske og uforklarlige, men bliver det hen mod slutningen, hvor marskens hemmelighed afsløres. Det være sagt, så er det en ganske spændende slutning, der binder de fleste tråde i historien sammen.

Flemming R.P. Rasch

Alien vs Predator 2

Film, USA, 2008, 102 min.

Instr.: Colin Strause & Greg Strause

Mdv. Steven Pasquale, Reiko Aylesworth m.fl.

Det var uden særlige forhåbninger om andet end masse special effects jeg sad i Palads sal 1 og ven-

tede på at AvP2 skulle gå i gang, efter de obligatoriske reklamer for dit og dat. Anmeldelserne havde været helt i bund. Så startede showet: En opfølgning på noget der skete i den første film. I kontrast hertil skiftes til en lille by, hvor folk lever deres lilleby-liv. Mærkeligt, tænker jeg. Hvor er alle de idiotiske ting: De gigantiske klicher à la Eric von Däniken? Kæmpehuller i plottet, som for eksempel at det er meget vigtigt at få en bjergbestiger med, selv om der ikke er skyggen af bjerge det sted man skal hen? En adfærd fra Predatorerne som kun kan forklares med at det var det som gav mulighed for flest scener i det ganske lille plot?

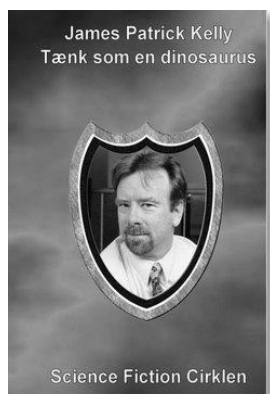
Både folk og monstre opfører sig rimeligt forståeligt. Monstrene selvfølgelig ud fra deres egen fremmedartede adfærd, som tidligere etableret. Bevares – stort skuespil er der ikke meget af. Men i modsætning til den foregående film, er der det der skal til: Vi kommer til at kende adskillige af dem der bliver ædt, før de bliver ædt. Dem som skal være med os det meste af filmen, kommer vi til at kende helt godt. Der er scener hvor man virkelig håber på at monstrene ikke gør det man tror de skal til at gøre, og så bliver der klippet, og vi ved at de alligevel gjorde det, uden at det pensles ud.

Plottet er simpelt og effektivt. Effekterne rigtig gode, om end det til tider er svært at følge med i hvad der sker meget hurtigt og i halvmørke. Personerne er som de skal være i en film som denne. Men måske det jeg havde det sjovest med: Der er bunker af referencer til de tidligere film i begge monster-serier, lagt ind som både plotelementer og i dialogen. Muligvis var det fordi jeg startede med forventningerne på et så lavt niveau, men jeg følte mig rigtig godt underholdt. De to monstres omkamp her er helt klart meget bedre end første halvleg, selv om den dog ikke når op på niveau med de første Alien-film og den første Predator-film.

Flemming R.P. Rasch

To udgivelser fra Science Fiction Cirklen

Science Fiction Cirklen står bag de to følgende udgivelser, der henholdsvis er en novelle-samling fra midtfirserne til midthalvfemserne, og en dansk science fiction fra 1896! Begge udgivelser kendetegnet ved grafikomslag, der på ingen måde er et kønt syn, og informative efterskrifter, der giver læseren indsigt i den sammenhæng, hvormed historierne blev skrevet.

Tænk som en dinosaur af James Patrick Kelly SFC 2004, efterord ved Niels Dalgaard

Denne udgivelse er en samling på tre noveller fra midtfirserne til midthalvfemserne af James Patrick Kelly, der med disse historier præsenteres for første gang på dansk. Historierne er i denne anmelders øjne imidlertid ikke noget at råbe hurra for, og synes derfor ikke at give James Patrick Kelly nogen god præsentation på den danske science fiction-scene. Historierne, "Mr. Boy", "Rotte" og "Tænk som en dinosaur", akkompagneres af en velskrevet efterskrift af Niels Dalgaard. En efterskrift som det stærkt kan anbefales, at læseren begynder med, da det højner værdsættelsen af novellerne.

De tre noveller er skrevet i relation til deres samtids science fiction-trends, og de er således i opposition til periodens cyberpunk-historier. Dette kommer særligt til udtryk i "Rotte", der i sin form nærmest er en parodi over cyberpunk detektiv-novellen, og som

handler om Rotte, der har undergået så drastiske ændringer, at han de facto er en tænkende rotte, og i "Mr. Boy", hvor den kropslige modifikation opnår et grotesk omfang, idet hovedpersonen bor inde i sin 11 etager høje mor.

Historierne kan ikke beskyldes for at dyrke teknologi eller teknologiske landvindinger, men derimod handler de om det menneskelige og menneskets valg i en fagre ny verden. I den forstand er "Rotte" og "Mr. Boy" interessante at læse, men den mest spændende at læse er "Tænk som en dinosaur", der omhandler de ubehagelige valg, man kan blive tvunget til at tage for et større gode.

Guld og Ære Af Otto Møller SFC 2006, efterord ved Niels Dalgaard

Denne bog er lidt af en perle for den, der er interesseret i tidligere tiders science fiction. Der er tale om et genoptryk af en science fiction-roman fra 1896. Ganske vist blev den ikke klassificeret som en science fiction den gang, men dens præmis gør historien uægtelig til en science fiction.

Det er værd at begynde læsningen af Guld og ære med at læse Niels Dalgaards efterskrift, da den giver et indblik i den sammenhæng romanen blev udgivet i, og derved en bedre forståelse for historien. Som udgangspunkt kan historien virke bedaget og simplistisk, men med den kyndige efterskrift forstås historien så meget bedre (dog skal læseren være opmærksom på, at der er en mindre spoiler i efterskriften ved Niels Dalgaard).

Historien handler om kemike-

ren Erik Poulsen, der med for sin tid moderne kemi opdager en metode, hvormed han kan forvandle andre metaller til guld, og derved skabe for sig selv en uendelig rigdom. Æren for opdagelsen kan han derimod ikke høste æren, da en offentliggørelse af opdagelsen vil resultere i at guld bliver værdiløst og at det kapitalistiske system vil bryde sammen (da pengesedler er bundet op på guldstandarden) med civilisationens undergang til følge. Det gennemgående tema i historien er balancen mellem, at vor hovedperson kan blive uendeligt rig, materielt, men socialt kan han ikke blive anerkendt for sin handling – samfundet og dets beståen vil ikke tillade den fri forskning.

I første del følger vi den unge Erik Poulsen, der stræber efter både velstand og ære, mens han i anden del fået velstanden eller gullet, så er det den manglende ære, der følger ved anerkendelsen af hans opdagelse, som han savner, og i tredje og sidste del følger vi hans stræben efter ære, om det så skal koste ham al hans velstand. Romanen er fascinerende læsning da dens beskrivelser af moderne teknologi virker banale i moderne øjne, men det maner også til en vis betænkning om, hvordan science fiction-litteratur vil blive beskuet om 100 år.

Science Fiction Cirklen skal have ros for gennem sine udgivelser at bringe anderledes science fiction-historier til det danske marked, men visse ting kan forbedres i udgivelserne. Hvor forsiden på "Tænk som en dinosaur" virker som et bedaget levn fra 1980'ernes mindre kønne periode, er forsiden på "Guld og Ære" væsentlig mere nedtonet og derved også pænere, selvom grafikmønstrene ikke indbyder til nogen læsning af værkerne. Nogle mere indbydende og moderne udseende forsider vil gøre godt for de to udgivelser, ligesom det vil gavne læserne, at Niels Dalgaards efterskrifter anbringes forrest i bøgerne, så de kan introducere læseren til de kommende fornøjelser.

Morten Greis

FANTASTICON 2008

Jesper Rugård

Fantasticon 2008 blev afholdt i april måned i Vanløse Kulturhus. Jeg havde meldt mig som frivillig arbejdskraft, og nu også som frivillig rapportør.

Connen startede for mit vedkommende lørdag formiddag med at sætte filmrum op og se klip af *World of Warcraft 1* filmen, mens jeg forgæves forsøgte at få lyden til at virke – det viste sig at der ikke skulle være nogen. Hvad jeg fik set af WoW-filmene, var imponerende. Stor respekt for det arbejde, instruktøren og de medvirkende har lagt i at få det hele koordineret og afviklet. Desværre må jeg også sige at filmene som sådan aldrig fængede hos mig. Jeg fik aldrig set de to andre – eller resten af 1'eren, men jeg ville til enhver tid ansætte instruktøren som koordinator til hvad som helst, inklusiv de Olympiske Lege: At fjernstyre en sådan mængde mennesker over internettet, uden at have hverken penge eller andre pressionsmidler at styre dem med, er ganske enkelt fantastisk – og det var jo ikke en ringe start for en festivalgænger at få med i købet.

Efter filmtilrigningen var der plads til lidt stole- og borderykken i de store lokaler, og så kom publikum ellers myldrende – eller måske snarere sivende. Besøgstallet kunne nok have været lidt højere.

Og så den officielle velkomst, der udmærkede sig ved at Spinrad kom meget for sent og kortere taler fra formanden og Erwin N. Wulff. Derefter var der fri con.

Jeg startede det reelle program med at skulle interviewe Niels Brunse (afskrift af interviewet kan læses i Novum). Det var en god oplevelse, både på grund af Brunses åbenhed og lyst til at snakke om alt – heriblandt hans oversættelser og fiktion, publikums gode spørgsmål, og så endelig – men ikke mindst – det incitament jeg havde haft til at læse *Havmanden* og *Ramoth – Bezer*. Begge anbefa-

lelsesværdige bøger, der balancerer på genrekanten, og som nok kan betragtes som litteratur.

Efter at denne udfordring var vel overstået, gik jeg glip af interviewet med Christian Haun, der desværre var dårligt besøgt og derfor endte ude i solen, hvor jeg ikke kunne finde hverken dem eller de kolde øl, interviewet og offer fik drukket. Jeg hørte Haun læse op til Fantasticon 2005 på Nørrebro (i Blågården) og det var så godt, at det ville jeg gerne høre igen, men det skulle ikke være.

Dagens næstsidste punkt var interview med æresgæsten Norman Spinrad, hvis romaner jeg har læst et par stykker af, og som var en del af den Nye Bølge i tresserne. Mest spændende var historien om *Bug Jack Barron* – som jeg ikke har læst – der blev udgivet serielt i *New Worlds* i England, og hvor stormagasinet WH Smith ikke ønskede at sælge magasinet. Og om udgivelsen af *The Iron Dream* i Tyskland med retssager i årevis.

Jeg hader ellers normalt at få læst højt – tempoet er for lavt – men der er noget særligt ved at høre forfattere læse deres egne værker op, og her sidst på eftermiddagen blev det til en novelle fra *Hjernen* læst op af Erwin Neutsky-Wulff – en ganske god oplæsning af en pastiche på H.G. Wells eller tilsvarende, men hverken overraskende eller nogen fængende historie. Oplæsningen blev så i øvrigt indpakket af en serie kaustiske bemærkninger om oversættere og

andre fra Wulffs side – dog uden nogen seriøse forbrændinger. Den næste oplæser var Alex Uth med uddrag fra hendes nye bog – *Marskens Hemmelighed* – en historie om et jernalderagtigt folk, der bor med noget mystisk lige omkring dem. God oplæsning.

Derefter fulgte banketten som var ganske hyggelig og med rigeligt mad og drikke og godt selskab. Og en lang tale fra Wulff – og en noget kortere fra Spinrad.

Søndag ankom jeg til auktionen, og denne var som så mange andre af den slags både morsom at følge – hvad er det folk byder op på? hvem køber skramlet og får jeg de få ting jeg rigtig gerne vil have? – og med mulighed for både at komme af med et par bøger og så endda få en eller to, måske tre med hjem. Eller flere, hvis det skulle være.

Så blev det til et par timer i indgangen, hvor der desværre ikke skete alverden.

Søndagens højdepunkt var selvfølgelig den pubquiz, som vi havde arrangeret og hvor Rasmus Wichman med (forhåbentligt) falske djævehorn var lige ved at forskrække mig ihjel, da han hoppede ud fra bag gardinet.

Og så sluttede det. Sådan bare. Med uddeling af en række priser for forskellige novellekonkurrencer, quizzes (se ovenstående) og andet godt).

Efter oprydning – der gik temmelig tjept – var der dead dog party; jeg moslede dog hjem i seng tidligt for at være klar til den næste arbejdsdag.

Alt i alt var det en rigtig god con. Jeg kunne ønske mig at se flere danske navne til næste år, og at måske være til nogen flere interaktive sessioner, men jeg var glad bagefter, og det er godt, når den slags sker.

FANTASTICON 2008

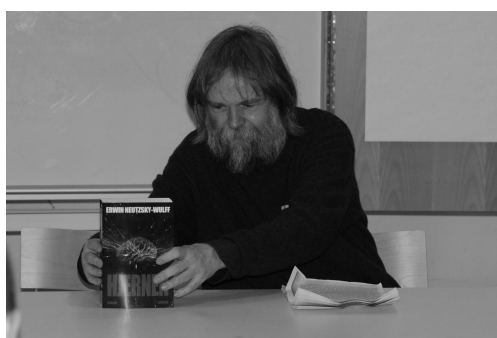
- Som set igennem Henrik Conradsens linse

Bente og Lea i billetsalget

Hygge på tagterrassen

Æresgæst Erwin Neutsky-Wulff havde taget sin hjerne ud og solgte den i bogform

Norman Spinrad holder tale sin æresgæstetale

Holger Bech Nielsen forklarer det uforklarlige

En djævelsk svær quiz blev afholdt - af Djævelen selv!

Palle Vibe fortæller om Oriuagors Profeti.

Foreningens bod gearer op til festivalen

TegneserieBRAG!!

- Komiks.dk-festivallen, som oplevet af Tue Sørensen

Jeg har det med tegneserier omtrænt som Joakim von And har det med penge. Jeg elsker at samle dem, læse dem, være god imod dem, og passe godt på dem! Det er ikke den monetære værdi, der betyder noget, men mere et rent æstetisk hensyn. Tegneserier er små kunstsamlinger af høj kulturel værdi, og de fortjener at blive bevaret - så meget desto mere fordi store dele af befolkningen ikke sætter særlig høj pris på dem! Men jeg har altid ment at tegneseriens storhedstid som kunstform ligger ude i fremtiden, og heldigvis ser det i øjeblikket ud til at tegneseriernes popularitet er i opadgående. Således er de tre Komiks.dk-festivaler (2004, 2006 og 2008) allesammen blevet større succeser end forventet, idet de har trukket et stadig større antal betalende gæster, og fået forholdsvis meget mediebevågenhed. Igen i 2008 - i weekenden d. 31. maj/1. juni - havde festivallen samlet alt hvad der kunne kravle og gå i den danske tegneserie-undergrund, både hvad angår fans og serieskabere, og der var også i år inviteret berømte internationale tegneserienavne som kunne tiltrække masser af entusiastiske besøgende. Kort sagt: stemningen var i top.

Når der er tegneserie-festival så render jeg typisk rundt som en hovedløs høne, panisk bekymret for ikke at få brugt tiden effektivt nok.

Jeg skal til allehånde paneler og signeringer, og samtidig finde tid til at få snakket med andre fans/gamle samlervenner, mange af hvilke jeg ikke har set siden forrige festival. Og på sådan en festival foregår der ofte mere end én interessant ting på én gang, så man kan alligevel aldrig nå alt det, man gerne vil. Kort sagt glemmer man f.eks. typisk at spise, og render rundt hele weekenden på adrenalin - og det er jo på mange måder en del af det sjove. Mere rolig bliver man jo ikke når festivallen er så overvældende velbesøgt at folk nærmest må stå i det store dealerroom som sild i en tønde, tætpakket hinsides hvad man med rimelighed kunne have forestillet sig! Rigtig godt at der var en dejlig rummelig terrasse at flygte ud på engang i mellem.

Men for nu at begynde med begyndelsen, så var jeg frivillig om fredagen, og havde dermed også adgang til VIP-arrangementet fra kl. 19. Der var prisuddeling (forestået af Søren Vinterberg), og senere blev underholdningen suppleret af den hollandske DJ duo Batman & Robin! De svingede ikke så meget, men de var totalt perfekte til én ting: photo opportunities! Det var et kæbetabende repertoire af fantastiske og heroiske positurer, de kunne diske op med! Det var ikke noget fåtal der skulle op og posere sammen med den dynamiske duo, og de var fulde af energi, og både sjove og sympatiske. Det er lige før de burde have rendt rundt som underholdning inde på selve messen i weekenden også...

Anyway! Med Fantastiks bod som base startede jeg om lørdagen kl. 11.15 med at gå lidt rundt og

kigge på boder og butikker. Noget af det første jeg gjorde var at checke om Faraos Cigarer havde nogle af de numre af Doug Wheatley's *Star Wars*-hæfter som jeg manglede, og de havde faktisk et par stykker! Fedt! For canadiske Doug Wheatley var nemlig en af festivallens gæster, og havde signeringssessioner både lørdag og søndag. Jeg lagde først mærke til Wheatley da han i 1998 tegnede en *Hulk Annual* for Marvel, med en fed og meget muskuløs stil som jeg fandt (og stadig finder) chokerende sej! Historien var en kamp mod Namor, og foregik mestendels under vandet, hvilket fik Hulks grønne farve til at fremstå som blå. Jeg har derfor altid kaldt den *Annual* for "den blå Hulk-historie". Wheatley lavede dengang nogle ganske få andre ting for Marvel (f.eks. et par *Punisher*-hæfter, også ganske udmærket tegnet), og et par år efter nogle udmærkede *Superman Elseworlds*-historier for DC, forfattet af Steve Gerber (det drejer sig nærmere bestemt om den to-numres prestige format miniserie *Superman: Last Son of Earth*, og det efterfølgende prestige oneshot *Superman: Last Stand On Krypton*). Men derefter blev han headhuntet af Dark Horse til at tegne *Star Wars*-tegneserier, og hver gang han havde afsluttet en historie, fortalte han mig, gav Lucasfilm ham et tilbud han ikke kunne afslå, så han blev hængende og lavede mere *Star Wars*. Det passer ham fint, da han er mega-*Star Wars* fan. But, I'm getting ahead of myself...

Lørdagen startede med et Don Rosa-panel kl. 11. Jeg ville gerne have været derinde, men jeg kom lidt for sent, og der var proppet med mennesker derinde, så jeg er glad for at jeg brugte tiden til noget andet i stedet. Nu er jeg heller ikke den store Anders And-samler, men jeg synes bestemt at Don Rosa er et fænomen; han skriver gode, moderne, sammenhængende historier med masser af ordspil og voksen-

pointer, i stedet for de sædvanlige halv-grinagtige og halv- eller hel-dårlige historier som man ellers ser i nyere AA-blade. Hvis der er en Anders And og Onkel Joakim kanon, så består den helt klart næsten udelukkende af Carl Barks' og Don Rosa's historier. Det kan selvfølgelig være en smagssag, men jeg tror nu de fleste er enige om denne ting.

Men kl. 12 var der intet at betænke sig over; der skulle jeg helt klart ind til panelet med *Linda & Valentins* skabere, Christin og Mézières. Det var også spændende. Man hørte om hvordan de havde mødt hinanden i kældrene under Paris i løbet af Anden Verdenskrig, hvor Paris jo var udsat for tysk bombardement, så folk boede i kældrene, hvor børnene også løb og legede. Christin fortalte bl.a. om hvordan han nærmest følte sig ansvarlig for Chernobyl i 1986, fordi han jo tilbage i 60'erne havde forudsagt en atomkatastrofe i samme år i historien *Storbyen Der Druknedde*. Så han havde følt sig forpligtet til at tage til Chernobyl og besigtige situationen med sine egne øjne.

Efter dette panel, som var færdigt kl. 13, kunne jeg lige nå at få nogle ting signeret hos den amerikanske succes-serieforfatter Kurt Busiek, som signerede fra 12.30 til 13.30. Busiek reddede næsten ene mand det dengang yderst skrantende Marvel Comics fra en krank skæbne i midt-90'erne, da han udgav mega-succesen *Marvels*, hvori de overmenneskelige Marvel-helte blev set fra en almindelig journalists perspektiv, og nærmest beskrevet som guder. Det var også tegneren Alex Ross' gennembrud, og han har viet al sin tid til at tegne næsten foto-realistiske superhelte i gudepositurer lige siden! Busiek kom med endnu et chokerende vellykket pletskud for Marvel i 1997 med serien *Thunderbolts*, om en gruppe skurke der foregav at være helte, og siden fandt ud af at det egentlig var meget federe at være helte end skurke. Derefter blev Busiek sat på flagskibs-serien *Avengers*, sammen med tegneren George Pérez, et af alle tideres hotteste tegner-navne indenfor amr. serier, og en tredje supersucces var fuldbyrdet! Der kom flere Busiek-succeser efterfølgende, både hos Marvel, DC og

Ande-geniet Don Rosa signerede fra morgen til aften

Dark Horse (*Conan the Barbarian!*), og jeg syntes derfor ikke det var for meget at fortælle manden at han var det bedste der skete for amr. tegneserier i 1990'erne! Han genkendte godt mit navn fra alle de læserbreve jeg i sin tid har haft i amr. blades brevkasser (heriblandt f.eks. i Busiek's egen *Arrowsmith* #4), og signerede med stor glæde og venlighed den bunke blade, jeg kom med. Jeg ærger mig meget over at jeg ikke havde mere tid til at snakke med ham, men jeg hørte ham da kort efter på panelet "Er manden af stål begyndt at ruste?", som egentlig bare var et panel der skulle snakke om superheltens plads i det 21. århundrede. Der blev vist ikke snakket så meget om Superman, udover at Busiek slog fast at Superman's veksling mellem Superman og Clark Kent er et symbol på puberteten, eftersom Superman jo er en super-mand, mens Clark Kent's stemme nærmest er i overgang, og han er genert og klodset når han er i nærheden af kvinder. Udmærket pointe, bortset fra at det med stemmen jo egentlig kun ses/høres i film-udgaverne... Duncan Fegredo, en britisk tegner som også var med på panelet, beskrev den typiske superheltehistorie på en sjov måde: "*Three pages of angst, and then eighteen pages of working out your issues on somebody's face!*" Men Fegredo var også

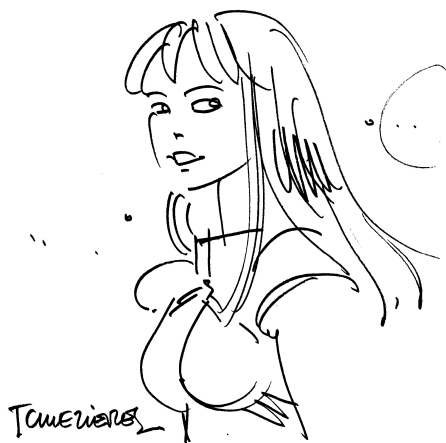
eksponent for den sædvanlige britiske holdning til superhelte: at det er ekstremt bøsset når voksne mænd klæder sig ud i kropsnære kostumer og slås med hinanden. Det bruger de åbenbart rigtig meget tid på konstant at gentage og grine af ovre i England. Jeg synes personligt det er en meget umoden og unuanceret holdning, men det må de jo selv om.

Kl. 16 ville jeg egentlig gerne have været til panelet "Tegneserien - Teori og handling", der blev omtalt i programmet som *live tegneserieanalyse*, men det lå på samme tid som Doug Wheatley's signering, og derfor måtte jeg jo prioritere. Så jeg forelagde de fleste af mine Wheatley-blade (*Hulk*, *Punisher*, *Star Wars*) for Doug, som venligt signerede dem, og endda lavede sketches i nogle af dem. Der var ikke den store kø til hans signering om lørdagen, men det skulle sjovt nok ændre sig om søndagen!

Min interesse for signeringer er egentlig ikke så meget at eje de signerede tegneserier bagefter, men mere selve oplevelsen ved at møde serieskaberne og få autografer! På den måde viser man ham jo også at man sætter pris på hans arbejde. Efterfølgende har man så de signerede serier som fysiske påmindelser om oplevelsen ved at møde den givne serieskaber. That's what I like about it!:-)

Fra kl. 17-19 var der tegneserie-quiz! Jeg fik kapret vores residenceksperter i næsten alt, Klaus Æ. Mogensen, og to gæve gutter fra tegneseriesiden.dk, Ulf Næsborg og Kent Damgaard, samt Århus' Grand Old Nerd som jeg kender fra min egen tid i Århus, Kjeld hedder han vist (husker desværre ikke hans efternavn). Og vi lammetævede selvfølgelig alle konkurrenterne og løb med trofæet - som var en kasse fuld af tegneserier og DVD'er, som vi delte mellem os. Sejr!!

Lige efter kl. 19 oplevede mig og Jens et mindre mirakel: *Linda & Valentin*-tegneren Jean-Claude Mézières, som sammen med forfatteren Pierre Christin havde siddet og signeret mellem kl. 15.30 og 17, sad *stadigvæk* ude på terrassen og lavede sketches til folk og signerede deres album! Så vi hev vores medbragte *Linda & Valentin* album op af taskerne, og blev de allersidste som fik sketches af den flinke hr. Mézières! Jeg fik en tegning af en Shingouze der kigger ud af en tegneserie og siger, "It's been a hard day's work! Good night!" Og så var jeg jo i den syvende himmel!

En original Linda

Derefter tog jeg ud og spise med min tegneserie-pusher, Søren Korshøj fra Comicsischeap.dk (der til daglig holder til i Herning), som selv havde en salgsbod på festivalen, og fik solgt rigtig mange amerikanske trade paperbacks - til en væsentlig billigere penge end hans københavnske konkurrenter kunne tilbyde.

Søndag var der gang i den igen! Jeg havde opgivet at komme ind til Don Rosa's signeringer om lørda-

gen, fordi der simpelthen var for mange mennesker. Rosa sad der ellers *hele dagen*, kun afbrudt af et panel og lidt frokost, og han gentog dette kunststykke om søndagen, hvor der dels var væsentligt færre mennesker på festivalen i det hele taget, og dels var blevet indført et nummersystem som gjorde det væsentligt mere bekvemt for både serieskaberne og de fans der ville have ting signeret af dem (Rosa lavede dog sketches til fans'ene om lørdagen, men gav kun signeringer om søndagen). Så jeg kom i løbet af søndagen ind til Don Rosa hele to gange, dels for at få signeret min nyindkøbte samling af *The Life and Times of Scrooge McDuck* (som vandt Eisner Award'en for bedste serialiserede historie i 1995) samt mine ti individuelle Don Rosa-numre med andre Anders And og Onkel Joakim-historier (et par af hvilke viste sig at være ret sjældne!), og dels for at købe, og få signeret, et af hans storslåede prints. Han havde nemlig lavet en lang række prints bestående af rekonstruerede superhelte-forsider med ande-tema! Fantastisk morsomt! The Incredible Duck i stedet for The Incredible Hulk, Daredevil i stedet for Daredevil, og så videre. Der var vildt mange af dem! Jeg ville gerne have haft flere, men til 150 kr. stk. syntes jeg kun, jeg havde råd til én. Jeg købte så Rosa's udgave af *Adventure Comics #247*, hvor Superboy skal være medlem af The Legion of Super-Heroes, men bliver diskvalificeret! I Rosa's udgave er det Onkel Joakim som prøver at bestikke sig til medlemskab af "The Legion of Junior Woodchucks", men afvises af Cosmic Huey, Lightning Dewey og Saturn Louie fordi han er for nærig med sin bestikelse! Helt vildt fedt! Jeg håber meget at jeg med tiden kan købe nogle flere af disse prints over internettet. Ellers må jeg jo fange ham på en anden festival en dag. Mødet med Don Rosa var helt klart en af mine største festivaloplevelser denne gang, og jeg er nu blevet meget mere interesseret i at få samlet hans historier end jeg var før. Som jeg også fortalte ham: Han er en levende legende!

Anyway! Om søndagen havde jeg nye bunker af blade med som

jeg skulle have (og fik) signeret af Kurt Busiek og Doug Wheatley. Men først stod den på et panel om science fiction-tegneserier kl. 12, hvor Christian Monggaard udspurgte en håndfuld europæiske SF-serieskaber (Christin & Mézières plus tegneren og forfatteren til *Skydoll*, italienske Alessandro Barbucci & Barbera Canepa) samt canadiske Doug Wheatley om hvorvidt SF-tegneserien var "et fortidslevn". Hver person på panelet fik først lov til at fortælle om deres forhold til SF, og Asimov, Clarke og Heinlein blev nævnt adskillige gange. Barbucci sagde at han slet ikke var science fiction-fan før han mødte Canepa, som til gengæld er noget så sjældent som en kvindelig SF-fan der har fået sin intense interesse for SF fra sin mor! Canepa snakkede i (for?) lang tid, på fransk (selvom hun er italiener), med *Den Unge H.C. Andersen* tegner og fortæller, Thierry Capazzone, som tolk. Men Doug Wheatley fik også indført et par ord ind i mellem; jeg er sikker på at han kom med et enkelt guld-korn, men hvad det var har jeg desværre glemt. *I must remember to write these things down...*

Mellem 13 og 14 var der *Valhalla* All-Star signering, dvs. man kunne få signeret sine *Valhalla*-album af hele *Valhalla*-holdet: Peter Madsen, Henning Kure, Søren Håkansson, Hans Rancke og Jonas Sonne. Jesper Ejsing skulle også have været der, men var forsvundet. Siden både tegner og farvelægger var tilstede kunne man sågar få et farvelagt sketch, men selvom d'herrer serieskaber var rigtig hurtige til det, så var der så mange i kø at det alligevel gik en halv time over tid, og de blev nødt til at genne de folk i gennem først som bare skulle have signaturer. Jeg nåede derfor lige at få signeret to album af tre af fyrene - Madsen, Rancke og Kure - mens de andre havde travlt med tegningerne. Jeg har ikke købt *Valhalla*-albummene efterhånden som de udkom (bortset fra de tre første), så det er noget jeg gradvist samler op. Men det er skidegodt materiale, så jeg skal virkelig have kompletteret min *Valhalla*-samling hurtigst muligt!

14.30 var Busiek på igen, og det ville jeg under ingen omstændighe-

der gå glip af. Han blev nu interviewet af Christian Monggaard om sin meget fornyende, uafhængige og i øvrigt geniale superhelte-serie *Astro City*, og der sagde han mange kloge og interessante ord, selvom det vist kun var en lille del af interviewet der rent faktisk drejede sig om *Astro City*. Busiek fremstod som en meget intelligent person, der ved hvad han laver, og ved hvad han vil! Til sidst var der et par spørgsmål fra salen, og jeg havde selv siddet og pønset på ét. De første par historier af Busiek som jeg i sin tid læste tilbage i slutfirserne (nogle *Power Man And Iron Fist*-numre, og to fill-in numre af *Spectacular Spider-Man*) syntes jeg var ret dårlige - men med *Marvels* i 1994 var manden jo pludselig en genial skribent! Så jeg spurgte ham om der var sket noget i hans liv lige op til *Marvels*, som havde gjort ham til en bedre forfatter. Og det var der! Han havde omkring '93 læst Thomas McCormack's bog om redaktørarbejde, *The Fiction Editor* (St. Martins Press, 1988), og havde forstået nogle ting om især en histories tema som aldrig før havde stået klart for ham. Dét transformerede ham i mange læsers øjne fra en dårlig til en exceptionel forfatter. Dét var jeg glad for at få svar på, og meget glad for at finde ud af at der var et specifikt svar på!

Efter *Astro City*-panelet, omkring kl. 15.30, løb jeg ud for at finde Doug Wheatley igen, som ifølge programmet signerede fra kl. 15-16. Jeg var overrasket over at finde en ret lang kø til hans tegnebord i Fantastiks stand. Jeg troede først at det var tilfældige folk som ikke kendte ham men blot havde opdaget at han tegnede gode sketches, men rent faktisk var det næste allesammen folk som havde hans serier under armen og skulle have signeret dem (og lavet sketches, naturligvis). Det glædede mig meget på Wheatley's vegne, for specielt kendt er han ikke, især ikke i Danmark, og jeg havde frygtet at der ikke ville være ret mange mennesker der udviste interesse for hans ting. Men det var der. Da han så ud til at ville blive siddende i et godt stykke tid udover det programsatte, stillede jeg mig først hen i en anden kø, for at få signeret *Det Store Onde*

af den franske skaber David B. Men den kø gik meget langsomt (igen, på grund af de sketches, folk skulle have), så jeg endte med at miste tålmodigheden og stille mig hen i Wheatley's kø i stedet for. Der stod jeg så i ganske lang tid, mens jeg ventede på at alle dem foran mig fik lavet sketches. Heldigvis havde jeg en gammel samlerven at snakke med i køen, som var ligeså interesseret i Wheatley som jeg selv. Wheatley blev siddende indtil et godt stykke efter kl. 17 og sørgede for at alle folk i hans kø blev betjent. Dét må man tage hatten af for!:-)

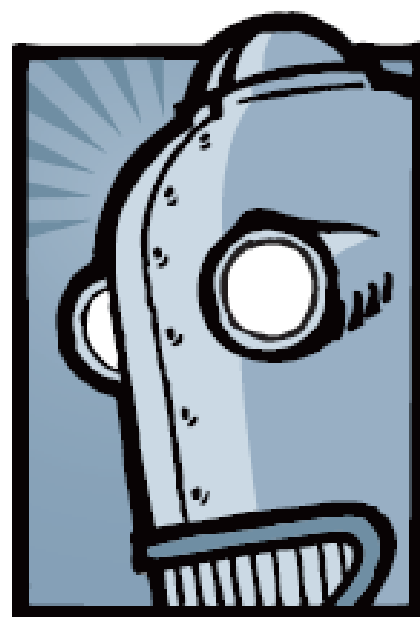
Darth Vader i Doug Wheatley's streg

Kort efter kl. 18 var festivalen allerede ved at lukke ned for det hele, og jeg fik et lift hjem med Niels Gjerløff, som sammen med Jens, Flemming og flere andre havde passet Fantastiks bod i løbet af festivalen. Det forlyder at foreningen ligesom sidste gang fik et par nye medlemmer på Komiks-festivalen, og vi fik i hvert fald udelt masser af Fantastik-foldere og givet en del gamle Fantasticon festival-bøger væk, så en hel del reklame blev der bestemt gjort for Fantastik på Komiks.dk 2008.

Rygtet siger at der kom ikke færre end 3000 (!) betalende besøgende på Komiks.dk, som således kommer til at give et klækkeligt overskud. Arrangørerne er dog ret udbrændte, som vi også selv så tit har set det efter en Fantasticon eller Eurocon, så de er endnu ikke sikre på om de gider lave en Komiks.dk festival i 2010. Men mon ikke det

nok skal lykkes - om ikke andet så ved hjælp af lidt frisk blod i arrangørgruppen? Jeg føler mig faktisk selv meget fristet til at gå med i organiseringen af Komiks.dk, men problemet med at være organisator er at man ikke får oplevet særlig meget af selve festivalen; tværtimod bliver man næsten med 100% sikkerhed stresset og overbebyrdet - og så er der jo lige den lille detalje at jeg også er aktiv i en anden fæmøs fandom-forening ved navn Fantastik. Og har masser af andre interesser og projekter oven i købet. Så der er ganske enkelt ikke timer nok i døgnet til alt det, man gerne vil, og det er der ikke rigtig noget at gøre ved. Men under alle omstændigheder var Komiks.dk 2008 en storslået oplevelse som absolut kan anbefales til enhver tegneserie-fan, og hvis alt går vel så bliver det hele endnu federe i 2010!

Hvis du ikke kan vente så længe, så kan jeg glæde dig med at vi selvfølgelig afholder vores egen Fantasticon i august 2009, hvor vi regner med at der vil være et større tegneserie-islæt end vi har haft på Fantasticon før. Så tøv ikke med at sætte kryds i kalenderen allerede nu!

ET UNIVERS AF FARVER OG STRIBER

Maria Kohinoor Larsen

*Den tid hvor tegneserier kun bestod af Anders And og superhelte i kropsnære dragter er for længst forbi, og den tegne-
de verden rummer en skatkiste af gode
historier for voksne af begge køn. Men
branchen har haft svære odds det sidste
årti.*

Er man i tvivl om, hvorvidt det er gået frem eller tilbage for tegneserier, kan man nøjes med at kigge på oplagstallene for 15 år siden og i dag. Dengang var der et lille udvalg i store oplag. I dag er det stik modsat.

"Tegneserier toppede for femten år siden, der kunne du trykke *Garfield* i 50.000 eksemplarer. I dag trykkes den i oplag på 1500", fortæller Christopher Ouzman, der er redaktør og medejer af tegneseriebutikken Faraos Cigarer.

Branchen har del i skylden

Der er flere årsager til, at det er gået sådan. Paw Mathiasen er indehaver af forlaget Fahrenheit og ansvarshavende redaktør for tegneserie tidsskriftet *Strip*. Han peger på, at tegneserieerne som underholdningsmedie lider under alle de andre underholdningstilbud som computer og internet.

Men presset fra nye medier gør det ikke alene. Branchen selv er heller ikke uden skyld. For omkring 15 år siden løb branchen tør for det Christoffer Ouzman kalder "de gode franske serier". Det var blandt andet *Tin Tin*, *Lucky Luke* og *Asterix*. Men da skaberen af de sidste to - René Goscinny - døde, kunne ingen gøre ham kunsten efter, og de efterfølgende albums var af en ringere kvalitet.

"Man havde 20-30 års fransk tegneseriekultur, men på et tidspunkt havde man ikke flere klassikere tilbage, og så udgav man en masse skrald. Og hvis kunderne får noget lort, så stopper de med at købe", siger Christoffer Ouzman, der forklarer, at det startede skruen uden ende: Forlagene havde udgivet ukritisk og boghandlerne havde bare købt ind, og pludselig ville ingen have tegneserier.

Tegneserier er også for kvinder

Butikkens største kundegruppe er primært 25- 45-årige mænd, men det er ikke fordi, at tegneserier ikke er til kvinder.

At kvinder ikke har opdaget, at tegneserier også kan læses af dem, skyldes ifølge Christopher Ouzman i høj grad amerikanerne.

Markedet i USA har været meget inden for superheltegenren, og det er først inde for de sidste 10-15 år, at amerikanerne har fundet ud af, at kvinder i meget lidt tøj og mænd med meget store pistoler er for enkelt, lyder kritikken. Han mener, at den amerikanske tegneseriekultur med vilje har udelukket et køn. Paw Mathiasen er overbevist om, at den nye type tegneserie, graphic novels, kan lokke kvinderne ind i universet af farver og striber.

"Den har et litterært indhold. Den kan være selvbiografisk og tage samfundsrelevante ting op. Det får fat på et publikum, der normalt ikke læser tegneserier deriblandt kvinder", siger han og anbefaler 'Persepolis', der handler om en kvinde, der vokser op i Iran, og som siden er blevet til en meget rost film.

Stolthed og fordomme

Men branchen har været præget af både stolthed og fordomme. En af de sidstnævnte, som stadig hænger ved er, at blandingen af billeder og tekst er fordommende. Christopher

Ouzman skyder med skarpt efter bibliotekarernes holdning i 1970'erne.

"Tegneserier var verdens onde, men det hjalp en til at lære at læse og når man havde lært det, så ville man læse rigtig litteratur. Alle undersøgelser i dag peger på, at folk der læser tegneserier også læser bøger", siger han.

At tegneserier mest er for børn og ikke er finkulturelt nok, er en skrøne. Ifølge Paw Mathiasen findes der nemlig et hav af tegneserier, som børn absolut ikke har godt af at læse eller vil kunne forstå.

"Det svarer til, at skønlitteraturen bestod af 80 procent Barbara Cartland. Så ville de fleste jo nok sige: Bøger, det gider jeg sgu ikke at læse. Folk har mange psykologisk barrierer," siger han.

Tidligere tiders fordomsfulde holdning er ifølge Christopher Ouzman nu langsomt ved at ændre sig herhjemme, men i Frankrig er tegneserieerne for længst accepteret som en kunstart. For eksempel anses tegner og tekstforfatter Jacques Tardi's værker for at være intellektuelle. Hans tegneserier er tit med udgangspunkt i Frankrigs historie og bringer ofte elementer af okkult art. Hans historier er blandt de serier, som Christopher Ouzman anbefaler til kvinder.

"Tardi - Folkets røst er en serie på fire bind, der handler om Pariserkommunen. Det er noget, voksne synes, der er kød på", siger han.

Filmmediet hjælper tegneserien

Indenfor de sidste par år er der kommet et væld af film til, der tager udgangspunkt i tegneserier.

Og film som *Sin City* og *300* har fået de oprindelige tegneserier til at sælge godt efter nutidens standarder. De har også skabt nye kunder hos folk som normalt ikke læser tegneserier.

Christopher Ouzman undrer sig over, at filmbranchen ikke har tænkt på det noget før.

"Man sparer hele storyboardet væk. Det findes jo allerede i selve tegneserieformen, men jeg tror det store problem har været teknologien. Nu kan Superman flyve og Spiderman kravle på muren, så det ser realistisk ud", siger han.

Men selv om de levende billeder har gjort deres indtog, så kan tegneserier fortsat noget helt særligt, som hverken bøger eller film formår. For en film skal have en vis kontinuitet, så derfor må man lave flashbacks, ved for eksempel at filme det som en drømmese-kvens. Det samme gør sig gældende for bøger. Det er umuligt, at referere gentagne gange til en hændelse, der skete 10 sider før.

"Tegneserier kan lave tidshop. Du kan bedre manipulere med dit billede-medie", siger Christopher Ouzman.

Publikum er Feinschemckere

Man behøver ikke at frygte for tegneseriernes fremtid. Godt nok er de fleste forsvundet fra kioskerne hylder, men i Faraos Cigarer, der deler navn med en gammel TinTin - klassiker, og andre lignende specialbutikker lever de videre. Tegneserier er nu primært til kendere.

De voksne er blevet mere kræsne. De går efter specielle ting, der aldrig ville have solgt for 10-15 år siden.

"Vores forretning har oplevet en stigning, men det betyder ikke, at der bliver solgt flere tegneserier på landsplan. Folk er blevet feinsmeckere, og går efter fortællinger med dybde", forklarer Christoffer Ouzman.

Så selvom branchen er inde i en sløv periode, så kan det måske med tiden lede til succes, at det er blevet en niche. Det er en udvikling, der er sket for andre specialbutikker med varegrupper som kaffe, chokolade og øl, der er gået hen og blevet trendy.

T. H. WHITE OG THE ONCE AND FUTURE KING - EN KLASSIKER

Knud Larn

En besværlig klassiker

Man kan læse en væsentlig bog mange gange og få vidt forskellige informationer ud af den, alt efter hvilket optik man lægger ned over læsningen. Mindre væsentlige bøger tenderer til kun at kunne stå distancen til få ganges dybdelæsning, og samler sig om få synsvinkler. Egentlige dårlige bøger er ofte blot en-dimensionelle og rummer stort set kun det der konkret står på siderne. De kan være ganske underholdende og bestemt læsetiden værd, men bliver hurtigt kedelige og uinformative ved genlæsningen.

Ikke at det altid skal være bevidste handlinger fra forfatterens side som lægger spor af andre lag ud – som f. eks James Joyce's regulære akademiske konstruktion i *Ulysses*, en gennemført manipuleret tekst skabt med henblik på efterfølgende analyse – i langt de fleste tilfælde er der tale om elementer som forfatteren ikke selv har haft fuldstændig kontrol over eller bevidste intentioner om, det være sig kreationens geografi, tidsperiode, emnevalg, etc. Nogle skriver bare det rigtige, det rigtige sted, og på det rigtige tidspunkt, på en måde så det bliver interessant for alle til alle tider (hvis man altså er litteratursker).

Det er heller ikke altid at der er tale om et stort skrivetalent som forudsætning for væsentligheden. Der er bøger som får et forbavsende langt liv, og som når helt ind i den lærde kanoniseringskultur, uden egentlig at være stor kunst. Studerende kæmper med disse værker og prøver desperat at forstå hvad det dog er der gør denne gennemforskede titel så meget bedre end så megen anden litteratur.

T.H. Whites tetralogi *The Once and Future King* (1938-1958) er på

mange måder en af disse besværlige, men væsentlige titler i vores genrekorpus. Den er velskrevet, men ikke imponerende, den rummer nogle bevidst udlagte spor som kan analyseres, men den rummer også spor som placerer White i sin tid og kontekst på en forbilledlig måde. Og så afviger den fra standardtroppen på en heroisk fantasy fortælling. Modsat langt de fleste fantasy-fortællingers idealopbyggede verdener med forbigående onder som skal overstås i løbet af heltens erkendelsesrejse, er Whites fortælling historien om forfald. Menneskers, idealers og samfundsstrukturers forfald. Alt det som bygges op og som virkelig betyder noget for vores helt, Arthur, må han se forsvinde gennem egne og andres evindelige inkompetencer.

Fra Bombay til Cambridge

Terence Hanbury White blev født i Bombay, Indien i 1906 som søn af en politimester. Moderen var fra samme klasse, en datter af en dommer. Ægteskabet var bestemt ikke lykkeligt, "det var forbandet, med kun én mulig udgang", er de ord White benytter når han en

sjælden gang beskrev det. I løbet af faderens lange karriere flyttede de ofte, en oplevelse der krøb ind i hovedværket som det eftertragtede Questing Beast, et magisk væsen som skal jages, for at leve.

Som elleveårig blev Terence så syg at lægerne anbefalede at han blev overflyttet til det bedre klima i England. Efter kort tid tog forældrene dog tilbage til Indien (og karrieren), og Terence blev efterladt til en opvækst hos bedsteforældrene. Disse afsatte ham til Cheltenham College, et, selv for den tid, udpræget sadistisk uddannelsesmiljø hvor både de voksne ansvarlige og de ældre elever der hjalp med at holde justitts, plagede den unge Terence dagligt. Her erkendte White at uddannelse ganske enkelt ikke kan finde sted hvis det kun associeres med fysisk afstraffelse, og i flere af Whites bøger kommer dette perspektiv frem, mest notorisk naturligvis i karakteren Merlyn, der aldrig forfalder til vold. Cheltenham College havde et enkelt lyspunkt, C. F. Scott, læreren der så White som talentfuld og opfordrede ham til at skrive.

Begyndelser

I 1925 kom White på Queen's College i Cambridge og mødte her L. J. Potts, en vejleder som White først hadede i et år, men derefter kom til at knytte sig tæt til. Så i 1927 fik White konstateret tuberkulose og det var Potts der fik indsamlet penge nok til at sende patienten til Italien på et rekreationsophold. I Italien skrev White sin første roman, *They Winter Abroad* (under navnet James Aston, 1932), som dog først udkom nogle år senere. Frisk og tilbage i England udsendte White sin første bog, en digtsamling, *Loved Helen, and Other Poems* (1929). Anmelderne var tilfredse, men der var dog ingen lovord om en ny Eliot eller Auden i pressen.

White dimitterede senere samme år fra Cambridge (med udmærkelse) og brugte de næste 6 år på forskellige lærerjobs og på at udgive hele 7 bøger. Fra mordmysteriet *Dead Mr Nixon* (1931), over en eksperimenterende historisk roman, *Farewell Victoria* (1933), til de to – for Himmelskibets læsere vel særligt interessante – filosofisk humørfyldte post-holocaust komedier *Earth Stopped* (1934), og *Gone to Ground* (1935), for blot at give et par eksempler. I 1936 udsendte White erindringsbogen *England Have My Bones*, om jagt, fiskeri, og oplevelser i luften som pilot, blandet op med mere filosofiske tanker. Bogen bygger på dagbogsoptegninger fra marts 1934 og et år frem, og blev den bestseller der gjorde det muligt for White at trække sig tilbage fra lærergerningen og blive fuldtidsforfatter.

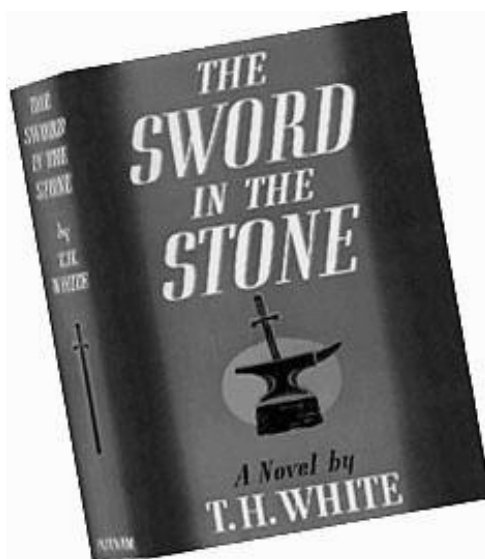
Malory

I det sidste år White underviste, boede han tæt ved skolen i en lille skovhytte. Her genlæste han for sin fornøjelses skyld Malorys *Le Morte D'Arthur* (15. årh.) om Kong Arthur, det Runde Bords Riddere, og jagten på den Hellige Gral. White skriver gentagne gange om den ekstraordinære oplevelse han fik ved at genlæse fortællingen af ren lyst, uden presset fra en opgave knyttet til læsningen. Så sent som i 1938 – 2 år senere – sidder oplevelsen stadig fast. White skriver i et brev til Potts at han var overrasket over Malorys perfekte dramaturgiske struktur med en begyndelse, en midte og en slutning der kunne ekstrapoleres ud fra begyndelsen. Og med et persongalleri af rigtige mennesker, med følelser, og hvis handlinger kunne forudses ud fra de situationer de sættes i. White beskriver videre hvordan selve fortællingen var som en gammel ønskedrøm – det var på så mange måder det han gerne ville have haft skete for ham selv i den urolige barndom – det han drømte sig væk til.

The Sword in the Stone

I 1938 udkom så første del af Whites egen drøm, *The Sword in*

the Stone. En ung dreng (Wart) vokser op i sin stedfar, Sir Ectors, borg. Wart tilbringer dagene sammen med Kay, Ectors søn og arving. Kay oplæres i ridderskabet, mens Wart må se inaktiv til eller flakke rundt på egen hånd. På én af disse udflugter ind i skoven møder Wart den gamle Merlyn, en troldmand der bor i en hytte i skoven. Merlyn bruger de næste 6 år på at uddanne den unge Wart i dyd og verdensforståelse – ikke mindst ved at trylle Wart om til alverdens dyr så han ved selvsyn og intelligent dialog kan lære alle tings plads og funktion at kende indefra. Forskellen mellem magt og ret udforskes gennem utallige eksempler. Kay bliver ridder og Wart bliver hans væbner. Men så dør den gamle konge Uther Pendragon uden en arving til tronen, og det meddeles at kun den som kan trække det mystiske sværd fri af den sten det sidder fast i, kan blive konge. Da Wart løber forbi i et ærinde for Kay, trækker han sværdet og bliver udråbt til Kong Arthur.

Anmelderne var ekstatiske og bogen solgte hurtigt i mange oplag. Den direkte appeal til børn i alle aldre blev prist, men også voksenindholdet, f.eks. forslaget til en ny og avanceret uddannelsesteori gennem Merlyns eksempel (Vida D. Scudder i *The Atlantic Monthly*). Opmuntret af succesen flyttede White til Irland og begyndte straks på en fortsættelse, *The Witch in the Wood* (senere kaldet *The Queen of Air and Darkness*).

The Witch in the Wood

Over 250.000 eksemplarer af *The Sword in the Stone* var allerede solgt da bind to, *The Witch in the Wood*, udkom i 1939.

Kong Arthur plages af oprørere, specielt Kong Lot af Orkney leder bestræbelserne mod at bryde Arthurs ret til magten over England. Lots sønner Gawaine, Gaheris, Gareth og Agravaine kæmper om opmærksomhed fra deres mor, den skønne, men grusomme Morgause. Tre loyale ridder fra Kong Arthurs hof lander på Orkney og vandrer rundt på øen uden at vide at der er krig. Lots sønner finder stor lykke i at lytte til fortællinger om deres stolte herkomst og grusomme kamphandlinger. I England ser Arthur fremad og tilrettelægger strategien til efter krigen er vundet. Det er her han opfinder Ridderne af Det Runde Bord, et fællesskab hvor alle er lige, og hvor der skal kæmpes for i stedet for mod de svage. Ved hjælp af to franske riddere, Bors og Ban, vinder Arthur over Lot ved Bedegraine. Uden at Arthur ved det, er Morgause i virkeligheden Arthurs halvsøster. Under påskud af at ville mægle mellem Arthur og Lot, rejser Morgause med de fire sønner til Arthurs hof. Her forfører hun Arthur ved hjælp af magi. Incest er en stor synd, hvad enten man ved det eller ej, hvad enten det er villigt eller ej, og Arthur besegler denne nat sin skæbne – fra nu af kan det kun gå fra godt til værre.

Dette bind blev også venligt modtaget af kritikerne, om end flere fandt Arthurs kamp med fjenden ved Bedegraine alt for langsommelig og kedeligt, tynget af de mange detaljer. Det blev påpeget at Whites specialitet, anakronismen som litterært humoristisk element, stort set var udtømt med den første bog (Clifton Faidman i *The New Yorker*).

The Ill-Made Knight

Stadig forelsket i sin romance med Kong Arthur, og opmuntret af salgstallene, fortsatte White skriveriet, og i 1940 kom så tredje bog, *The Ill-*

Made Knight, fortællingen om Guenevers og Lancelots utroskab.

Denne del af fortællekredsen handler om Lancelot, den perfekte ridder, og hans moralske anfægtelser. Lancelot er blot en ung dreng da Arthur krones, men han ender med at blive Arthurs bedste ridder og nærmeste ven. Det er Lancelots varme følelser for Guenever, Arthurs dronning, der får ham til konstant at tage på togter, det ene mere umuligt end det andet. Han overlever dem alle og opbygger sit ry som verdens bedste og mest frygtløse ridder. I det sidste af disse togter narres Lancelot til at gå i seng med den skønne Elaine. Guenever, der også sover med Lancelot, bliver stadig mere jaloux på Elaine og plager Lancelot om det hændte – og den søn, Galahad, der kom ud af det, til Lancelot bliver gal og vandrer anonymt rundt som en vildmand i riget, hadet af alle. Det er Elaine der finder ham igen og får ham tilbage til det runde bords fællesskab. Lancelot føler sig forpligtet overfor Elaine og besøger hende og sønnen gentagne gange. Arthurs rige smuldrer imens mellem hænderne på ham. I et desperat forsøg på at holde ridderne beskæftiget finder han på at jage efter den Hellige Gral. Kun tre riddere, Bors, Percival og Galahad, er rene nok i hjerte og sjæl til at finde den, alle andre fejler. Også Lancelot fejler og vender tilbage til Arthur på Camelot som en slagen og dybt religiøs mand. Oplevelsen får ham til at holde sig væk fra Guenever i en tid, men efter at han redder hende fra en kidnapper, begynder de deres affære igen.

Kritikerne fandt denne bog markant mere interessant, mørkere, mere tankefuld, og effektmæssigt mere nedtonet. Det var blevet en langt mere voksen bog, ikke længere et eventyr for børn (Beatrice Sherman i *The New York Times*).

Fortællingen samles – og beskæres

Krigen satte en pause i udgivelserne, både manglen på papir, og ikke-mindst Whites udtrykte pacifisme i værket, satte projektet på

pause hos udgiveren. Den samlede fortælling kom først i 1958, i eet bind, under titlen *The Once and Future King*. Den tykke hardcover bestod af *The Sword in the Stone*, *The Queen of Air and Darkness*, *The Ill-Made Knight*, og slutningen, *The Candle in the Wind*.

I *The Candle in the Wind*, det afsluttende bind, er Arthurs rige smuldret. Mordred, Arthurs incestuøse søn med Morgause, vil hævne sig over sin fjerne far. Mordred og Agravaire snyder Arthur til at adressere kærlighedsaffæren mellem Guenever og Lancelot. Lancelot redder Guenever i sidste øjeblik fra at blive brændt på bålet og flygter til Frankrig. Men dræber i samme handling to af Gawaines brødre, Gaheris og Gareth. Arthur og alle ridderne belejrer Lancelots borg. Paven griber ind og anmoder om våbenhvile imellem dem, Guenever returnerer til Camelot, men Arthur og ridderne af det runde bord vil ikke opgive belejringen. I forvirringen over det hele indtager Mordred Arthurs trone i England, og Arthur tvinges hjem for at forsvare sin ret i ét sidste stort slag. Aftenen før slaget tænker Arthur tilbage på sit liv, på drømmene, på moralen i det hele, og erkender at han ikke vil overleve dagen.

Det femte bind, *The Book of Merlyn*, en diskussion af krigens anatomi og umenneskelighed, ikke gennem romance som i de tidlige bind, men gennem argumentering og skarp satire, blev ganske enkelt for meget for forlaget. Dele af det femte bind blev derfor sat ind i *The Sword in the Stone* delen, og ellers blev manuskriptet forkastet. Først i 1977 kom denne del af manuskriptet på tryk, efter i mange år at have cirkuleret i kopier og udsnit blandt akademikere og fans. En samtidig anmeldelse bemærker at dette hidtil skjulte femte bind afslører en meget vred White, indigneret over menneskehedens grusomhed og forfængelighed. Skuffelsen over verdens voldelige og hjerteløse tendenser gennemsyrrer værket (John Mullin i *America*).

Et sammensurium af individuelle genstande og personer

Som hos Ruskin og William Morris ser White med ærbødig intensitet tilbage på middelalderen. Der var håndværket i højsædet, tingene blev lavet én af gangen og med omhyggelighed. White var en stor modstander af industrialiseringens samleband og priser igennem hele sit forfatterskab genstandenes funktion og fremstilling. Det giver også i *The Once and Future King* plads til beskrivelser af rustninger, køkken-grej, gobeliner, seletøj, etc. For White var disse lange beskrivelser væsentlige idet de formidlede den nødvendige ærefrygt over for objekterne og naturens levende bestanddele som White så forsvinde med industrialiseringens masse-mennesker. Under industrialiseringen gik vi fra "man to men", som han skrev i bogen *The Scandal-monger* (1952). Gennem beskrivelserne og detaljerigdommen forsøgte White at bibringe læseren samme nysgerrige ærbødhed over for en kop som en fra middelalderen ville reagere med.

The Once and Future King har påvirket fantasy-genren betragteligt. Vores opfattelse af Kong Arthur-myten og vores opfattelse af hvad Malory skrev om det, er dybt infiltreret af Whites udgave af myten. Whites genistreg i at lade karaktererne få eget liv i romanerne, men fortsat at lade det hele løbe mod det uundgåelige nulpunkt, frem for mod sejr, eller blot overlevelse, gør fortællingen present længe efter læsningen. Personerne står klare som sindbilleder i vores fantasirum:

Arthur vil erstatte magt med ret og derefter bruge magt til at udøve retten. Men han skal gøre det i et samfund der er opbygget med magt og hvor magten er retten. Det kan virke nemt i vores modernitet, men White understreger netop det grænseoverskridende i dette synspunkt, med eksempler fra dyreriget og fra det middelaldersamfund som det hele foregår i. Her fødes den engelske civilisation. Men store tanker kan ikke gennemføres blot

fordi de tænkes. Arthurs kærlighed til sine to elskede, Guenever og Lancelot, gør ham vilje-blind overfor deres indbyrdes forhold, og dette sammen med Arthurs egen moralske anløbenhed da han elsker med sin halvsøster Morgause, besegler hans skæbne. Da han er konge, besegler han samtidig rigets skæbne.

Guenever elsker Arthur og hans grandiose ideer og idealer, men selv er hun jaloux, smålig og optændt af forbudt kærlighed til Whites grimme og grumme Lancelot. I det hele taget er kvinderne hos White et studie værd, ikke mindst set i lyset af Whites egen opvækst og liv. Selv Elaine, der skildres som piget og krævende, får ikke hvad hun ønsker sig. Her er her ingen idealkvinder, kun frygtelige fruentimmere.

Lancelot hos White elsker grusomhed og vold, men har svoret troskab mod hellighed. Denne splittelse, som matcher den splittelse Arthur kæmper med i riget som helhed, driver Lancelot på togter. Dyrkelsen af Guenever, den umulige forbudte kærlighed, står i direkte modsætning til hans kærlighed til Arthur. Da muligheden for den rigtige vej kommer i skikkelse af Elaine, vægrer han sig ved den, og frem for alt kan han ikke opgive sin tørst efter Guenever.

Merlyn, vores intellektuelle der prøver at lære Arthur at tænke selv, er en stor troldmand, der lever livet baglæns og derfor skulle kunne rådgive Arthur meget bedre end han gør, men hos White er der ingen udvej, intellektuelle er altid inkompetente, Merlyns viden er parret med en udpræget distræthed. Han optræder lettere ligeglad det meste af tiden og glemmer at fortælle Arthur ganske mange meget vigtige ting undervejs.

Disse personer, og alle de andre, er så aparte, så langt fra idealer og normer, men skildret så loyalt overfor deres drifter og muligheder i romanernes univers, at de vedbliver med at fascinere os og bliver siddende inde i hovedet længe efter læsningen. Det er forfriskende

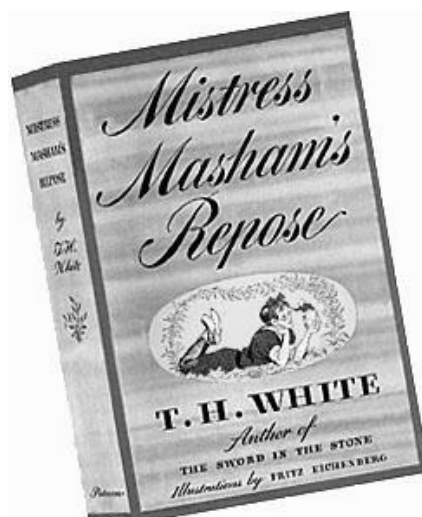
at genlæse, ikke mindst efter utallige heroiske fantasy romaner hvor alle personerne så ofte typisk mere er glansbillede end mennesker af kød og blod.

Værket satte sig også spor i andre genrer, fra de lette og luftige versioner i musicalen *Camelot* (af Lerner & Lowe, Broadway 1960) og den senere filmatisering af samme i Joshua Logans *Camelot* (1967), over Disneys tekstnære *The Sword in the Stone* (1963) og Monty Pythons stemningsnære *The Quest for the Holy Grail* (1975), til de mørkere John Boormans *Excalibur* (1981) og Jerry Zuckers *First Knight* (1995), der begge dykker ned i materialet fra de senere bøger i tetralogien.

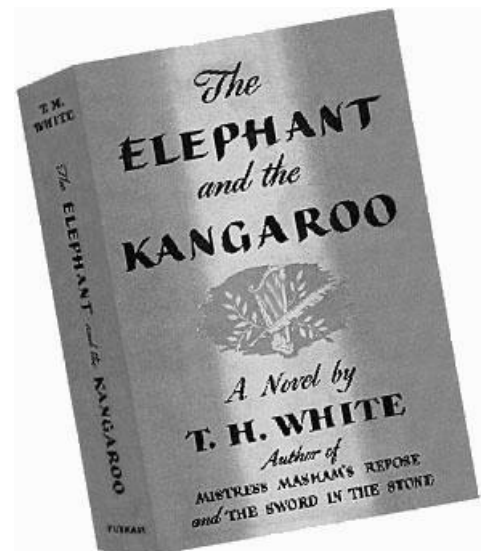
Efter hovedværket

White skrev videre efter *The Once and Future King*, og om meget andet end Kong Arthur. Fire af de mange titler, der både rummer erfaringer med at træne (forgæves!) en falk, med at træne til at blive pilot, med blot at være indvandrer i Irland, og flere historiske undersøgelser, er af særlig interesse her:

Mistress Masham's Repose (1947). Maria, en ung pige der lever i et landskab omgivet af pyramider, templer, paladser, broer og andre grandiose syn, keder sig. I den nærliggende sø er der en udforsket ø, kendt som Mistress Masham's Repose. I en piratleg angriber den lille Maria øen, indtager den, og falder over et lilliput-folk.

The Elephant and The Kangaroo (1948). En eccentric forfatter bosiddende i Irland får en vision hvor ærkeenglen Gabriel fortæller ham at han skal bygge en ny ark inden den kommende syndflod. Romanen omhandler både det detaljerede byggeri, Mr White og hans tyendes rolle i dette, og forholdet til mildest talt skeptiske irere i samfundet rundt omkring.

The Book of Beasts (1954) er en oversættelse af en latinsk dyrebog fra det 12. århundrede, og bestemt værd at kende hvis man interesserer sig for prægnante beskrivelser af kendte og ukendte dyr.

The Master (1957) er Whites tredje og sidste science fiction-roman. To unger strandede på den lille klippeø Rockall, der viser sig at være hul og beboet af Kaptajn Nemo-agtige, måske ikke-jordiske, intelligensvæsner.

Glemmes skal heller ikke den posthumt udgivne novellesamling *The Maharaja & Other Stories* (1981, med fortællinger fra 1934-1954), der rummer en række fabulerende og fantastiske noveller. Alle med Whites humor og mange særpræg.

Ingen af disse romaner og noveller fik dog den popularitet som Arthurfortællingen opnåede. Efter et par år i Italien, efter hunden Brownie var død, tog han i 1962 til Amerika på en stor foredragsturne. "Glæden ved at lære" og "Hadrian" (den romerske kejser der byggede en

mur tværs over England), var de to foredrag som tusindvis af amerikanere hørte ham tale om i de år.

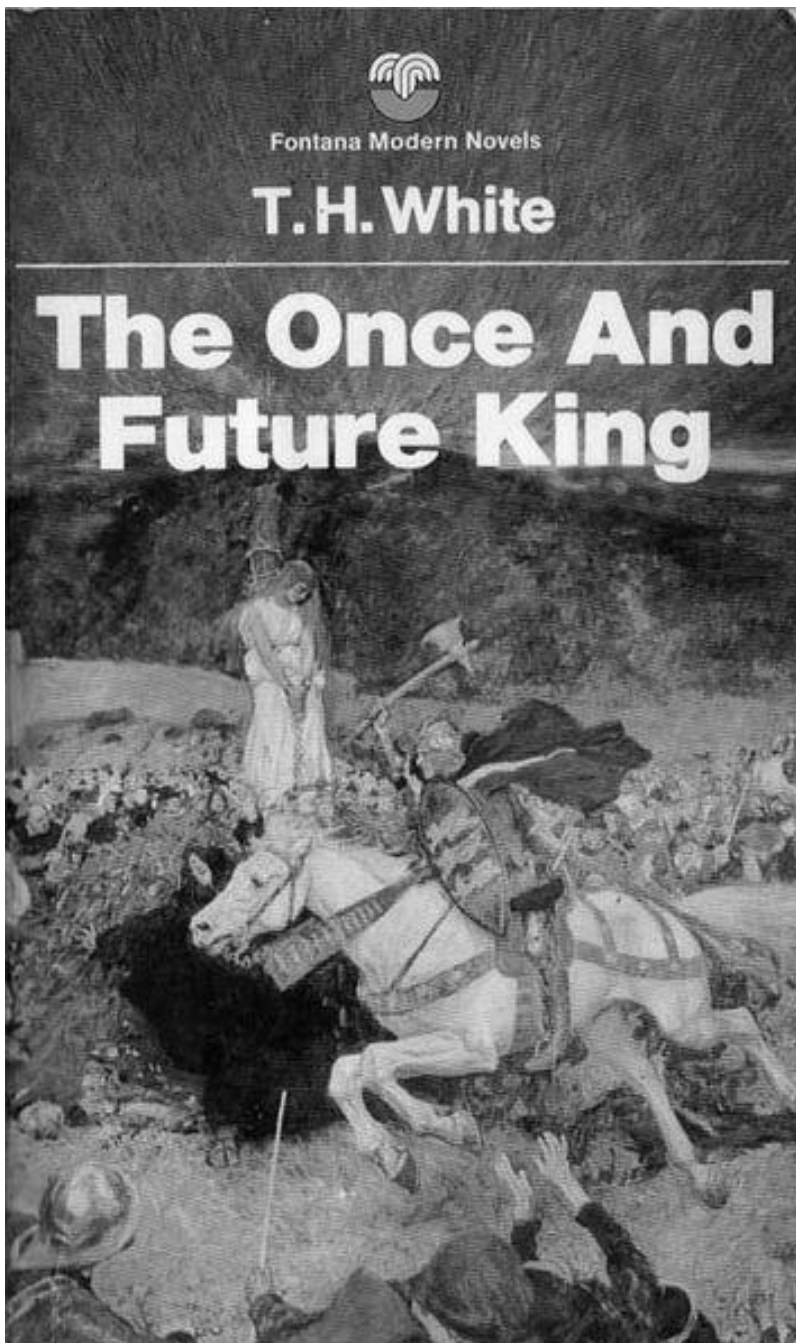
Amerika-drømmen

Amerika havde længe haft en særlig plads i Whites hjerte. Det var amerikanerne der rigtigt opdagede Whites talent; de citerede anmeldelser ovenfor er symptomatisk nok alle fra USA, og meget kunne være anderledes hvis han havde taget imod én af de mange indbydelser han fik til at komme *over there*. Men pga. karantæneeregler der forbød ham at tage sin hund, Brownie, med sig, skete dette først sent i livet, og da kun i en kort periode.

"There is a quarantine about dogs, and I have never been parted from my bitch, except by an appendix operation, and I never intend to be. This is just one of the nuisances, like being married and having children, which are always coming between friends. There is nothing to be done about it. I am lost to all reason or shame: you must just accept it as eccentricity, like being an albino. Nobody regrets it more than me. Also it costs me a great financial loss, as I cannot go to America, a country in which I am accorded little less than divine honours."

[brev til vennen Sydney Carlyle Cockerell, 22 august 1939]

White døde på et middelhavskrydstogt i 1964, nogle måneder før bogen *America, At Last*, en selvbiografisk sag om hans Amerikatur, udkom og sætter punktum for en litterær karriere af de mere lysende.

Om White

Flere har skrevet om White og hans værker. Værd at nævne er de to biografier: John K. Crane: *T.H. White* (Boston 1974), og Sylvia Townsend-Warner: *T.H. White* (London 1967) – ligesom L. Sprague de Camps skelsættende bog: *Literary Swordsmen and Sorcerers: The Makers of Heroic Fantasy* (1976) rummer et centralt kapitel om White. Endelig skal nævnes Elizabeth Brewers grundige studie af hovedværket, *T.H. White's The Once and Future King* (Cambridge 1993), dets tråde til Whites biografi, til Malory og middelalderfilologi, til de bøger White læste, til anti-krigs

sentimentet under og efter 2. verdenskrig og trådene til den irske nationalfølelse. De fleste af Whites breve er desuden bevarede og gjort tilgængelige for offentligheden af bl.a. Francois Gallix og David Garrett.

Stadig værd at læse

Tilbage efter alt dette står stadig værkerne, som jeg i den forløbne tid har moret mig med at genlæse, både de tidlige og sene, samt naturligvis hovedværket, *The Once and Future King*. Som det gerne skulle være fremgået af denne artikel så kan White fortsat begejstre, i hvert fald mig. Faktisk synes jeg det bliver bedre jo mere man læser af ham. Man skal åbenbart vænne sig til stilen med de anakronistiske sammenstillinger, og frem for alt vænne sig til de mange, lange, detaljerede beskrivelser. White var barn af sin tid, sine skiftende lokationer i både barndom og voksenalder, en gennemført

pacifist, og en stor naturromantiker, der hadede bylivet. Han var også en periodisk alkoholiker, der igen og igen var i behandling, og en til tider ensom ugift mand med hang til homoseksualitet som han sent i livet faktisk gennem psykoterapi prøvede at lade sig kurere for. Elementer der interessant nok alle kryber ind i værket. Han ville grundlæggende vide (og formidle til læseren) hvordan alting fungerer, både maskiner, dyr, samfundet og dets forskellige menesker. Når først man stiller sin optik ind på dette, og så læser de dejlige og underholdende tekster, er der utallige interessante timer i vente!

NUTTET

Manfred Christiansen

Henning havde fundet Dyret på et marked i en tjekkisk landsby der lå tæt ved grænsen til Tyskland og købte det omgåede. Det lignede en haleløs og sparsomt behåret blanding mellem en mår og en marekat og var cirka en halv meter høj når det stod oprejst på benene. Huden var lysebrun og hårene svagt røde. Det havde slanke lemmer, nogle store grønne øjne og store bløde ører der endte i en spids. Det mest bizarre ved Dyret og slutteligt det Henning faldt for var, at det bar et lændeskørt.

Ved hjælp af sin lille parlør fik han pruttet om prisen og skulle til sidst omregnet til danske kroner kun betale 539,98. Sælgeren var overraskende let at handle ned. Inkluderet i prisen var et lille bur af jern med uforholdsmæssig tykke tremmer, Dyrets statur taget i betragtning, samt et par gode råd: Kun fodre det med planter og insekter, ikke give det legetøj og aldrig slå det.

Henning fik smuglet Dyret til Danmark ved at gemme det i en transportkasse der så ud til at indeholde krystalglas fra Bøhmen. Han havde lagt noget græs og et par kakerlakker ned til Dyret. Inden han lukkede kassen lige syd for grænsen kiggede Dyret indtrængende på ham. Ørene var foldet tilbage og det bævrede med underlæben.

"Så, så" sagde Henning trøstende, "det er kun til vi er i Årup. Så bygger jeg et større bur til dig!" I en skov i nærheden af Årup havde Henning et lille menageri med omkring en snes forskellige både sjældne og meget almindelige dyr. Der var kapucineraber og fritter, grævlinge og bavianer. Men Dyret var noget særligt.

Han byggede med det samme et større bur til Dyret på en fremtrædende plads midt på gårdspladsen, lige mellem fugebadet og volieren. Tremmerne var en smule tyndere end dem på jern-

buret, til gengæld var de af stål. Da han lukkede Dyret ud af det lille bur, syntes Henning, at det så ud som om det voksede en lille smule i det øjeblik det trådte ind i det store bur.

"Ej hvor er det nuttet" sagde hans kone Annegrethe da hun så Dyret, og deres terrier Pusser gøede begejstret. Dyret var ved at samle de kviste og blade sammen, som Henning havde lagt ind i buret, og lagde dem i en bunke ved den lukkede endevæg hvor buret også havde et halvtæg.

"Hvad er det for et slags dyr?" Spurgte hun.

"Aner det ikke!" svarede Henning og gik ind på sit kontor for at finde oplysninger om Dyret på nettet. Men han fandt ingenting.

Da han kom ud igen, var Dyret i færd med at save et bræt over, mens Annegrethe filmede det hele med videokameraet. Henning kiggede på hende med løftede øjenbryn.

"Da du var gået ind, pegede det på din sav og nogle brædder. Jeg ville bare se hvad det ville stille op med det."

For Henning var værktøj ikke noget legetøj, derfor var det vist i orden at Dyret fik lov til at låne det. Henning hentede sin havestol og satte sig på gårdspladsen overfor det nye bur for at iagttage Dyret. Saven så gigantisk ud i forhold til Dyret. Alligevel så det ud som om det havde godt styr på brugen af værktøj. En gang imellem vendte Dyret sit hoved og skulede efter Henning.

Overraskelsen var ikke lille da det gik op for Henning, at Dyret havde bygget en bred bænk som var samlet udelukkende med kiler og dybler. Det satte bænken ind under halvtaget og lagde bladene og kvistene ovenpå. Så kom det hen til tremmerne og pegede på bunken med mere træ, og uden tøven rakte Henning flere brædder ind til Dyret.

På den måde fik Dyret bygget et lille skur som det tilsyneladende havde tænkt sig at sove i. Henning var glad for sit nye eksemplar i menageriet og alle deres venner og bekendte der kom forbi var betaget af Dyret.

Og så, fra den ene dag til den anden, begyndte Dyret at vrænge på næsen af det foder det fik serveret. Det smed om sig med grønsagerne, kastede de ellers så lækre insekter efter de andre dyr med en fabelagtig træfsikkerhed og råbte og skreg balstyrisk mens det ruskede i tremmerne.

Henning besluttede sig derfor til at holde op med at fordre Dyret et stykke tid. Det skulle blive så sulten, at det igen ville spise den almindelige kost. Til trods for den meget magre diæt, blev Dyrets slanke lemmer mere muskuløse. Huden blev mere rød, og det ellers så nuttede ansigt blev mere kantet og udstrålede en rå aggressivitet. Opførslen var også mere lømmelig. Eksempelvis da Henning ville gøre rent inde i skuret, obstruerede det ham ved at kaste kviste eller spyttede efter ham og stillede sig i indgangen og knurre højt.

En morgen skyndte Henning sig ud på gårdspladsen, fordi fuglene i volieren larmede. Da han kom ud så han, at alle fuglene fløj rundt i den ende af buret der vendte væk fra Dyret. Dyret selv havde den ene arm ud mellem tremmerne lige ved fugebadet og udstødte små pip. En mejse sad på kanten af badet og kiggede interesseret på Dyret.

I en hurtig bevægelse langede Dyret ud efter mejsen og fangede den. Med et haps slugte det mejsen med fjerdragt og ben og det hele. Henning løb hen mod buret og råbte "Fy ha! Slemme dyr!" Dyret svarede ved at hoste nogle fjer op og puste dem i Hennings retning og i øvrigt knurre truende.

Dyret var efterhånden blevet cirka en meter høj og dens lændeskørt var blevet faretruende lille. Henning flyttede både fuglebadet og volieren væk fra buret og trak et fintmasket net rundt om det, så ingen små fugle kunne forvirre sig ind til Dyret.

Efter den dag begyndte de andre dyr at forsvinde. Først forsvandt Pusser. Pusser havde gået en times tid en søndag morgen, og pludselig blev det helt stille. Både Henning og Annegrethe gik hele ugen og kaldte på Pusser, men de fandt ham ikke. Den næste der forsvandt var en kapucinerabe.

Henning checkede Dyrets bur. Det var i bedste orden. Derefter stillede han nogle rævesakse op rundt omkring, men lige meget hjalp det.

Da Dyret var blevet en halvanden meter høj og grævlingens pels pludselig dukkede op som dets lændeskørt, besluttede Henning at dyret skulle væk. Han ringede efter zoologen Theo fra Givskud Zoo som før havde været ham behjælpelig med råd og vejledning.

Da Theo kom var Dyret ikke i sit bur. Henning låste op, åbnede forsigtigt lågen, fordi han efterhånden var blevet temmelig bange for Dyret, og gik ind. Han undersøgte skuret. Inde i skuret lå skeletter af et halvt hundrede fugle og lige så mange mus spredt over gulvet. Nogle af de større skeletter stammede nok fra menageriets andre dyr. På den ene væg havde Dyret lavet en stige som førte op til under halvtaget. Der havde det bygget et faldlem i taget. Henning havde aldrig troet at Dyret kunne være så snu.

Henning kom ud af buret og så at Dyret sad oven på Theo der lå på maven og prustede. Theo havde en rævesaks på den ene hånd og en på foden. Henning tog en skovl der stod op ad buret og knaldede Dyret en ordentlig en, lige oven på hovedet.

I samme sekund voksede dyret til femdobbel størrelse. Musklerne svulmede op. Hovedet og gabet voksede yderligere. Hundredvis at sylespidse tænder groede frem i over- og undermund. Øjnene blev mørke og rep-

tilagtige. Horn groede frem på dets pande. Hænderne blev til gigantiske labber, og fingrene fik lange klør. Den pludselige vægtforøgelse maste Theo der stadig lå under dyret.

Et kæmpe brøl fik Annegrethe til at storme ud af huset. Hun løb direkte ind i Dyret venstre ben. Med et haps forsvandt Annegrethe ned i det tandfulde gab. Henning stod åben mund og gloede vantro på det enorme Dyr, og Dyret stirrede tilbage.

Pludselig smed Henning skovlen efter Dyret og begyndte at løbe i den anden retning. Han løb igennem garagen og efterfølgende gennem huset. Bag sig kunne han høre faldende mure og splintren-

de træ. Og så med et glubsk haps forsvandt han også samme vej som Annegrethe og Pusser og alle de andre.

Dyret stod nu midt i blandingen af murbrokker, træsplinter og ståldragere fra gården og hele menageriet og så sig omkring. Først med et rasende blik og siden med en skamfuld anger. Jo større skammen voksede jo mindre blev Dyret. Næsten alt var sunket i grus. Det eneste der var helt endnu, var Dyrets gamle bur.

Dyret snuppede sit gamle bur og løb med det ind i den nærliggende skov. Så kravlede det ind i buret, låste sig selv inde og ventede på at blive fundet. Igen.

KORTE NYHEDER

Maria Kohinoor Larsen

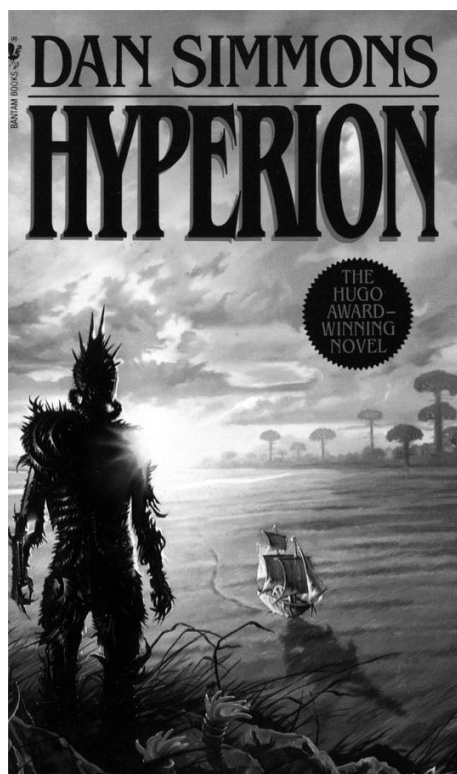
Hyperion bliver til film

Dan Simmons legendariske sci-fi romaner *Hyperion* og *The Fall of Hyperion* går til filmen. De to murstensromaner bliver slået sammen til en film, når Warner Bros. i 2010 kan præsentere verden for Dan Simmons prisvindende historier.

Der er endnu kun offentliggjort få detaljer om projektet, men sløret er løftet for, hvem der skal skrive manuskriptet til filmen. Trevor Sands er nærmest fuldstændig ukendt, så det bliver spændende at se, om han kan indfri forventningerne.

Producer på filmen bliver den noget bedre kendte Graham King, der var producer på *Blood Diamond* og *The Departed*.

Dan Simmons modtog blandt andet en Hugo Award for *Hyperion*, og *The Fall of Hyperion* blev nomineret til en Nebula Award.

Endnu en Discworld på film

Going Postal bliver den næste historie i Discworld-serien, der går til spillefilmen. Ifølge IMDb.com ventes den klar i 2009, og projektet er så nyt, at der endnu ikke er nogen forlydender om, hvem der skal spille de forskellige roller. Det eneste der umiddelbart ligger fast er instruktøren Vadim Jean, der, også instruerede de første to.

I *Going Postal* møder vi den dømte svindler og falskner Moist Van Lipwig, der får mulighed for at vælge mellem enten at ende i galgen eller også få styr på Ankh-Morpork tudsegamle posthus, der er omtrent lige så effektivt som en ske fuld af huller. Så nu står den tidligere småforbryder virkelig med problemer. For der er tonsvis af uleveret post, talende spøgelser, og et 18.000 år gammelt postbud. Oveni det er der nogle, der er mere interesserede at sabotere projektet og helst ser Lipwig død.

Terry Pratchetts *The Colour of Magic* havde premiere på den britiske kanal SkyOne i pinsen, og det betyder, at vi formentlig kan vente den på dvd inden for det næste halve år.

Tim Burton genopliver *Dark Shadows*

Selvom Tim Burton er i fuldt sving med både *Frankenweenie* og *Alice in Wonderland*, har han eftersigende også kastet sin kærlighed på en genindspilning af 60'ers soapserien *Dark Shadows*.

Hovedpersonen er den 175 år gamle vampyr Barnabas Collins, og ifølge rygterne på IESB.com bliver det vanen tro med Johnny Depp i hovedrollen.

En anden genganger på projektet John August, der skal skrive manuskript. Trekloveret har tidligere arbejdet sammen på *Charlie*

and the *Chocolate Factory* og *Corpse Bride*.

Dark Shadows gik i luften i 1966 i USA, og det blev til 1225 episoder inden serien takkede af i 1971.

Mel Brooks vil lave horror

En af de genrer den aldrende Mel Brooks ikke er specielt kendt for, er horror, og det har han ifølge horrorsiden Bloody Disgusting tænkt sig at lave om på. Hans produktionsselskab Brooksfilm arbejder efter sigende på projektet *Pizzaman*, der skulle høre til den seriøse del af genren. Det er dog ikke første gang selskabet beskæftiger sig med den uhyggelige del af filmskalaen. Det stod nemlig bag både succesen *Fluen* og den knap så succesfulde *Fluen II*.

Brooks samarbejdspartnere Rudy De Luca (*Men in Tights* og *Spaceballs*) og Steve Haberman (*Dracula: Dead and Loving it*) er heller ikke kendt for at sprede uhygge, så hvordan projektet udarter sig er svært at spå om. Der er endnu ikke sat dato på udgivelsen.

Tredje Narnia-film på vej

2. juli rullede *Prins Caspian* over alverdens biograflærreder, og den bliver med sikkerhed ikke den sidste af C.S. Lewis' fortællinger om Narnia-krønikken, der går til filmen.

The Voyage of the Dawn Treader, eller på dansk *Morgenvandrerens rejse* ventes klar 7. maj 2010. Bogen blev oprindeligt udgivet i 1952, og her vender Edmund og Lucy Pevensie sammen med deres irriterende fætter Eustace Scrubb tilbage til Narnia for at hjælpe Caspian, der i mellemtiden er blevet konge.

Der er endnu ikke sat årstal på, hvornår resten af serien overgår til filmruller.

Potter-forhistorie på auktion

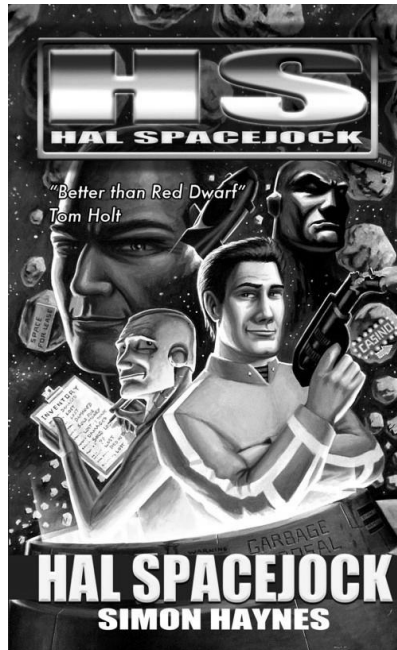
800 ord om Harry Potters far og vennen Sirius Blacks ungdom indbragte tirsdag, hvad der svarer til 235.000 kroner ved en auktion i London. Den anonyme køber betalte dermed 294 kroner pr. ord for den korte historie, der var skrevet i hånden af J.K. Rowling på et stykke A5-papir.

Handlingen udspiller sig tre år før Harrys fødsel. Hovedpersonerne er de unge fyre Sirius Black og James Potter, der bliver passet op af to vrede politibetjente efter en hæsblæsende motorcykeljagt, som de undslipper ved hjælp af magi.

Potter-historien er en del af en såkaldt postkortbog, hvor 13 kendte britiske forfattere har givet deres bidrag med. Det er den britiske boghandlerkæde Waterstone's der står bag i anledning af, at det er det nationale år for læsningen i Storbritannien. Tilsammen indbragte historierne knap 443.000 kroner. Pengene fra auktionen går ifølge AFP til velgørende formål for ordblinde og til organisationen PEN, der arbejder for at udbrede ytringsfriheden globalt.

J.K. Rowling

Læs sci-fi på nettet

Den første roman i den australske satiriske sci-fi forfatter Simon Haynes' serie *Hal Spacejock* kan nu læses gratis på nettet.

I den første roman introduceres læserne for luftskipperen og hans ny co-pilot, den aldrende robot Clunk, der får til opgave at redde Hals rumskib. Men redningsaktionen udvikler sig fra den ene katastrofe til den anden. Med en bevidst blanding af anakronismer og futuristiske gadgets gør Haynes stygt grin med vores forhold til vores iPods og vores besættelse af mobiltelefonen. Samtidig kigger han mere seriøst på emner som identitet, venskab og frihed.

Det er Haynes forlag Freemantle Press, der står web-publiceringen af bogen, der kan læses på www.spacejock.com.au.

Får vi en femte Indiana Jones?

Mens Indiana Jones fjerde eventyr kører for fuld skrue, så spekulerer filmens skaber, George Lucas, tilsyneladende allerede i en femte af slagsen.

I hvert fald siger han ifølge Fox News, at han har en idé klar, men at han endnu ikke har talt med Steven Spielberg om den. Det forhindrer ham dog ikke i at afsløre ideen allerede nu. Lucas har denne gang Shia Labeouf i tankerne til hovedrollen, mens Harrison Ford får en birolle. Hans tanker kredser dermed om et set-up i tråd med den tredje film om Indiana Jones *Det sidste korstog*, hvor Indy får besøg af sin far spillet af Sean Connery.

Sci Fi Channel vil have kvinder

Der er røre i andedammen hos skaberne bag blandt andet *Battlestar Galactica*. Sci Fi Channel vil nemlig øge andelen af kvinder blandt kanalens publikum, og de mener, at hunkønnets manglende entusiasme skyldes deres lave interesse for rumskibe og rumrejser. Derfor vil de i fremtiden satse på færre serier som *Battlestar Galactica* og gå over til at lave programmer, der ligger uden for genren, deriblandt reality shows.

Den beslutning vækker harme hos en stor del af kanalens ansatte, og der er efter sigende flere der har sagt op eller er blevet fyret.

Gaiman-klassiker på film

Forfatteren Neil Gaiman, der blandt andet står bag den for nyligt filmatiserede *Stardust*, er ifølge rygter fuld gang med at omskrive en af sine andre klassikere til biograf-lærredet. Denne gang er det *Anansi Boys*, der ifølge mtv.com står til at blive det næste Neil Gaiman-filmprojekt.

I *Anansi Boys* møder vi Charlie Nancy, der får vendt op og ned på sit liv, da hans far falder død om på en karaokescene i Florida. Det viser sig nemlig, at hans far i virkeligheden er Gud, og at Charlie har en bror. Hvem der skal producere filmen, hvem der skal medvirke eller hvornår vi får den at se, forlyder endnu ikke.

NYT OM FANTASTIK

Klaus Æ. Mogensen

Priser

The Arthur C. Clarke Award for 2008 gik til Richard Morgan for romanen *Black Man* (som i USA sælges under titlen *Thirteen*).

Nebula Award, som bliver tildelt af et dommerpanel fra The Science Fiction and Fantasy Writers of America, er gået til følgende:

- Roman: Michael Chabon for *The Yiddish Policemen's Union*
- Kortroman: Nancy Kress for "Fountain of Age"
- Langnovelle: Ted Chiang for "The Merchant and the Alchemist's Gate"
- Novelle: Karen Joy Fowler for "Always"
- Filmmanuskript: *Pans Labyrinth*
- Andre Norton Award for bedste ungdomsroman: J.K. Rowling for *Harry Potter and the Deathly Hallows*
- James Tiptree Jr. Award for sf der udforsker kønsroller: Sarah Hall for *The Carhullan Army*

The Philip K. Dick Award for bedste roman udgivet i USA som paperback-original er gået til M. John Harrison for *Nova Swing*.

Dødsfald

Stan Winston 1946-2008

Special effect manden **Stan Winston**: (født i 1946) er død. Han lavede effekter på en lang række film, og fik oscars i kategorien Best

Visual Effects for filmene: *Aliens*, *Terminator 2* og *Jurassic Park*. For *Terminator 2* fik han ligeledes for Best Makeup. I den lange række af film han og hans studie lavede effekter til kan *The Thing*, *Predator*, *Iron Man* og *Indiana Jones 4* også fremhæves

Den amerikanske tegneserieskaber **Michael Turner** er død som følge af knoglekræft, kun 37 år gammel. Turner var medskaber af den meget populære serie *Witchblade* og eneskaber af serierne *Fathom*, *Soulfire* og *Ekos*.

Forfatteren **Robert Asprin** er død, 61 år gammel. Asprin er især kendt for sin humoristiske fantasy-serie *MythAdventures* om troldmandslærlingen Skeeve og hans venskab med dæmonen Aahz. Asprin skrev senere en tilsvarende humoristisk science fiction-serie, *Phule's Company*, der dog ikke nåede samme succes. Asprin skabte sammen med sin daværende kone Lynn Abbey den nok mest populære *shared world*-serie, *Thieves World*, som mange kendte forfattere skrev noveller til. I 1990'erne fik Asprin problemer med skattevæsenet, hvilket blandt andet resulterede i at skattevæsenet fik ret til al indtjening fra fremtidige bøger, han var eneforfatter på. Konsekvensen blev naturligt nok at hans senere bøger alle er skrevet i samarbejde med andre forfattere.

Forfatteren og redaktøren **Algis Budrys** er død, 77 år gammel. Budrys blev født i Litauen som Algirdas Jonas Budrys, men hans familie udvandrede til USA i 1936 som følge af Sovjets overtagelse af landet. Budrys' far var i mange år generalkonsul for Litauens eksilregering. Budrys var mest aktiv som forfatter i 50'erne og 60'erne hvor han bl.a. skrev to romaner, der i dag regnes som litterære klassikere inden for science fiction: *Who?* (1958), der blev filmatiseret med Elliot Gould i hovedrollen, og *Ro-*

gue Moon (1960), der blev nomineret til Hugo-prisen. I denne periode arbejdede han også som redaktør for flere amerikanske science fiction-forlag. I 1990'erne udgav og redigerede han det Hugo-nominerede magasin *Tomorrow Speculative Fiction* og redigerede en håndfuld antologier i serien *Writers of the Future*.

Tegneren **Dave Stephens** er død af leukæmi, 52 år gammel. Stephens er mest kendt for at have skabt figuren *The Rocketeer* og Disney-filmatiseringen af samme.

Den amerikanske tegner **Jim Mooney** er død, 88 år gammel. Jim Mooney tegnede flere kendte serier fra DC og Marvel, blandt andet *Superman*, *Superboy*, *Supergirl*, *Spider-Man* og *Thor*. Sammen med Steve Gerber skabte han den kortlivede kultserie *Omega the Unknown*. Mooneys enkle, dynamiske stil har været inspiration for flere senere tegnere.

Den amerikanske forfatter **Thomas M. Disch** er død. Hans romaner *334* og *Camp Concentration* regnes for klassikere inden for dystopisk sf. Han skrev også gyserromanen *MD* og en serie børnebøger om *The Brave Little Toaster* (filmatiseret af Disney). Disch blev en bitter mand på sine gamle dage, og 4. juli tog han sit eget liv.

Diverse

Doris Lessing brokker sig over at have fået Nobelprisen, fordi hun bruger for meget tid på at blive fotograferet og give interviews. Hun har ikke overskud til at skrive og vil måske helt holde op med at skrive romaner.

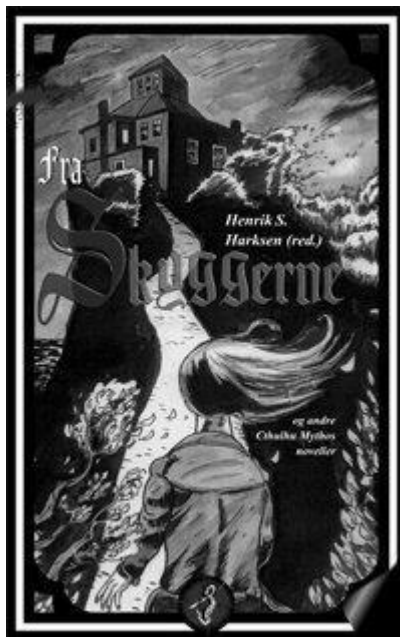
Stephen Moffat overtager rollen som ledende forfatter og producent på tv-serien *Dr. Who* efter Russell T. Davies. Moffat har skrevet nogle af de mest populære nyere episoder, bl.a. "The Empty Child" og "Blink".

NYT FANTASTIK PÅ DANSK

Janus Andersen

Nyt

- Alatraktchi, Fatima AlZahra'a: *Da 3. verdenskrig brød ud*. Politiken, 172 sider, kr. 149,00
- Baxter, Stephen: *Det himmelske tyranni*. Science Fiction Cirklen, 165 sider, kr. 169,00
- Berg, Helga: *Næsten ånder i mørket*. Facet, 310s., kr. 199
- Bjerkli, Myriam H.: *Cyprianus Thorup*, 112 sider, kr. 199,00
- Borg, Saga: *Broderskabet (Blodbrødre; 3. del)*. Aschehoug, 206 sider, kr. 79,95
- Canavan, Trudi: *Den udvalgte (De sorte troldmænd; 4)*. Tellerup, 202 sider, kr. 348,00
- Canavan, Trudi: *Højmagi (De sorte troldmænd; 5)*. Tellerup, 267 sider, kr. 348,00
- Canavan, Trudi: *Novice (De sorte troldmænd; 3)*. Tellerup, 220 sider, kr. 348,00
- Carroll, Susan: *Sølvrosen (Mørkets dronning; 3)*. Lindhardt og Ringhof, 412s., kr. 299
- Carter, Dean Vincent: *Ulvebid*. Sesam, 238 sider, kr. 299,00
- Cary, Kate: *Blodets arv*. Høst, 266 sider, kr. 229,00
- Clare, Cassandra: *Dæmonernes by (Dødens instrumenter; 1)*. Borgen, 448 sider, kr. 299,95
- Collins, Wilkie: *Kvinden i hvidt*. Tiderne Skifter, 608 s., kr. 349,00
- Crichton, Michael: *Next*. Cicero, 334 sider, kr. 299,95
- Delaney, Joseph: *Heksejægerens kamp (Wardstenen; bind 4)*. Carlsen, 378 sider, kr. 349,95
- Ehrenreich Eriksen, Anders Villy: *Lucifers Fængsel (De sorte drager)*. Phabel, 159 s., kr. 169
- Finderup, Mette: *Dødsgudens løgne*. Phabel, 356 s., kr. 199
- Flanagan, John: *Pagten med skandierne (Skyggens lærling; bind 4)*. Borgen, 379 s., kr. 150
- *Fra skyggerne og andre Cthulhu Mythos noveller (Hplmythos.dk; Bind 1)*, redigeret af Henrik S. Harsen. H. Harsen Productions, 194 sider, kr. 200,00

- Golden, Christie: *Klanernes herre (Warcraft)*. Tellerup, 193 sider, kr. 298,00
- Grubb, Jeff: *Den sidste vogter (Warcraft)*. Tellerup, 2007, kr. 298,00
- Harris, Joanne: *Runemærker, bind 1*. Sesam, 295 s., kr. 249,90
- Harris, Joanne: *Runemærker, bind 2*. Sesam, 308 s., kr. 249,90
- Hildebrandt, Johanne: *Forbandedelsen*. Forum, 398 s., kr. 299,00
- Holck, Henrik S.: *Luftrejse: H.C. Andersen vender tilbage år 2129*. Edition Holck, 286 s., kr. 300
- Inanna: *himlens og jordens dronning: myter og hymner / gendigtning v. Suzanne Brøgger*. Athene, 111 sider, kr. 299,00
- Kamp, Michael: *Elvere og andre halv-trolde (Bobs saga; 2)*. Books on Demand, 249s., kr. 199
- Klenø, Morten Nis: *Skidt klædte mænd med baseballbat*. Attika, 265 sider, kr. 179,00
- Klenø, Morten Nis: *Rustvogn: seks morbide fortællinger*. Books on Demand, 146s., kr. 119
- Knallhatt, Jesper: *Onsdag (Baa-de – og; 3)*. Det Andersenske Forlag, 463 sider, kr. 299,00
- Knaak, Richard A.: *Blodbad (Dragonlance – Minotaurkrøniken; 5)*. Tellerup, 172s., kr. 348

- Knaak, Richard A.: *Magtkamp (Dragonlance – Minotaurkrøniken; 6)*. Tellerup, 164s., kr. 348
- Krogh, Torben: *Danskhedsministeren*. Gyldendal, 159 s., kr. 159
- Larsen, Dan: *Holger*. Nugurt, 349 sider, kr. 299,00
- Llambías, Pablo: *Rasende*. Gyldendal, 166 sider, kr. 149,00
- Machiavelli, Niccolò: *Belfagor; eller Djævelen der blev gift*. Information, 87 sider, kr. 128,00
- Malley, Gemma: *Forfatningen*. Politiken, 264 sider, kr. 179,00
- Massey, Kristian: *År 2035*. Science Fiction Cirklen, 161 sider, kr. 179,00
- McCarthy, Cormac: *Vejen*. Gyldendal, 258 sider, kr. 279,00
- McNish, Cliff: *Åndeløs*. Høst, 271 sider, kr. 199,00
- Michaëlis, Sophus: *Himmelskibet*. Science Fiction Cirklen, 177 sider, kr. 179,00

- Misser, Jørgen: *Det sagtmødige folk (De onde kræfter; 2)*. Dan, 517 sider, kr. 298,00
- Moore, Jeffrey: *Huskekunstnerne*. Tiderne Skifter, 380s., kr. 325
- Neutsky-Wulff, Erwin: *Adam Hart*. Borgen, 231 s., kr. 399

- Peake, Mervyn: *Gormenghast (Gormenghast; 2. bog)*. Ries, 560 sider, kr. 499,00
- Pedersen, Anne: *Tatovørens søn*. Alma, 86 sider, kr. 269,00
- Phillips, Marie: *Når guder er værst*. Bazar, 281 sider, kr. 249,95
- Pierce, Tamora: *Duernes råb (Terrier; 2)*. Tellerup, 211 sider, kr. 348,00
- Piñol, Albert Sánchez: *Kold hud*. Samleren, 234 sider, kr. 249,00
- Pratchett, Terry: *En hat fuld af himmel (De små blå mænd; 2)*. Borgen, 328 sider, kr. 149,95
- Ravn, Rebekka: *Dauids historie*. Falcon, 254 s., kr. 265,00
- Reinholdt, Bo: *Den morgen i Jolkos*. Spring, 266s., kr. 275
- Sage, Angie: *Alkymik (Septimus Heap; bog 3)*. Gyldendal, 537 sider, kr. 299,00
- Santos, K. K.: *2013: en fortælling om 3. verdenskrig*. Books on Demand, 361 sider, kr. 249,00
- Saramago, José: *Døden udebliver indimellem*. Samleren, 191 sider, kr. 249,00
- Schiøtte, Tom: *Grif*. Privatforlaget, 145 s., kr. 190
- Skovgaard, Esben: *Universets tungeste*. Hultesøm Press, 226 sider, kr. 114,00
- Spinrad, Norman: *Kontinentet der gik tabt*. Science Fiction Cirklen, 215 sider, kr. 199,00
- Spruill, Steven: *Mørkets datter (Mørkets herskere; 2)*. Donovan Comics, 313 sider, kr. 149,95
- Straub, Peter: *Natteværrelset*. TV2, 318 sider, Kr. 199,00
- Sussi & Leo: *Pyromanium*. DarkLights, 269 sider, kr. 149,00
- Varley, John: *Farvel, Robinson Crusoe*. Science Fiction Cirklen, 164 sider, kr. 169,00
- Weis, Margaret: *Kamp i bjergets indre (Dragonlance – De glemte krøniker; 2)*. Tellerup, 276 sider, kr. 348,00
- Wood, Barbara: *Solens datter*. Aschehoug, 587 s., kr. 299

eventyr). Sesam, 151 s., kr. 249

- Andreassen, Margot: *Det røde mærke (Den blå amulet; 3)*. Forum, 97 sider, kr. 159,00
- Bidstrup, Lise: *Sandrosen*. Facet, 327 sider, kr. 199,00
- Bidstrup, Lise: *Slavetøsen (Spiralen; 4)*. Facet, 202 s., kr. 199

- Breslin, Theresa: *Ziggy – og det flyvende tæppe (Ziggy; 4)*. Tellerup, 155 sider, kr. 198,00
- Brox, Shane: *Djævelens træ (Titania; 1)*. Politiken, 91 sider, kr. 129,00
- Brox, Shane: *Dødens skov (Titania; 2)*. Politiken, 81 s., kr. 99
- Buckley-Archer, Linda: *Lommetypen Gideon (Tidsrejsen; 1)*. Høst, 365 sider, kr. 199,00
- Bødker, Benni: *Jagten på den hemmelige bog*. Fahrenheit, 79 sider, kr. 149,50
- Bødker, Benni: *Kampens vej (Kimura; 2)*. Gyldendal, 48 sider, kr. 130,00
- Bødker, Benni: *Sarin i Tågebjerget (Sarin-bøgerne; 3)*. Alinea, 31 sider, kr. 138,75
- Bødker, Benni: *Sværdets vej (Kimura; 1)*. Gyldendal, 48 sider, kr. 130,00

manden. Forum, 59 s., kr. 129,00

- Dalsgaard Svendsen, Bjarne: *Prinsessen fra mørket*. Gyldendal, 84 sider, kr. 179,00
- Dalton, Annie: *Den ægte vare (Agent engel; 9)*. Carlsen, 197 sider, kr. 69,95
- Dalton, Annie: *Sandflugt (Agent engel; 10)*. Carlsen, 183 sider, kr. 69,95
- Diterlizzi, Tony: *Alfer - en fantastisk håndbog*. Gyldendal, 32 sider, kr. 149,00
- Dunkle, Clare B.: *Træskærerens skygge*. Sesam, 168 s., kr. 279,00
- Durup, Peter: *Robotmanden (Femte klasses detektiver; 2)*. DuuBooks, 259 sider, kr. 99,00
- Dürr, Morten: *Asger og de usynlige fisk*. Facet, 135 s., kr. 149,00
- Einspor, Henrik: *De dødes Tivoli (Jack Stump)*. Gyldendal, 67 sider, kr. 123,75
- Einspor, Henrik: *Villa Diablo (Doktor Skræk og de gale; 20)*. Gyldendal, 56 sider, kr. 130,00
- Eken, Cecilie: *Den mørke vej (Den Sorte Safir; 2)*. Sesam, 85 sider, kr. 199,00
- Ewo, Jon: *Dødens glasøje (Marv og ben)*. Borgen, 122 s., kr. 69,95
- Funke, Cornelia: *Blækhjerte*, bind 1. Sesam, 271 s., kr. 299,00
- Funke, Cornelia: *Blækhjerte*, bind 2. Sesam, 262 s., kr. 299,00
- Gilmour, H. B.: *Heksenes ø (Twitches; 7)*. Tellerup, 168 sider, kr. 298,00
- Golden, Christopher: *Slave i spøgelsesilden (Den umagiske; 3)*. Carlsen, 230 sider, kr. 149,95
- Gotthardt, Peter: *Det giftige bæst (Elverdronningens riddere; fjerde bog)*. Carlsen, 65 s., kr. 169,50
- Gaarder, Jostein: *De gule dværge*. Forum, 35 s., kr. 139,00
- Hahn, Mary Downing: *Hun kom fra dybet*. Thorup, 202 s., kr. 218
- Haller, Bent: *Vølvens sang*. Aschehoug, 230 sider, kr. 249,00
- Hebert, Noomi: *Ildens gave (Stald Nordlys; 1)*. Carlsen, 134 sider, kr. 59,95

For børn og unge

- Altschuler, Sally: *Madam Blå og Svinehunden*. Sesam, 264 sider, kr. 169,00
- Anderson, M. T.: *Hvaler på styler (M.T. Andersons spændende*

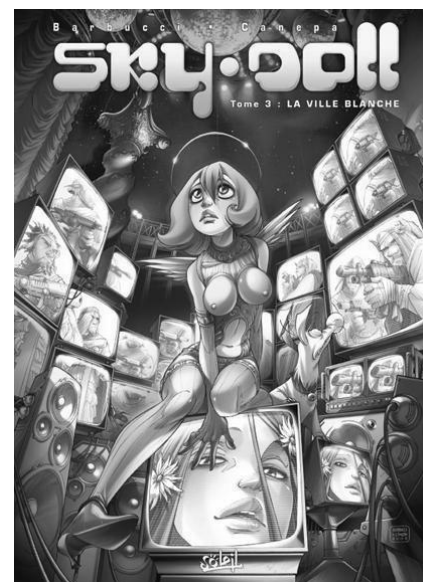
- Bøgh Andersen, Kenneth: *Det gemmer sig i mørket og andre gys*. Forum, 88 sider, kr. 169,00
- Cast, P. C.: *Vampyrens mærke (Nattens hus; 1)*. Tellerup, 267 sider, kr. 298,00
- Dahms, Anne-Grethe: *Mørke-*

- Hebert, Noomi: *Isens hemmelighed (Stald Nordlys; 2)*. Carlsen, 149, 5 sider, kr. 59,95
- Holst, Kamilla Hega: *Metilies underjordiske rejse*. Høst, 156 sider, kr. 169,00
- Horowitz, Anthony: *Nightrise (De*

- 5 (Kbh.: 2006); bog 3). Sesam, 346 sider, kr. 299,00
- Jensen, Jørn: *Djævlens søn (De magiske lys; 2. del)*. Alrune, 45 sider, kr. 143,75
 - Jensen, Louis: *Louis Jensen – en fantastisk fortæller*. Gyldendal, 151 sider, kr. 191,25
 - Jessen, Søren: *Piloten fra lyng-havet (Fortælleren; bind 3)*. Borgen, 282 sider, kr. 229,00
 - Jürgensen, Dennis: *Sagen om det galoperende maleri (Spøgeslinien; 4)*. Tellerup, 180 sider, kr. 298,00
 - Kadi, Nadia: *Voodoo*. Nyt Dansk Litteraturselskab, 141 s., kr. 198
 - Kidd, Rob: *Byen af guld (Jack Sparrow; 7)*. Egmont Kids, 122 sider, kr. 79,95
 - Kidd, Rob: *Cortés' sværd (Jack Sparrow; 4)*, 2. oplag. Egmont Kids, 115 sider, kr. 79,95
 - Kidd, Rob: *Jagten på piraten (Jack Sparrow; 3)*, 2. oplag. Egmont Kids, 115 sider, kr. 79,95
 - Landy, Derek: *Gravflab Flink – leg med ild (Gravflab Flink; 2)*. Borgen, 291 sider, kr. 249,95
 - Larsen, Marianne Ø.: *Milner og drageungen (Milner og den lille grif; 2)*. Gyldendal, 71 sider, kr. 123,75
 - Lenschow, Helle: *Alt det, du ønsker dig – og andre gysere*. Cadeau, 103 sider, kr. 169,00
 - Levine, Gail Carson: *Skønnest*. Sesam, 264 sider, kr. 329,00
 - Levine, Gail Carson: *Tryllestavs-færden (Disney fairies)*. Egmont Kids, 201 sider, kr. 199,00
 - Lilmoes, Anne: *Blod og tjære (Siri Q; 5)*. Forum, 49 s., kr. 149
 - Mann, Merlin P.: *Spøgelses-detektiven: første bog om Theodor Bastian*. Politiken, 140 sider, kr. 129,00
 - Martinez, A. Lee: *Heksen uden navn: forbandelsen der kiksede*. Tellerup, 311 sider, kr. 298,00
 - McAllister, M. I.: *Misteltens arving (Krøniken om Mistelten; 3)*. Fokal, 362 sider, kr. 249,95
 - Mlynowski, Sarah: *Sort magi og soveposer (Magi og meloner; 3)*. Gyldendal, 308 sider, kr. 129
 - Nielsen, Rene G.: *Den gale lugt (Frede Fregne og de mystiske porte; 1. bog)*. DarkLights, 153 sider, kr. 169,00
 - Nix, Garth: *Drukne Onsdag (Rigets nøgler; 3)*. Bahnhof, 342 sider, kr. 248,00
 - Oldfield, Jenny: *Midnatssne (Min magiske pony; 8)*. Egmont Kids, 141 sider, kr. 79,95
 - Oldfield, Jenny: *Sølvmane (Min magiske pony; 7)*. Egmont Kids, 147 sider, kr. 79,95
 - Ottesen, Josefine: *Den blå sten (Krigerprinsessen; del 6)*. Alrune, 44 sider, kr. 143,75
 - Rasmussen, Nis: *Under verden - bag skærmen - over enhver forstand*. Cadeau, 311 s., kr. 229
 - Rasmussen, Ulla: *Gengangeren*. Carlsen, 60 sider, kr. 169,95
 - Reeve, Philip: *Jagtbrødrenes dusør (Trækbyernes krønike; 2)*. Carlsen, 310 sider, kr. 299,50
 - Reilly, Matthew: *Den afgørende kamp (Svæveracer; 6)*. Carlsen, 85 sider, kr. 99,50
 - Reilly, Matthew: *Den store udfordring (Svæveracer; 5)*. Carlsen, 99 sider, kr. 99,50
 - Reilly, Matthew: *Med livet som indsats (Svæveracer; 4)*. Carlsen, 113 sider, kr. 99,50
 - Reuter, Bjarne: *[Fem]*. Gyldendal, 265 sider, kr. 299,00
 - Richards, Justin: *Pukkelryggen (Den usynlige detektiv; 5)*. Carlsen, 225, kr. 269,95
 - Richardson, E. E.: *Ånden i cirklen*. Flachs, 317 s., kr. 238
 - Ruby, Laura: *Lilys spøgelser*. Tellerup, 206 sider, kr. 298,00
 - Salmson, Jo: *Den forsvundne by (Folket fra Skråbjergene; 1)*. Carlsen, 101 sider, kr. 199,50
 - Salmson, Jo: *Sølvamuletten (Folket fra Skråbjergene; 2)*. Carlsen, 106 sider, kr. 199,95
 - Scott, Michael: *Alkymisten: (den udødelige Nicholas Flamels hemmeligheder)*. Sesam, 388 sider, kr. 369,00
 - Sedgwick, Marcus: *Mørketrappen (Dødedagene; 2)*. Gyldendal, 218 sider, kr. 299,00
 - Snemændene og andre gyselige historier: 26 gysers historier / skrevet af børn. DR, 100 sider, kr. 159,95
 - Stewart, Paul: *Fjella Flodfart (Vilde eventyr)*. Sesam, 219 sider, kr. 299,00
 - Stewart, Sharon: *Himmeldanser*. Arvids, 333 sider, kr. 218,00
 - Stone, Jeff: *Trane (De fem forfædre; 4)*. Borgen, 285 sider, kr. 99,95
 - Ward, Nick: *De parfumerede pirater fra Perfid: Charlie Smalls (ca. 400 år) fantastiske eventyr (Charlie Small; bog nr. 2)*. Politiken, 177 sider, kr. 99,00
 - Ward, Nick: *Gorillabyen: mine første fantastiske, forbløffende, utrolige og sande eventyr (Charlie Small; bog nr. 1)*. Politiken, 130 sider, kr. 99,00
 - Weinreich, Jacob: *Sumpens hemmelighed (Monsterjægerne; 7)*. Borgen, 119 sider, kr. 159,00
 - Wilkins, Kim: *De ydre vande (... bog om det sunkne kongerige; 3.)*. Forum, 75 sider, kr. 149,00
 - Wilkins, Kim: *Det magiske skib (... bog om det sunkne kongerige; 1.)*. Forum, 77 s., kr. 149
 - Wilkins, Kim: *Havets tyve (... bog om det sunkne kongerige; 2.)*. Forum, 77 sider, kr. 149,00
 - Wilkinson, Carole: *Den lille drage (Pigen og drage; 2)*. Carlsen, 379 sider, kr. 299,50
 - Yancey, Rick: *Alfred Kropp og Salomons ring (Alfred Kropp; 2)*. Høst, 319 sider, kr. 199,00
 - Zappa, Ahmet: *Fabelagtige von Frygtløs' monster fortælling*. Sesam, 221 sider, kr. 299,00
 - Aamodt, Ingunn: *En grusom spådom (Marv og ben)*. Borgen, 116 sider, kr. 69,95

Tegneserier

- Barbucci: *Aqua (Sky-Doll; 2)*. Faraos Cigarer, 45 s., kr. 129,50
- Barbucci: *Den falske (Sky-Doll; 1)*. Faraos Cigarer, 46 sider, kr. 129,50
- Barbucci: *Genopstandelsen (Sky-Doll; 3)*. Faraos Cigarer, 50 sider, kr. 129,50

- Bilal: *Fire?: sidste ark (Erindrings magt; 4)*. Carlsen, 62 sider, kr. 199,50
- Brønserud, Anders: *Cosmo*, bind 1. Forlæns, 56 sider
- Capezzone, Thierry: *Tidsmaskinen (Daniel og Alisha; 1)*. Geografforlaget, 46 sider, kr. 100,00
- Christin, P.: *Stenenes orden (Linda og Valentin – agenter i tid og rum; 20)*. Carlsen Comics, 48 sider, kr. 99,50
- Dany: *På sporet af Dracula: Transylvanien*. Faraos Cigarer, 50 sider, kr. 128,00
- David, Peter: *Marvel 1602 – De Fantastiske Fire*. G. Floy Studio, ca. 120 sider, kr. 188,00
- Dürr, Morten: *Klanernes by (Albraxa 2053; 1)*. Politiken, ca. 90 sider, kr. 99,00
- Gaiman, Neil: *De Evige*. G. Floy Studio, ca. 220 sider, kr. 248,00
- Jodorowsky, Alexandro: *Dayal, den første forfader (Metabarernes kaste – Castaka; 1)*. Arboris, 51 sider, kr. 119,50

- Johnson, Kim & Cleese, John: *Superman – True Brit*. Egmont Serieforlaget, ca. 100 s., kr. 59,95
- King, Stephen: *Revolvermanden (Det mørke tårn; 1)*. Egmont Serieforlaget, ca. 240 s., kr. 249,00
- Miller, Frank: *Elektra lever!* G. Floy Studio, 73 sider, kr. 198,00
- Moore, Alan: *DC-universet: Alan Moores historier*. Egmont Serieforlaget, 303 sider
- Morvan, Jean-David: *Den menneskelige natur (Konvojen; 8)*.

- Arboris, 46 sider, kr. 119,50
- Morvan, Jean-David: *Giroduss (Konvojen – Navis' ungdomsår; 2)*. Arboris, 48 sider, kr. 119,50
- Naifeh, Ted: *Courtney Crumrin og natvæsenerne*. Egmont Serieforlaget, 121 sider, kr. 59,95
- Rybka, Jan: *Munkens hemmelighed (H.C. Andersen junior; 4)*. Capezzone Forlag, 45 s., kr. 80
- Sclavi, Tiziano: *Anna Nevers genfærd (Dylan Dog; 5)*. Shadow Zone Media, 98 s., kr. 49,95
- Sente, Yves: *Jeg, Jolan (Thorgal; 30)*. Carlsen Comics, 48 sider, kr. 99,50
- Sfar, Joann: *Paradis på jord (Rabbinerens kat; 2)*. Egmont Serieforlaget, 137 s., kr. 199
- Vaughan, Brian K.: *Bagdads løver*. G. Floy Studio, ca. 140 sider, kr. 198,00
- Whedon, Joss: *De farlige (Astonishing X-men)*. G. Floy Studio, ca. 160 sider, kr. 198,00
- Whedon, Joss: *De privilegerede (Astonishing X-men)*. G. Floy Studio, ca. 160 sider, kr. 198,00

Fag- og anden litteratur

- Kappel, Klaus Otto: *Karen Blixens værk, Bind 2: Nogle højdepunkter: nærlæsning, analyse og vurdering*. Holkenfeldt 3, 318 sider, kr. 298,00
- William S. Burroughs i Danmark: 29. oktober 1983. Lundtofte, 96 sider, kr. 198,00
- Eventyret om Astrid Lindgrens barndom. Gyldendal, 93 sider, kr. 199,00
- Eurocon 2007: programe book = Eurocon 2007: programbog. Science Fiction Cirklen, 104 sider, kr. 49,00
- Mouritzen, Peter: *Pennen og leen: at læse og tænke skævt*. Alfa, 107 sider, kr. 218,00
- Verdens bedste påhit: filosofiske vandringer i Astrid Lindgrens verden. Klim, 332 s., Kr. 229,00
- Dalgaard, Niels: *Verdensjongløren: Svend Åge Madsen og science fiction*. Science Fiction Cirklen, 213 sider, kr. 249,00
- Rasmussen, Bent: *Børne- og ungdomslitteratur, Bind 2: Portrætter af 10 danske forfattere*. Her & Nu, 146 sider kr. 299,00
- Jensen, Eiler: *Peter Mouritzen: et*

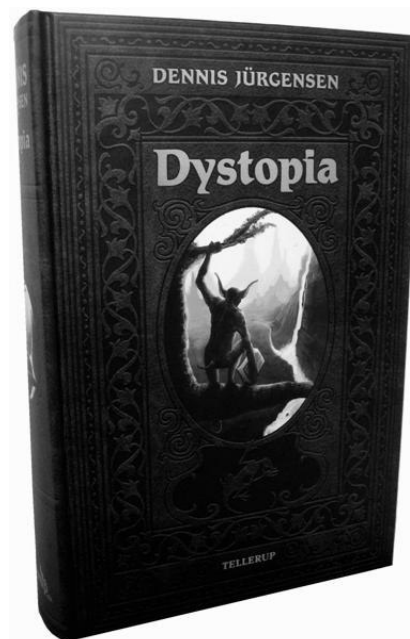
forfatterskabsportræt. Resen, 78 sider, kr. 139,00

- Gresham, Douglas: *C.S. Lewis: et personligt portræt*. Fokal, 190 sider, kr. 149,95
- Henkel, Ayoe Quist: *Fantasy*. Gyldendal, 31 sider, kr. 86,25

GENUDGIVELSER

(udvalgte)

- Andrézel, Pierre: *Gengældelsens veje*, 1. udgave med moderne retskrivning. Gyldendal, 279 sider, kr. 169,00
- Jürgensen, Dennis: *Dystopia*, 4. udgave. Tellerup, 635 sider, kr. 348,00
- Milton, John: *Det tabte paradys*, 2. oplag. Vangsgaard, 447 sider, kr. 269,00
- Münchhausen, K. F.: *Münchhausens eventyr*, Ny udgave. Bogan, 156 sider, kr. 99,00
- Pratchett, Terry: *De små blå mænd*, 2. oplag. Borgen, 302 sider, kr. 99,95
- Straub, Peter: *Spøgelseshistorier*, revideret genudgivelse. TV2, 339 sider, kr. 199,00

FORENINGEN FANTASTIK

Kontaktadresser

Medlemskab & abonnement

Jens Christensen
Fanøgade 38 1.tv
2100 København Ø
kasserer@fantastik.dk

Foreningen

forening@fantastik.dk

Hjemmeside

webmaster@fantastik.dk

Himmelskibets redaktion

himmelskibet@fantastik.dk

Fantastiks bestyrelse

Formand:

Tue Sørensen
Blytækkerporten 135
2650 Hvidovre
formand@fantastik.dk

Næstformand:

Jesper Ruggård Jensen
Cæciliavej 68
2500 Valby

Kasserer:

Jens Christensen
Fanøgade 38 1.tv
2100 København Ø
kasserer@fantastik.dk

Sekretær:

Flemming R.P. Rash
C.F.Richs Vej 101E
2000 Frederiksberg
forening@fantastik.dk

Menigt medlem:

Rasmus Wichmann
Brydes Allé 23, vær. 535
2300 København S

Menigt medlem:

Thomas Winther
Haydnsvej 1 1th
2450 København SV

Suppleanter:

Henrik Conradsen
Niels Gjerløff
Joannes Á Stykki

Foreningsmøder

Bemærk at der hele tiden bliver arrangeret flere møder, ofte med kort varsel. Hold dig orienteret om ændringer på www.fantastik.dk.

Caféaftener

Der holdes caféaften d. 2. og 20. i hver måned kl. 19. Hold øje med kalenderen på hjemmesiden for at se hvilken café det foregår på. Hvis intet andet er nævnt, foregår det på Café Bankerået på Nansensgade, København K.

Caféaften

TID: Ons. 20.08.2008 19:00
STED: Peblinge Dossering 6
Uformel caféaften. Kaffe, øl og hyggesnak i afslappende omgivelser. Her til sommer er vi flyttet til Kaffesalon, hvor man kan sidde udenfor nede ved Peblinge Sø.

Tur til Zoologisk Museum

TID: Søn. 24.08.2008 13:00
STED: Zoologisk Museum, Universitetsparken 15, København
Vi tager på ZooMus for at se fantastiske (døde) dyr! Entré: 60 kr.

Rollespil

TID: Lørdage 30.08.2008 + 27.09 + 25.10 + 29.11 kl. 12.00
STED: Hos Klaus Æ. Mogensen, Pile Allé 41, 2. tv, Frederiksberg
Her i efteråret prøver vi at starte noget rollespil op i Fantastik. Princippet er at man bare møder op - så finder vi noget at spille. Udvalgte deltagere vil have forberedt nogle ting at vælge imellem: Mulighederne er bl.a. forskellige scenarier, indie-rollespil og D&D 4th edition.

Fantastiks 5-års-jubilæum!

TID: Søn. 31.08.2008
STED: Ikke fastsat endnu
I år bliver vores fantastiske forening 5 år, og det skal selvfølgelig fejres med en behørig banket og generel festlighed! Flere detaljer kommer snarest. Har du lyst til at være med til planlægningen?

Festivaler

Viking-Con

TID: Weekenden 10-12.10.2008
STED: Tårnby Gymnasium, Tejn Alle 5, 2770 Kastrup
Årets store københavnske rollespils-con. Nu for 27. gang. Programmet plejer at komme op på www.viking-con.dk i starten af september. Det er en god ide at forhåndstilmede sig, da man så har meget større valg mht. hvad man vil spille.

Newcon 4

TID: Weekenden 11-12.10 2008
STED: Northampton, UK
Æresgæster: Iain M. Banks, Storm Constantine, Ken MacLeod, Paul Cornell, Ian Watson, Geoff Ryman.
Website: www.newcon4.co.uk

World Fantasy Convention 2008

TID: Weekenden 30.10-2.11 2008
STED: Calgary, Alberta, Canada
Æresgæster: David Morrell, Barbara Hambly, Todd Lockwood, Tom Doherty. Toastmaster: Tad Williams. Tema: Mystery in Fantasy and Horror. Info: website:www.worldfantasy2008.org

J-Popcon

TID: Weekenden 7-9.11.2008
STED: Valby Kulturhus
Årets store con for dem der holder af Japansk popkultur. Det er primært tegnefilm og tegneserier i alle mulige genrer, samt en stor cosplay konkurrence, hvor deltagerne optræder som forskellige figurer fra film og serier. Følg med på www.j-popcon.dk

AnticipationSF: the 67th World Science Fiction Convention

T id: Weekenden 6-10.8, 2009
Sted: Montréal, Québec, Canada
Æresgæster: Neil Gaiman, Elisabeth Vonarburg, Taral Wayne, David G. Hartwell, Tom Doherty; Toastmaster: Julie Czerneda.
Website: www.anticipationsf.ca

**TEGNE SERIEBUTIK: TEGNESERIER, NYE SOM BRUGTE, DANSKE SOM AMERIKANSKE.
 BUTIKKEN KAN OGSÅ VISE ET SOLIDT UDVALG AF TEGNESERIE MERCHANDISE.
 SPILBUTIK: ROLLESPIL, BRÆDTSPIL, KORTSPIL, LIVE-VÅBEN & PROPS,
 WARHAMMER SAMT FANTASY, HORROR OG SCIENCE FICTION BØGER.**

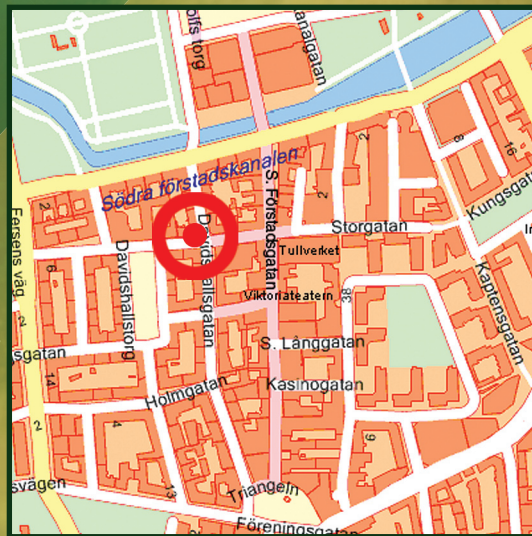

**COMICS: KLOSTERGADE 22, 1157 KØBENHAVN K
 GAMES: SKINDERGADE 27, 1159 KØBENHAVN K
 LYNGBY: JERNBANEPLADSEN 63, 2800 LYNGBY**

WHEN YOU WISH UPON A STAR

... feel free to pop by one of our stores and see what the future holds. We have been established in Stockholm since 1984, in Gothenburg since 2001 and in Malmoe since 2007, carrying a wide range of products: Books in Swedish and English, movies, TV-series, comics, manga & anime, plush cuddlies and other merchandise - related to genres such as science fiction, fantasy and horror. We also stock board games, miniature games, CCGs, roleplaying games and novels based on games and movies.

M A L M O E

Science Fiction-Bokhandeln, Storgatan 41, Malmoe, Sweden.
Tel: +46-40-23 05 20. Opening hours: Mon-Fri 10.00-18.30, Sat 10.00-16.00.
malmö@sfbok.se

J-Fi

Sci-Fi | Fantasy | Horror
Manga | Comics | Games
Books and movies

WWW.J-FI.SE | Stockholm | Gothenburg | Malmoe | WWW.SFBOK.SE

SCIENCE FICTION BOKHANDELN